

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ANABİLİM DALI**

**KKTC’DEKİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “PEYGAMBER
ALGILARI”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep YAŞAR

**Lefkoşa
Eylül, 2022**

**YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ ANABİLİM DALI**

**KKTC'DEKİ LİSE ÖĞRENCİLERİNİN “PEYGAMBER
ALGILARI”**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Zeynep YAŞAR

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ

Lefkoşa

Eylül, 2022

Onay

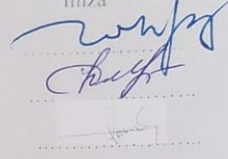
1

Onay

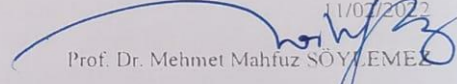
Zeynep Yaşar tarafından hazırlanan "KKTC'deki Lise Öğrencilerinin Peygamber Algıları" başlıklı tez, kapsam ve nitelik açısından kalite standartlarına uygunluğu ile ilgili İslam Tarihi Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak 11 Şubat tarihinde kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı
Danışman:	Prof. Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Samire HASANOVA
Jüri Üyesi:	Dr. Öğr. Üy. Ahmet KOÇ

İmza



Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı

11/02/2022

Prof. Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ
Anabilim Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can BAŞER

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Zeynep YAŞAR

09/06/2021

Önsöz/Teşekkür

“KKTC’deki Lise Öğrencilerinin Peygamber Algıları” isimli çalışmamızda Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ndeki liselerde öğrenim gören gençlerin Hz. Muhammed hakkında ne bildikleri ne kadar bildikleri ve bu bilgilere nasıl ulaştıkları incelenmiştir.

Çalışmamız dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm giriş bölümü olarak tasarlanmış ve araştırmanın problem durumu, amacı, sınırlılıkları ve tanımına ayrılmıştır. İkinci bölümde insanın gençlik evresi; peygamberlik kurumu ve Hz. Peygamber, bir başka ifade ile Hz. Muhammed konularının yanı sıra Osmanlı döneminden günümüze Kıbrıs adasındaki dinî hayat, özet bir şekilde, ele alınmış, bölümün sonunda ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde gençlik ve Peygamberlik müessesesi ile ilgili yapılmış araştırmalar taranarak listelenmiştir. Gençlik kavramı, gençliğin gelişim evreleri, ergenin inanca bakışı ve ergenlik sürecinde karşılaştığı din eksenli yönelimlere değinilmiştir. Keza bu bölümde Hz. Muhammed’in gençlere verdiği önem üzerinde de durulmuştur.

Gençleri çalışma konusu olarak seçmemizin sebebi, topluma yön veren güç olmalarıdır. Dahası bireyin kişilik oluşması, hatta düşünsel gelişimi bu evrede verilen eğitim ve yönelişler sonucunda oluşmaktadır. Dahası değer yargılarına, dünya görüşüne de bu dönemde kavuşur. Dolayısıyla gençlik dönemi insanın kimliğini bulduğu bir çağdır. Bilinçli ve sorumluluk sahibi olarak yetişmeleri durumunda her millet için önemli bir potansiyel ve önemli bir kuvvet anlamına gelmektedir. Tarih, iyi yetiştirilmiş genç neslin toplum ve devletlerin kaderlerinde yaptıkları büyük değişim örnekleriyle doludur.

İslam’ı tanımanın yolu Hz. Muhammed (sav)’i bilmekten geçtiğine göre sorgulayan, meraklı ve bir o kadar da “öfkeli” gence İslam dini ilkeleri öğretirken ve kişiliğinin bir parçası olan inanç sistemi oluşturulurken Hz. Muhammed (sav) bilgisini doğru ve kalıcı şekilde vermek oldukça önem arz etmektedir. Bu düstur ışığında araştırmamızda özellikle gençliğin Hz. Muhammed (sav) bilgisine ne denli vakıf oldukları öğrenilmek istenmiştir.

Üçüncü bölümde durum çalışması nitelikli olan tezimizin araştırma modeli anlatılmış, çalışma grubu olan KKTC’de 9-10-11-12 sınıflarda yani lisede eğitim gören öğrencilerle yapılan mülakatlar değerlendirilmiş, toplanan verilerin analizi yapılmıştır.

Dördüncü bölümde ise elde edilen bulgular serdedilmiş ve yorumlanarak bir sonuca varılmaya çalışılmıştır. Sonuç ve değerlendirme kısmında ise varılan netice arz edilirken bundan sonra yapılacak çalışmalar için de yol gösterilmeye çalışılmıştır.

Çalışmamamın ortaya çıkmasında pek çok insanın desteği ve katkısı olmuştur. İlk olarak tez danışmanım olarak bu yola girmem için cesaretlendiren, başaracağım konusunda bana sürekli umut aşılayan Prof. Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ'e teşekkürlerimi sunmak istiyorum.

Tez çalışmam süresince iletişim kurmakta sıkıntı çekmediğim, yaşadığım kararsızlıklarda yol gösteren Dr. Öğr. Üy. Ahmet KOÇ'a, yaşadığım aksilikler konusunda ve karamsarlığa düştüğüm her an beni tekrar motive eden ayağa tekrar kaldıran sevgili ve çok kıymetli hocam Yrd. Doç. Dr. Samira HASANOVA'ya çok teşekkür ederim.

Ayrıca her zaman yanımda olan, sabrını ve desteğini hiç eksik etmeyen, çalışabilmem için kendi istek ve ihtiyaçlarını erteleyip bana inanan eşim Murat YAŞAR'a, vaktimin büyük çoğunluğunu tezime ayırıp, vaktini çaldığım çocuklarıma ve aileme tek tek teşekkür ederim.

Zeynep Yaşar

Özet

KKTC’deki Lise Öğrencilerinin Peygamber Algıları

Yaşar, Zeynep

Yüksek Lisans, İslam Tarihi Anabilim Dalı

11 Şubat 2022, 108 sayfa

Bu çalışma KKTC’de lise öğrencilerinin peygamberlik müessesesi hakkındaki bilgileri ile peygamberimiz Hz. Muhammed (sav)’e yönelik algılarını incelemeyi amaçlamıştır. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde lise eğitimi alan gençlerin Hz. Muhammed (sav) hakkında ne bildikleri ve zihinlerinde onunla ilgili olarak oluşan portreyi çeşitli bağımsız değişkenler açısından incelenmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada peygamber teriminden ne anladıkları, Hz. Muhammed (sav) hakkında ne bildikleri, bu bilgileri nereden öğrendikleri, Hz. Muhammed (sav)’in hayatında gençleri etkileyen özelliklerin olup olmadığının tespitine odaklanılmıştır.

Gençlerin inanç arayışlarında çeşitli araçlara başvurdıkları ve ulaştıkları doğru veya yanlış bilgilerin peşinde koşarak bir tutum ve davranışlar gösterdiği bir realitedir. Çalışmamızda gençlerin bilgi araçlarını sorgularken Hz. Muhammed (sav) bilgisini aile, yakın çevre ve okulda aldığı eğitimle oluşturmuş olduğu görülmüştür. Bu evrede liselerde eksik bırakılan din eğitiminin gencin inanç sisteminin oluşmasına zarar verdiği tespit edilmiş ve onun sağlam inanca ve güzel ahlaka sahip olması adına Hz. Muhammed (sav) hakkında kalıcı ve sağlıklı bilginin verilmesinin önemi gözlenmiştir.

Kıbrıs’ta Osmanlı döneminden günümüze siyasî süreçlere paralel dönüşerek devam eden bir din eğitimi ve dinî mirasın varlığı söz konusudur. Bunu göz önüne alarak lise öğrencilerine verilecek din eğitiminin, özellikle de Hz. Muhammed bilgisinin doğru paradigmalar üzerine oturmasının gerekliliği şüphe götürmez bir gerçektir.

KKTC’de eğitim gören lise öğrencilerinin peygamber algılarının yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebi olarak peygamber bilgilerinin ilkökul yıllarında alınmış olması ve lise döneminde bu bilginin pekiştirilmemiş olması gösterilebilir. Çalışmamızda elde ettiğimiz veriler bize peygamber kavramının öğretilmesinin dini ilkelerin yerleşmesinde etkili olacağını göstermektedir.

Anahtar kelimeler: *gençlik, din, kktc, lise öğrencileri, dinî gelişim, peygamber algısı, Hz. Muhammed bilgisi*

Abstract
“Prophet Perception” of High School Students in TRNC

Yaşar, Zeynep

MA, Department of İslamic History

11 Şubat 2022, 108 pages

The aim of this study is to examine high school students knowledge about prophet issue general and their perception about muslim prophet Hz. Muhammed (s.a.v) in TRNC. It is also aimed to examine high school youth, what they know about Hz. Muhammed, what they think about him in their minds with an independent perspectives. In addition to these; in this resarch it is aimed to learn what they learn about the term of prophet, how they get informations about Hz. Muhammed. Also it is focused on features of Hz. Muhammed life that effects young people ideas.

It is the reality that, young people’s belief shaped by different ways and they behave according to their wrong or true informations. While investigating young people’s information tools about Hz. Muhammed knowledge, it is seen that young people get their informations from their family, close friends and school. The lack of religion education in high scool damaged young people beliefs. It is also seen that in order to have powerful belief and good morality, it is necessary to have healthy information about Hz. Muhammed.

Religious education continue from the Ottoman period until now. From that perspective, it is necessary to apply religional education according to true paradigmas, especially informations about Hz. Muhammed.

As a result; it is detected that high school students have insufficient information about prophet term. The reason of this; is to give informations about prophet starts from the primary school but not reinforced in high school period. It is seen that, teaching the term of prophet will be effective to built religious principles.

Keywords: *youth, religion, trnc, high school students, religious development, prophet perception, hz. muhammed informations*

İçindekiler

BÖLÜM 1.....	1
GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM DURUMU	1
1.2. AMAÇ	3
1.3. SINIRLILIKLAR.....	5
1.4. TANIMLAR	5
Kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar	6
2. 1 Gençlik	6
2.1.1. <i>Gençliğin Gelişim Süreçleri.....</i>	<i>7</i>
2.1.2. <i>Ergenlik ve İnanç Süreci</i>	<i>9</i>
2.1.3. <i>Ergenlikte Peygamberi ve Hz. Muhammed'i Anlatmanın Önemi</i>	<i>10</i>
2. 2. Peygamberlik Müessesesi	11
2.2.1. <i>İslam Dininde Peygamberlik Müessesesi</i>	<i>12</i>
2.2.2. <i>Hız. Muhammed'in gençlere verdiği önem</i>	<i>13</i>
2.2.4. <i>Modern Çağ ve Hz. Muhammed Algısına Etkisi</i>	<i>14</i>
2.3. K.K.T.C'de Dini Hayat	15
2.6. İlgili Araştırmalar	17
2.6.1. <i>Gençlik ile İlgili Araştırmalar</i>	<i>18</i>
2.6.2. <i>Peygamberlik Müessesesi ve Hz. Muhammed (sav) ile İlgili Araştırmalar</i>	<i>19</i>
2.6.3. <i>K.K.T.C de dini Hayat ve Din Eğitimi ile İlgili araştırmalar</i>	<i>20</i>
III BÖLÜM 3.YÖNTEM.....	23
3.1 Araştırmanın Modeli	23
3.2. Çalışma Grubu	24
3.2.1. <i>KKTC'de Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Lise Düzeyindeki Okullar</i>	<i>25</i>
3.2.2. <i>Çalışma Yapılan Öğrenci Grubun Okullara, Sınıfa, Cinsiyete Göre Dağılımları</i>	<i>26</i>
3.2.3. <i>Öğrencilerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı.....</i>	<i>29</i>
3.2.4. <i>Eğitim (Sınıf) Düzeyi.....</i>	<i>29</i>
3.4. Veri Toplama Aracı	30
3.5. Verilerin Analizi	32

3.5.1. Güvenirlilik ve Geçerlik Analizleri	32
BÖLÜM IV	33
Bulgular ve yorumlar	33
4.1 Peygamber Terimi	33
4.1.1. Peygamber Kelimesinin Anlamı ve Peygamberin Görevi İle Amacına Dair Bilgiler	33
4.1.2. Peygamber hakkında bilgi edinme yolları	35
4.2. Hz. Muhammed (sav) Bilgisinin Nasıl ve Hangi Yolla Elde Edildiği ile İlgili Bulgular	39
4.2.1. Hz. Muhammed (sav) Hakkında Kitap/Dergi/Makale Okuyarak veya Film/Video İzleyerek Öğrenmedeki Kazanımları	39
4.2.2. Hz. Muhammed (sav) Hakkında Kitap veya Film/Video Dışında Ulaşılan Bilgiler	42
4.2.3. Hz. Muhammed (sav)'in Hayatı Hakkında Öğrencinin Zihindeki Çağrışımların Tespiti	45
4.2.4. Ortaokul ve Lise Eğitimindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerden Hz. Muhammed (sav) Hakkında Edinilmiş Bilgiler	48
4.2.5. Hz. Muhammed (sav)'in Genç İçin Taşıdığı Anlam ve Onun Hakkındaki Fikirlerini Tespit	51
4.3 Lise Öğrencilerinin Hz. Muhammed (Sav) Hakkındaki Düşünce ve İzlenimleri (Çıkardığı Sonuç ve Varsayım)	54
4.3.2. Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav)'in Şahsiyeti ve Karakteri Hakkındaki İzlenimleri	58
4.3.3. Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i Anlatım Şeklinde Dikkat Çekici Olayların Tespiti	60
4.3.4. Hz. Muhammed (sav) Bilgisi ile İlgili Zihinsel Çağrışımların Tespiti	63
BÖLÜM V	66
Tartışma	66
5.1. Peygamber Kavramı Üzerine Öğrenimleri	66
5.2. Gençlerin Hz. Muhammed (sav) Öğrenimleri	76
5.3. Gençlerin Hz. Muhammed (sav) Hakkındaki Kanaatleri	77
BÖLÜM VI	80
Sonuç ve Öneriler	80
Kaynakça	84

Ekler	89
Özgeçmiş	93

Tablolar Listesi

Tablo 1. KKTC Genelinde Bulunan liseler	25
Tablo 2. Soru Yöneltilen öğrencilerin okuduğu okullar	26
Tablo 3. Peygamber kelimesinin anlamı	33
Tablo 4. Peygamber Hakkında Bilgi Edinme Yolları	36
Tablo 5. Hz. Muhammed (sav)’i iletişim ve doküman aracılığı ile edinilen bilgiler	39
Tablo 6. Hz. Muhammed (sav) ile ilgili sosyal hayatta edinilen kazanımlar	42
Tablo 7. Hz. Muhammed (sav) hakkındaki algı ve yorum	45
Tablo 8. Hz. Muhammed (sav)’e ait okulda edinilmiş bilgiler.....	48
Tablo 9. Hz. Muhammed (sav)’i içselleştirme.....	51
Tablo 10. Etkilendikleri olay ve olgular	54
Tablo 11. Hz. Muhammed (sav) şahsiyeti ve karakteri.....	58
Tablo 12. İslamiyet’in yol ve yöntemi	60
Tablo 13. Zihinsel çağrışımlar.....	63
Tablo 14. Temel Eğitim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Program İçeriği.....	67
Tablo 15. İnanç Öğrenme Alanı Sınıf: 4.....	69
Tablo 16. İbadet Öğrenme Alanı 4. Sınıf.....	70
Tablo 17. Ahlâk Öğrenme Alanı 4. Sınıf.....	72
Tablo 18. Hz. Muhammed Öğrenme Alanı 4. Sınıf.....	75

Kısaltmalar

DKAB	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
SAV	Sallallâhu Aleyhi ve Sellem
KKTC	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti
Ss.	Sayfalar
s.	Sayfa
Ed.	Editör
b.	İbn
Hız.	Hazretleri
Vb.	Ve benzeri
KKTCMEB	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İnsanoğlu hem kendinin hem de içinde yaşamını sürdürdüğü bu âlemin varlık sebebini merak eder ve sorgular. Bu sorgulama ise en çok onun inanç sisteminde meydana gelir. İnsanın tabiatında üstün bir varlık olduğu inancı insanoğlunu aşkın bir varlığın bulunup bulunmadığı ve bu aşkın varlıkla nasıl ilişki kuracağı gibi düşüncelere onu sevk etmiş ve zihnini kurcalamıştır. Kuşkusuz sorduğu bu sorular onu peygamber inancına ulaştırmıştır. Zaten bu da İslam'ın temel inanç sistemi içerisinde yer almaktadır. Zira İslam dini Allah ile beşer arasında bağ kuran peygamber inancını gerekli görür ve peygambere imanı imanın şartı sayar.

İnsanoğlu doğası gereği, gelişmeye yönelik yeteneklerle donatılmıştır. İnsanda bulunan bu yetenekler onu meleklerle yarışabilecek seviyeye çıkarabileceği gibi onu hayvanların derecesine de indirebilmektedir. İşte beşer ile yaratıcısı arasındaki bağ olan peygamber, bu yetenekleri yönlendirir ve bireyin Allah'ın emir ve yasaklarını hayata nasıl geçirileceği konusunda insana örneklik teşkil eder. Bu sebeple peygamber, yaşamın bütün evrelerinde insanlar için yol gösterici olarak büyük önem arz eder.

Bireyin bizim çalışmamıza konu olan yaşam evresi, gençlik dönemidir. Mevlâna'nın "atlas bir kumaş" tabirini kullandığı bu evre (Güner, 2018) bireyin hayatının tamamını biçimlendiren bir dönemdir. Bilindiği gibi yaşam evrelerinin en değerli kesiti olan gençlik, birçok yönden kıymetli olmakla birlikte toplumun dinamik ve duyarlı bir kesimi olmaları hasebiyle bu değerini daha da katlamaktadır. Bireyin inanç dünyası gençlik döneminde oluşmaya başlar ve ruhsal ve zihinsel süreçlerden geçerek biçimlenir. Hayatının bu zaman diliminde inanç arayışına giren genç, kendi içinde sorgulama yaşar. Tam bu sırada onun bu inanç arayışına sağlıklı bir din anlayışı kazandırmanın önemi izahtan varestedir.

1.1.PROBLEM DURUMU

Ergenlik dönemi bireyin daha sonraki yaşantısını etkileyen davranışları kazandığı, inanç ve değerlerinin şekillendiği kritik bir dönemdir. Gençler bulundukları bu dönemde keşif yaparlar ve mevcut sosyo-kültürel yapıyı tenkit ederek yetişkinlik dönemlerine temel oluşturacak düşünce yapısı geliştirirler (Sayın, 2019).

Gencin bu döneminin karakteristik özelliği şüphe ve dinî arayış içinde olmasıdır. Ergenin ilme ve dine olan merakı aynı anda gelişir. Onlar bilim ile dinin birbiriyle çeliştiğini düşünürler. Genç içine girdiği arayış, yaşadığı şüphe, bunalım, gerginlik ve kararsızlıklar onu çok yönlü araştırma yapmaya yöneltir. Bu araştırmalarda dinî tutum ve inanç sistemi de nasibini alır. Gencin zihin etkinlikleri ve duygu geçişleri hızlı olduğundan duygudan duyguya geçer ve bazı din anlayışlarını olduğu gibi kabul eder veya reddederek inkâr yoluna sapar.

Ergenlik döneminde gencin kendini arama uğraşı, arkadaş çevresi, sosyal medya ve ailede edindiği bilgilerle biçimlenir. İçinde bulunduğu toplumda dinî ve ahlaki bir tutum geliştirmeye çalışır. Bu evrede somut düşünceden soyut düşünceye geçişi yaşayan genç, çocukluktan itibaren ona dayatılan din anlayışını, din adamlarının tutumları veya dindarları görerek inanç eksenli tutum ve davranış oluşturmaya çalışır.

Genç, tutum ve davranış oluştururken çevresinde bulunan aile, okul ve sosyal modellerini örnek alarak özdeşim kurar. Oluşturmaya çalıştığı tutum ve davranışlarda bu modellerin birbirinden çok farklı olması onun kimlik oluşturmada sıkıntı yaşamasına sebep olur. Dolayısıyla gencin yaşadığı bu kimlik sorunsalı, çevresinde karşılaşılabileceği sağlıklı, nitelikli model bulma sorunu olarak onların karşısına çıkar. Çevresinde farklı ve birbirinden değişik modeller olması onun pusulasının çok yönlü sapmalara açık olmasına ve kimlik bunalımı yaşamasına sebep olabilir.

Günümüzde gençler şiddet, terör, sosyal medyanın olumsuzlukları ile karşı karşıya bırakılmakta ve gençlik gibi kıymetli bir dönemde mana eksenli din anlayışı ihmal edilmektedir. Gençlerin gelişim özelliklerini iyi bilerek uygun metotları kullanıp dini inanç ve peygambere ait doğru bilgilerle karşılaşmasını sağlamak onun model bulma sürecinde manevi yönünü harekete geçirecek dokunuşlar yapılmasını sağlayacaktır.

Gençlerin büyük çoğunluğunun dinî yaşam veya anlayışı ile iç içe olmaları, modern çağda mana eksenli çözüm arayışlarının ihmal edilmesi; bizleri böyle bir çalışmaya yöneltmiştir. Rol model olmada mükemmel örneğe sahip olan Hz. Muhammed (sav)'in gençlere sunulması dürüst, ahlaklı, erdemli birer şahsiyet olarak yetişmelerine olanak sağlarken; nitelikli model arama problemini de ortadan kaldıracaktır.

Araştırmanın konusu KKTC liselerinde okuyan gençlerin peygamber algısını ve Hz. Muhammed (sav)'e olan bakış açılarını incelemektir. İnanç dünyası bir süreç

içinde gelişir. Oluşan bu inanç sistemi içinde lisede okuyan öğrencinin zihninde İslam dini içindeki Peygamber algısının nasıl yerleştiği ve yerleşen bu inançta Hz. Muhammed (sav)’in nasıl tasavvur edildiği araştırılmıştır. Problemin durumunu tespit etmek için geliştirilen sorunsal şu şekildedir:

- KKTC’deki liselerde okuyan gençler Hz. Muhammed (sav) hakkında neler biliyor?
- KKTC’deki liselerde okuyan gençler Hz. Muhammed bilgisini nereden ne kadar alır?
- KKTC’deki liselerde okuyan gençlerin zihin dünyasında Hz. Muhammed (sav) algısı nasıl ve ne şekilde yer etmiştir?
- Hz. Muhammed (sav) bilgisi KKTC’deki liselerde okuyan gençlere İslam dinini tanımada ve yaşamada ne derece yarar sağlamıştır?
- KKTC’deki liselerde okuyan gençler Hz. Muhammed (sav)’in davranışlarını örnek alıyorlar mı?

Günümüz gençlerinde Hz. Muhammed (sav) bilgisini ölçen çalışmamızda konuya girmeden önce Osmanlı’dan günümüze KKTC’nin geçirdiği tarihi süreç incelenmiş, gençlere bırakılan dini miras gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ergenlik döneminin gelişim süreçleri incelenmiş, gençlerin dini gelişim dönemleri hakkında bilgi verilmiş ve rol-model olma konusunda Hz. Muhammed (sav)’in önemi üzerinde durulmuştur.

1.2.AMAÇ

Lise eğitimi almış olan gencin Hz. Muhammed (sav)’i tanıyıp tanımadığını ve Hz. Muhammed (sav) ile ilgili hangi düşünceye sahip olduğunu öğrenmek bu çalışmanın amacıdır. İslam dini, peygamberleri gönderme amacını, dinin anlaşılması açısından önemli olduğunu vurgulayarak açıklamıştır. Nitekim Kuran-ı Kerim’de; “Biz size, ayetlerimizi duyuracak, sizi her kötülükten arıtacak, size Kitabı ve hikmeti öğretecek ve bilmediklerinizi bildirecek aranızdan bir peygamber gönderdik” (Bakara 2/151) buyrulmuştur. İlahî tebliği insanlara ulaştıran, dinî yaşanır şekilde açıklayan Peygamberler, Allah tarafından gönderilmiş elçilerdir. Risalet zinciri Hz. Adem’le başlayıp Hz. Muhammed (sav) ile son bulmuş, insanlığın uyması gereken ilke ve normlar onların aracılığı ile insanlara aktarılmıştır. Kuran-ı Kerim, Peygamberleri hayatları boyunca adalet ve erdemle yaşayan seçkin kullar olarak tanımlarken, Hz.

Muhammed (sav)’i de “Andolsun, Allah’ın Resûlünde sizin için; Allah’a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah’ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır” (Ahzap 33/21) ayeti ile insanlığa rehber olarak gönderilmiş olduğunu ve örnek alınmasının gerekliliğini vurgulamıştır. Dolayısıyla insanlık için bu kadar önemli bir şahsiyetin öncelikle kendini arayan gençlere takdim edilmesinin gerekliliği büyük önem arz etmektedir. Gencin şüphe ve sorgulamalarına cevap verebilecek tabiatüstü olmayan bir uyarıcının varlığı anlatılmalı ve ona İslam dininin yeryüzünde yaşanılabilen bir din olduğu, Hz. Muhammed (sav) örnekliliği üzerinden titizlikle verilmelidir. Şöyle ki, gence tam ve doğru olarak aktarılan Peygamber bilgisi sayesinde gencin dini anlamlandırması, sağlam dayanaklar üzerine oturur ve dinini benimser.

Bu araştırmayı önemli kılan, ergen gencin dini inanışında peygamber algısının nasıl olduğu, kendi zihninde oluşmaya başlayan dini inanışında yerine oturtmaya çalıştığı kutsallarda peygamberleri, özellikle Hz. Muhammed (sav)’i nereye koyduğunu ortaya koymaktır. Çünkü Allah, Peygamber göndermeden insanları sorumlu tutmayacağını ‘Kim doğru yolu bulmuşsa, ancak kendisi için bulmuştur; kim de sapıtmışsa kendi aleyhine sapıtmıştır. Hiçbir günahkâr, başka bir günahkârın günah yükünü yüklenmez. Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz (İsra 17/15) ayetinde açıkça bildirmiştir. Hz. Muhammed (sav)’i anlatmak dini anlamada ve dinin gereklerini yerini getirmede önemlidir. İslam inanç esasları anlatılırken Kur’an’ı yaşayan ve anlatan bir elçinin var olduğunun anlatılması ve onun örnekliliğinin üzerinde durulması gencin oluşan inancı açısından oldukça önem arz eder. Hz. Muhammed (sav)’i beşer olarak değerlendirerek örnekliliğinin olağanüstü niteliklilerinin olmadığı, dinin ütöpik değil, yaşanabilir olduğu ve fitrî bir ihtiyaca binaen gerekliliği üzerinde durulmalıdır. Doğru anlatılan din ve o dini yaşayan bir elçinin var olması dininin getirdiği ilkelerin yerli yerine oturmasını sağlar. Bu bağlamda Hz. Muhammed (sav)’i tanıtmak, anlatmak aslında İslam’ı anlatmaktır.

Gencin arayışına yön verebilecek, kişisel gelişimine katkı sağlayacak bu kıymetli dönemde, Hz. Muhammed (sav) gibi şah eserin örnek verilememesi gençlerin din dışı anlayışa sahip olan şahıslara yönelmelerine ve onları kendilerine rol-model alma ihtimalini güçlendirmektedir. Daha önce gördüğü din derslerinin lise dönemi gibi kıymetli bir dönemde pekiştirilmemesi, İslam dini ve Hz. Muhammed (sav) hakkında kalıcı ve yeterli bilginin oluşmamasına sebep olmaktadır. Oysaki Hz. Muhammed

(sav)’in rol-modelliğinin gence sunulması onun için çok boyutlu örneklik teşkil edebilecek potansiyeldedir.

Ergenlik döneminde Hz. Muhammed (sav) bilgisini tam olarak vermek, İslam dininin sahip olduğu inanç sisteminin yerli yerine oturmasını sağlayacaktır. Hz. Muhammed (sav)’i sağlıklı ve yeteri kadar öğrenen öğrenci, İslam’a ait sorularına daha kolay cevap bulacaktır. Gencin zihnindeki Hz. Muhammed (sav) bilgisinin ölçülmesi, Hz. Muhammed (sav) hakkındaki algılarının tespit edilmesi ve bunu yaparken onların gelişim özelliklerini göz önünde bulundurarak ergene anlatılmasının Hz. Muhammed (sav) bilgisinin genç tarafından kabul edilmesini mümkün kılacak ve daha sağlıklı bir din anlayışının oluşmasına yardımcı olacaktır.

1.3.SINIRLILIKLAR

- Araştırmada elde edilen verilerden çıkarılan önerilerle sınırlıdır.
- Evren ve örneklem KKTC de eğitim gören lise öğrencileriyle sınırlıdır.
- Araştırma 2020-2021 Eğitim ve Öğretim yılında öğrenim gören Lise öğrencileri ile sınırlıdır.
- Araştırma KKTC’deki adı geçen okullarla sınırlıdır.

1.4.TANIMLAR

Nübüvvet: İnsanların hidayeti için Allah tarafından görevlendirilen haberci ve elçi tarafından gerçekleştirilen eylem yani “haber verme eylemi” veya “elçilik” anlamına gelir.

Sahabe: Kavram olarak arkadaş demek olup teknik bir terim olarak Hazreti Peygamber Sallallahu Aleyhi ve Sellem’i, Peygamberliği sırasında gören, Onunla konuşup görüşen, O’na iman eden ve Müslüman olarak ölen kimselere verilen isimdir.

Genç: Yeni gelişmekte olan, kısa bir geçmişi olan

Ergen: Çocukluktan çıkıp ergenlik çağına girmiş, evlenecek çağa gelmiş (kimse), ergin, bâliğ, âkıl bâliğ.

II. BÖLÜM

Kavramsal çerçeve ve ilgili araştırmalar

2. 1 Gençlik

Dilimize Farsçadan geçmiş olan genç kelimesi hazine, define, kulluk makamı anlamlarına gelmektedir. Sözlükte genç, orta yaşlılık devresine girmemiş olan, civan, taze, körpe, cömert, civanmert, yiğit, anlamlarındadır (Akpınar, 2019).

“Gençlik” dediğimiz dönem ergenlikle başlamakta olup; üç aşamada incelenmektedir. Başlangıç evresi (erken ergenlik 12-14), orta ergenlik (15-18) ve geç ergenlik dönemi 18 yaşla başlar kimlik duygusunun oluşması ile sona erer. 12-14 yaşları arasında çocuk, vücudunu tanımak ile meşgul olur. Bu dönemde ergen, hızlı gelişen vücut yapısını kabullenmek ona adapte olmakla uğraşır. Bu süreçte mantıksal çıkarımlar yapar, soyut düşünceye geçme koşulu ise toplumsal yapının sağladığı olanaklarla tanışmaya ve gelişmeye başlar. Soyut düşüncenin gelişimi ile birlikte bu dönem din, politika, ölüm, felsefe kavramlarını düşünmeye başlar ve ölümlü olduğunun farkına varır. Bu dönem bir reddediş dönemidir. 15-18 yaşları arasındaki orta ergenlik döneminde ise genç, kendi öz benliğinin farklı kişilik olduğunu kabullenmeye çalışır. Kendilerinin her şeyi yapabileceğini düşünür ve çevresi ile çatışmaya girer (Derman, 2008). 18 yaş geç ergenlik döneminde ise artık kimlik duygusu ile bütünleşme süreci başlamıştır. Kimlik duygusu “ben kimim?” “neyim?” “ne olacağım?” sorularına cevap arar. Sorumluluk duygusu gelişen gençlerde sosyal olarak gelenekleri kabul etme eğilimi doğmaya başlar (Derman, 2008). Bu sebeple ergenlik, bireyin yetişkinliğe geçtiği ve değişik duygu durumlarını yaşamasından dolayı diğer gelişim süreçlerinden ayrılmaktadır. Genç bu dönemde kendini, hayatı ve toplumu algılama dönemine girer; belirsizlik ve arayış devresi sürecinde şahsiyet edinme bilinci kazanır, sorumluluk alma yetileri geliştirir. Bunalımlar, isyankâr tavırlar, hayatın amacını sorgulama, hayattan tatmin olmama psikolojisi içinde olurlar. İşte bu dönemi önemli kılan onun yaşantısına temel oluşturacak düşünce yapısının oluştuğu dönem olmasındandır. Gençlik evresi dantel gibi ince işlenmesi gereken, insani değerlerin gence yükleneceği dönem olarak görülmeli, bu dönemde ona verilecek her bilgi itina ile seçilmelidir (Kader, 2018). Dönemin en önemli olgularından biri sorumluluk duygusudur. Gelişmekte olan birey, gelenekleri kabul etmenin yanı sıra kendine “ben kimim?”, “neyim?”, “toplumdaki yerim ne olmalıdır?”

gibi bazı sorulara cevap aramasına da neden olur ve genç yetişkinlik rolünü kazanmasını sağlayacak yeni bir kimlik arayışına girer. Bu dönemde genç, bedeninde ve ruhi yapısında meydana gelen birtakım gelişme ve değişmelerle yetişkinliğe adımını atmıştır. Çevresinde kimliğini oluşturmada yardımcı olabilecek özdeşim örneklerine yönelir. Bu örnekler arasında öğretmeni, arkadaşı, ünlü bir sporcu, artist, sanatçı. Siyasi veya dini bir lider yer alabilir. Gencin örnek alabileceği doğru ve önemli olduğu vurgulanarak anlatılan Peygamber bilgisi ve ardından dini lider olarak Hz. Muhammed (sav) bilgisini vermek dine karşı olan bakış açısının oluşmasına ve dini anlamlandırmasına yardımcı olacaktır (Kula, 1995).

2.1.1. Gençliğin Gelişim Süreçleri

Doğuştan insanda var olan fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal, ahlâkî ve dinî yönlerini çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve yaşlılık dönemlerinde şekillenerek gelişir ve ölüme kadar devam eder (Nas, 2018). Biz bu dönemler arasında ergenlik dönemini ele alacağız.

Ergenlik, bireyin gelişim süreci içerisinde çocukluk döneminin bitmesiyle beraber sözü edilen dönemin başlangıcından fizyolojik olarak erişkinliğe ulaşmaya kadar geçen bir gelişim sürecidir (Koç, 2004). Dolayısıyla araştırmamıza konu olan gençlerin Peygamber algısını incelerken onların hangi süreçlerden geçtiğini bilmemiz ve yaparken nasıl bir fiziksel, psikolojik ve bilişsel yapıda olduklarını tespit etmemiz oldukça önemlidir. Gelişim genel olarak öğrenme, yaşantı ve olgunlaşma sonucunda bireyde görülen düzenli ve sürekli değişiklikler şeklinde tanımlanır. Birey ergenlik gelişim sürecinde çevre ile etkileşime girerek deneyim kazanmaktadır. Gencin bu gelişim sürecini göz önünde bulundurarak onu daha iyi tanımaya çalışmak araştırma açısından faydalı olacaktır (Atik, 2015). Gelişimin bazı temel özelliklerini sıralayacak olursak bunlar;

- Genetik ve çevresel değişkenlerinin karşılıklı etkileşimi
- Yaşam boyu sürmesi ve bir sürecin bitmeden diğerine geçilmesi
- Her dönemde gelişim hızının farklı olması
- Gelişimde kritik dönemlerin olması ve bu dönemlerde ilgili davranışların kazanılmayışından dolayı dönemle ilgili davranışların daha sonra kazanılmasının zor olması
- Gelişim sürecinde çevresel faktörlerin oldukça etkili olması

Bireyde meydana gelen gelişim bir bütün halinde ele alınmalıdır (Atik, 2015). Ergeni daha iyi anlamak için onun geçirdiği gelişim süreçlerini incelemek; incelerken de gelişimdeki hiçbir safhada rast geleliğin olmadığını göz önünde bulundurmak gerekir. Bireysel olarak yaşamın en önemli gelişim süreci olan gencin psikolojik ve zihinsel yapısı kısaca açıklanmaya çalışılacaktır.

Ergenlik dönemini etkileyen bazı faktörler vardır. Bunlardan kimisi kalıtsal kimisi ise çevresel faktörlerdir. Genetik etkenler daha çok çocuğun potansiyelinin belirlenmesinde ön planda iken, çevresel faktörler de bu potansiyelin kullanımına yöneliktir (Özdemir, Özdemir, Kadak ve Nasıroğlu, 2012). Kalıtım ve çevre, kişinin gelişimi için zorunlu olup hiçbiri tek başına gelişim için yeterli değildir. Kalıtım bireyin doğuştan getirdiği yeteneklerin gelişebileceği sınırları, gelişim aralığını belirlerken çevre ise bu gelişim sınırlarına ne kadar yaklaşılabileceğini, nasıl varılacağını ve nerede duracağını belirler (Nas, 2018).

Ergenlik dönemi birçok açıdan gelişim ve değişimin yaşandığı oldukça hızlı değişen ve gelişen dönemlerdir, bu dönemler;

- Ergenlik Dönemi bedensel gelişim
- Zihinsel (Bilişsel) Gelişim
- Kişilik Gelişimi
- Sosyal Gelişim
- Duygusal Gelişim
- Ahlâkî Gelişim (İme, 2018)

Şeklinde sıralanabilir. Bu dönemlerin dikkate alınması ve hassasiyetinin bilinmesi onun şahsiyet oluşumuna katkı sağlayacaktır. Dolayısıyla çocuğun gelişiminde arkadaş çevresi ya da sosyal çevre taklit, özdeşleşme, örnek alma gibi öğrenme yollarını göz önünde bulundurursak bu öğrenmeler gencin ahlak gelişimi için göz ardı edilemeyecek faktörlerdir. Bu açıdan çocuğa, onu olumlu yönde etkileyecek güzel örneklerin bulunduğu bir sosyal ortam sağlamak önemlidir.

Bireyin güvenlik, huzur ve mutluluk içinde yaşamalarını sağlayan en önemli unsur ahlaki değerlerin oluşumudur. Dolayısıyla bu süreci etkileyen, bireyin ahlaki düşünce ve davranış yeteneği kazanmasını sağlayan psiko-sosyal dinamiklerin neler olduğu ve bu dinamiklerin niteliklerinin, niceliklerinin ve etkilerinin bilinmesi önemlidir. Bu sayede ahlaki gelişim sürecinin istenilen şekilde denetlenip yönlendirilmesi mümkün olabilir (Şengün, 2007).

Bu konuda ahlaki destekleyen ana ölçüt dindir. Din ahlaka destek olarak ilahi emirlere uyması gerektiğini söyler. Zira vicdan üzerinde, hiçbir şey Allah korkusu kadar tesirli değildir. Ahlak üzerinde etkili olan din insanın hem doğru ve erdemli davranışta bulunma yeteneğini geliştirir, hem de dengeli ve sağlıklı bir kişilik kazanmasını sağlar. İslam'daki ahlaki değerler de insanın kişisel gelişimini ve ahlaki olgunluğa erişmesini sağlamayı amaçlar ve İslam ahlakını bizzat yaşayarak gösteren peygamberin varlığı bizim onu örnek almamızı öngörür (Şengün, 2007).

Ahlak eğitiminde model oldukça önemlidir. İslami ve ahlaki değerler yaşanmadıkça, onların öğretilmesinin çok az etkisi olacaktır. Bilişsel öğrenme teorisinde gördüğümüz gibi, çocuklar hayran oldukları kişileri taklit ederler örneğin öğretmenler, ebeveynler, din adamları veya ilgi alanlarına giren şahıslar sergiledikleri ahlaki örneklikleriyle ahlaki değerlerine etki ederler. Çocuklar kendileri açısından önemsiz olan kişileri, muhtemelen çok fazla model olarak almazlar. Ancak olumsuz modeller, olumlu örneklerden daha fazla taklit edilir. Dolayısıyla dinin ahlakta en fazla etkiye sahip olduğu öngörüsü ile peygamber bilgisini ve Hz. Muhammed (sav)'i gence aktarmak oldukça önem arz eder (Tavukçuoğlu, 2019).

2.1.2.Ergenlik ve İnanç Süreci

Çocuklar dindar olarak dünyaya gelmez fakat ruhunda dini inancın tohumları bulunur. O, Allah'ın varlığına inanmaya ve dini kabul etmeye hazır durumdadır. Bilimsel araştırmalar dini duygu ve inancın doğuşu ve gelişimi konusunda çocuğun dışarıdan gelecek dini etki ve tecrübelerle karşı ruhunun yetenekli ve hazır olduğunu göstermektedir (Çanakçı, 2018). İnsan fitratında olan aşkın bir varlık inancı ergenlik döneminde dini inanış açısından çift boyutlu ilerleyiş göstererek hem bir dini uyanış, bilinçlenme ve dini bağlılık evresi, hem de dini şüphe, inkâr ve kararsızlık dönemi olduğu kabul edilmektedir. Ergen kişinin kimlik yapısının şekillenmesinde dini inanç ve değerlerin belirleyici etkisi olması hasebiyle ergenlerin dini konularla ilgili yaşadıkları şüphe, çatışma ve gerginliklerin sebep ve sonuçlarının doğru tahlil edilmesi önemlidir (Çayır, 2014). Bu açıdan inanç sisteminin bilinçli bir şekilde oluşturmaya çalıştığı ilk adım olan ergenlik döneminin, inanç paradigmaları üzerinde odaklanmak gerekmektedir. Zihinsel açıdan belirli bir düzeye gelen kişinin sorgu süreci yaşaması; inanç, ibadet ve geleneksel dini tutumlara karşı derinlemesine düşünmesi ergenin inancı kabullenmesine ve sağlamlaşmasına da katkı sağlayabilir. Bu açıdan sorgu

süreci salt olumsuzluk olarak değil de ergenlerde olgunlaşma gibi algılanabilir (Çayır, 2014). Şüphe ve kararsızlık içinde bulunan ergenlere doğru telkin ve bilgilendirme onların seviyesine uygun olursa bu süreci daha kolay atlatabilirler.

2.1.3. Ergenlikte Peygamberi ve Hz. Muhammed'i Anlatmanın Önemi

Önceki bölümlerde ergenliğin yaşam süreci içinde önemli ve kritik bir dönem olduğunu yeterince açıklamaya çalışıldı. İnsanın yaşam sürecindeki bu önemli kesit, şayet doğru yerlere kanalize edilirse yüksek insani değerlere sahip bir bireyin yetişmesine hizmet edecektir. Bu dönemin en önemli sıkıntısı çevresinde kimliği oluşturabilecek tutarlı ve sağlıklı bir kişilik geliştirme modeli bulma sorunudur. Gencin etrafını saran farklı modellerin özdeşim kurulabilecek nitelikte olmaması kimlik bunalımıyla karşı karşıya kalmasına sebep olmaktadır. Bu sebeple kimlik arayışındaki gence peygamberimizin hayatı model olarak sunulabilir. Ancak “peygamber” kavramı salt tarihi bir figür olarak değil, Hz. Muhammed (sav) örneği üzerinden yaşayan ve hayata yansıyan öğretileri olan bir peygamber formatında düşünülmesi gerekir (Altaş, 2017). Hayata yansıyan nirengi noktaları ve tahrik merkezleri göz önüne alınıp aidiyet açısından demir atacağı liman arayan gence deniz feneri olan Kur'an-ı Kerim'i merkeze koyup iyiyi güzeli, hakkı, hakikati anlatan evrensel rehber olarak Hz. Muhammed (sav) hakikati anlatılmalıdır (Erbaş, 2018).

Böylece Hz. Muhammed (Sav)'in gençlere verdiği özen ve değeri anlamaya çalışmak genç için nitelikli, tutarlı, sağlıklı model bulma arayışında referans alınacak ilkeleri tespit etmeyi kolaylaştıracaktır. Varacağı sonucun “Hz. Peygamber, güzel ahlakı, etrafındaki insanlarla olan ilişkilerindeki doğruluğu-dürüstlüğü, cesareti, merhameti, azmi vefakârlığı, cömertliği, kararlılığı itidal üzere yaşayışı bireylere örnek davranış olarak sunulabilir” olması muhtemeldir. Ayrıca alçak gönüllü oluşu, birlik ve beraberliği telkin etmesi, toplumsal problem çıkarmaktan uzak durması, istişareye değer vermesi, bireysel ve toplumsal sorumluluk almada en önde; nimette ise en sonda yer alışı ile toplumun güvenini kazanmış ve ‘el-Emîn’ sıfatı ile ashabına en güzel örnek olmuş olması da genci yönlendirecektir (Yıldırım, 2017). Gençliğin öneminin bilincinde olan Allah Resulü, gençlerin kıymetinin bilinmesi ile ilgili birçok söz söylemiştir. Hz. Muhammed (sav) gençleri yanında bulundurmış, onları önemsemiş, onlarla sevgi, saygı ve samimiyete dayalı dostluk kurmuştur. O'nun genç ile istişare yapması, sorumluluk vermesi, duygu ve düşüncelerini önemsemesi, onun

ruhsal yapısını güçlendirme gayreti içinde olan bir eğitim metodunu benimsemesinin en büyük göstergesidir. Resul-i Ekrem, kimlik inşasının ilk havzası olan gençliğe tebliğ sırasında özel bir anlam yüklemiş, gençliğin evrensel rehberi olarak üstün ahlakının gereği devamlı surette iyiyi, güzeli, hakkı, hakikati onlara anlatarak rehberlikte bulunmuş, heyecanlarını iman ve güzel ahlakla insanlığa hizmete yöneltmiştir.

2. 2. Peygamberlik Müessesesi

Sözlükte “haber vermek” manasındaki gelen “nebee” kökünden türemiş olan “nübüvvet” kelimesi yerine Türkçe’de daha çok Farsça’dan alınmış ve haber yani “peyam” ile “borden” mastarından üretilmiş olan “ber” kelimelerinden türemiş “Peyamber” “haber getiren kişi” kelimesinin bozulmuş hali olan “Peygamber” ifadesi kullanılmaktadır (Yavuz, 2007).

İnsanlık tarihinin büyük çoğunluğu peygamberlerin ilahi mesajı getiren elçi olduklarını kabul eder. İnsanlık kültürlerinin çoğunda peygamber inancına ait izler mevcuttur. Dolayısıyla İnsanlığın başlangıcından beri dinleri tebliğ edici olarak gönderilen peygamberler insanlığın Allah’tan gelen vahye göre yaşaması, manevi açıdan olgunluğa erişmesi, kötülüklerden koruma ve iyiliğe yönelmeleri için gayret sarf etmesini sağlayan iman esaslarından oluşmuştur (Şimşek, 2012). İnsan fıtratı gereği hikmet ve ilimleri kabule hazır bir yaratılışla donatılmıştır. Kendi bilgilerini arttırmak için âlimlerin ifade ettiği hususları kabul etmektedir. İlimler, sayı ve uzmanlık alanları bakımından fazla olduğundan insan eksik ve kusurlu mizacı sebebi ile Allah’ın peygamber göndermesi insanlığa yol göstermesi ve eksikliklerini telafi eden bir imkân yaratması insana verilen en önemli nimettir (Tahirova, 2005).

Nübüvvetin temel dayanağı içinde var olduğu dinin bizzat kendisidir. Dolayısıyla nübüvvetin olmaması dinin olmaması anlamına gelmektedir. Peygamber ile yaratan arasında sürekli bir diyalog olduğu kabul edilmiştir. İlk insan da aynı zamanda ilk peygamber olarak benimsenmiştir. İslam dinine göre Hz. Âdem’le başlayan ve Hz. Peygamberle (sav) son bulan peygamberler silsilesi Hz. Muhammed’in gönderilmesiyle son bulmuştur. Peygambere imanın ve itaatin önemli olması, O’nun dünya hayatı için rol model olmasından kaynaklanmaktadır. Onun rahmet sebebi olduğu (Enbiya 21/107), tebliğ vazifesinin yanında insanların hidayetine yardım etmek amacıyla gönderildiği, müminlere Allah’a kulluğu

hatırlatmakta olduğu (Tevbe 9/71) gibi görevleri de vardır. Allah sevgisini tanımaya, daha sonra Allah sevgisi ile ibadet etmeye götüren yolda bizim ilişki kurmamıza yardım eden kişi, elçidir. Hz. Muhammed (sav) peygamberlerin de en üstünü olarak telakki edilmiş, diğer peygamberler de onun gelişini müjdelemiştir. Peygamberin ümmetine rehber oluşu Kur'an'daki pek çok ayette, çeşitli boyutlarda farklı açılardan ele alınmıştır. Peygamberler Allah'ın kulları arasında rabıtasını sağlayan vasıtalar konumundadır (Şimşek, 2012).

2.2.1. İslam Dininde Peygamberlik Müessesesi

Peygambere iman Allah'a imandan sonra gelir ve bu yüzden nübüvvet meselesi tevhidi düşünce ile birlikte ele alınır (Evkuran, 2014). Beşerin dünya yolculuğunda, Yaradan tarafından yalnız bırakmamış, dünyanın sorun ve sıkıntılarında zorda kalmamaları için insanlığa her dönemde, Allah'ı hatırlatan elçilerin gönderilmiş, olması Rab isminin bir tezahürüdür. Kur'an-ı Kerim önceki milletlere de uyarıcıların gönderildiğini bize (Zuhruf 43/6) haber verirken, Hz. Muhammed (sav)'in nübüvvet zincirinin son halkası, ahirete kadar geçerli olan son ışığı (Ahzap 33/40) olduğunu belirterek, onun kendi heva ve hevesinden konuşmadığını, getirdiğinin vahiy mahsulü olduğunu vurgulamıştır (Necm 3/4). İnsan kendisine iyilik yapmak istiyorsa gerçeği getiren peygamberlere iman etmelidir (Nisa 4/170). Ayrıca Peygambere iman etmek Allah'a itaat etmenin göstergesidir ve birey buna asla zorlanmamalıdır (Nisa 4/80).

Kur'an-ı Kerim Peygambere itaat etmenin ve onun izinden gitmenin Allah'ın sevgisini kazanmaya sebep olacağını "De ki: Allah'ı seviyorsanız bana uyun ki Allah sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah çok bağışlayıcı, çok esirgeyicidir." (Ali İmran 3/31) emri ile ifade ederek Peygamberin sadece bir postacı olmadığını aynı zamanda onu sevip anlamının önemli olduğunu vurgulamıştır. Ayrıca O'nun sadece aracı değil aynı zamanda müjdeleyici, uyarıcı, etrafına ışık saçan bir uyarıcı olarak gönderildiğinin (Ahzap 33/ 46) anlaşılmasının ve anlatılmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Hz. Peygamber'in görevlerinden birinin de ümmetini tezkiye olduğunu söylemektedir (Şems 91/9-10). İnsanın tezkiye edilmesinin en güzel örneği ise kaba, sefih ve zorba bir sahabeden nasıl adalet timsali, değerleri yüksek bir insan yetiştirmiş olmasıdır. Kur'an Peygamber'in yolundan gitmeyi, onu anlayıp anlatmanın önemini vurgulamaktadır (Karaman, 2014).

2.2.2. Hz. Muhammed'in gençlere verdiği önem

Peygamberimiz (SAV) gençlere özel bir anlam atfetmiş onlarla samimiyete dayalı sevgi, saygı, güven içinde bir iletişimi esas almış ve bu vesile ile onların kendilerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamıştır. Nitekim kendi 20 yaşlarında iken Hilfu'l-fudul cemiyetine katılarak Mekke'nin emniyetine katkıda bulunmuş, haksızlığa karşı olduğunu deklare etmiş; ileriki yıllarda İslam'la şereflenen birçok genç sahabe ile birlikte İslam'la büyük değişime uğrayan bir medeniyetin fitilini ateşleyecek ideal bir medeniyet inşa etmiştir. Bu açıdan bakılınca Hz. Peygamber'in yaşanan hayatın tüm alanlarında gençleri istihdam ettiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Rahmet Peygamberi gençlerin yoğun bir duygu değişimi yaşadıklarını bilerek onlarla ilişkilerinde bu durumu dikkate almış; onlara karşı son derece makul ve mutedil davranmıştır (Erul, 2018). Hz. Muhammed (sav) vahyin nüzulünden itibaren gençleri önemsemiş, dönüşüm yaşayan toplumun kazandığı hasletleri koruyabilmesi için gençlerin enerjisine başvurmuştur. Tebliğ sırasında peygamberimizin etrafını kuşatanların çoğu gençlerden oluşmuştur. Ona eziyet edenlere karşı göğüslerini siper edenlerin çoğu yine genç bireyler olmuştur. Örneğin ona iman edenlerden Hz. Ali 10, Abdullah bin Ömer ile Ubeyde bin el- Cerrah 13, Ukbe bin Âmir 14, Cabir bin Abdullah ile Zeyd bin Harise 15, Abdullah bin Mesud, Habbab bin Eret ile Zübeyr bin Avvam 16, Talha bin Ubeydullah, Abdurrahman bin Avf, Erkam bin Ebi'l- Erkam, Sa'd bin Ebi Vakkas ile Esma binti Ebi bekr 17; Muaz bin Cebel ile Mu'sab bin Umeyr 18; Ebu Musa el-Eşari ise 19 yaşında idi. Görüldüğü gibi bunların her biri İslam'ın omuzlarında yükseldiği şahıslardan oluşmaktadır. Hz. Peygamber başta bu zevat olmak üzere gençlerin eğitime çok büyük önem verirdi. Suffa bunun en güzel örneğidir. Hz. Muhammed (sav)'in Suffa'daki konuşmalarında gençlere özel yer ayırır, onlara eğitici ve övgü dolu sözler söylerdi. Toplumu bilgilendirmekte ve İslam'ı öğretmede gençlerden yardım alırdı (Yıldırım, 2018).

Genç nesle Hz. Muhammed (sav) doğru anlatılarak gençlik evreleri iyi değerlendirilirse, bu evrenin hem gencin kendisi hem de toplum ve insanlık için çok kıymetli bir değere dönüşmesi sağlanabilir. Bu yüzden İnsan hayatının en coşkulu döneminde duygularını nasıl yöneteceği gence gösterilmeli, iyilik, adalet, hak-hakikat macerasında doğru yönlendirilmeli ve örneklerin en güzeli olan Hz. Muhammed (sav) gençlerin önüne bir rol-model olarak serilmelidir.

2.2.4. Modern Çağ ve Hz. Muhammed Algısına Etkisi

Yirmi birinci asırda yaşayan gençlik için bu model bulma sorunu geçmiş dönemde yaşayan insanlara göre daha zor bir durumdur. Karşı karşıya kaldıkları bu durum uygulamalı bilim ve teknoloji ile günlük yaşamlarında daha etkili bir şekilde kullanmaları, yaşlarının gerektirdiği süratli yaşam, para, materyalizm eğilimi, bilimsel ve teknolojik becerileri ağırlık vermelerine sebep olmaktadır. Çağımız insanı için modern yaşam, aynı zamanda toplumsal ve bireysel olarak köklü zihniyet değişimlerine sebep olmuştur. Geleneksel toplumlar da din-ahlak-bilim, akıl-kalp, madde-mana, şekil-öz, beden-ruh, fizik-metafizik vahdet merkezli idi. Modernite ile birlikte vahdet kaybolmuş, hakikatin ölçüsü artık akıl ve bilim olmuştur. Bu sebeple bu yeni düzende din ve vahiy ile beslenen hakikat ölçüleri, önemsizleşerek sadece ferdi tercihlere dönüşmüştür (Yapıcı, 2018). Modern yaşam biçimi sınırsız haz öngörmekte ve bunu yaşayan bireyler üretmek istemektedir. Ancak din, hazları ahlak ve kültürel yapı ile sınırlandırmaktadır. Bunun sonucu din ile sınırlanan bireyde dinin etkisinden kurtulmak ister ve seküler bir anlayış içinde kafa konforunu bozmayan yaşam tarzı oluşturur. Model bulma sürecinde genç bireyin manevi yönünü harekete geçirecek dokunuşlarla onun özelliklerini dikkate alarak doğru zaman ve uygun yöntemlerle anlatılan bir Hz. Muhammed (sav) tasavvuru, bu sürece olumlu katkı sağlayarak sorun teşkil eden rol-model arayış sorunu ortadan kaldıracaktır. Bizim peygamberi anlatacağımız nesil, her an ve her yerde dünya ile iletişime geçebilen bir yüzyıl olması sebebi ile çağlar aşan, tüm insanlığa gönderilen bilim ile dinin çelişmediği bir dinin temsilcisinin hayatını sadece teorik değil pratikte de uygulayıcısı olduğunu bu teknoloji nesline doğru yöntemlerle anlatmak gerekmektedir. Peygambere karşı aidiyet hissettiği, kendi ile özleştirdiği bir birey haline gelmesini sağlamak gerekir.

Batılı medeniyet anlayışı temel alınan modern dünya düşüncesinde, insanı her şeyin merkezine yerleştiren, her şeyin ölçütünün insan olduğu, kâinattaki her şeyin insan akli ile keşif ve izah edebileceği veya izah edilemeyecek her şeyin anlamsız olduğu kanaatine ulaşmış bir medeni düşünce anlayışı bulunmaktadır. Bu sebeple metafizik ve manevi sebeplerin de olduğu anlayışını kabul eden kaynakların doğruluğunda şüphe edilmiştir. Modern bilimsel eleştirel metot anlayışı, geçmiş dönemin sadece rasyonelliğin kabul edeceği unsurları seçmiş ve buna göre değerlendirmeyi kurgulamıştır (Oruçoğlu, 2008). Peygamberin hayatını modern çağın

anlam algısı ile kavramaya çalışan genç birey, onun Arabistan coğrafyasında yaşayan siyasi durumu, tarihi, yaşanan toplumsal çöküş ve ahlâkî yozlaşma için gönderilen bir kurtarıcı olarak idrak edilmesine sebep olur (Oruçoğlu, 2008). Hz. Muhammed (sav)’i anlatırken onu Allah’la ilişkilendirip yaşadığı çağa sıkıştırmayan, tebliğ ettiği dinî, insanî değerleri yüksek bir şahsiyet olarak sunmak gerekir.

2.3. K.K.T.C’de Dini Hayat

Kıbrıs, çeşitli medeniyetlerin hâkimiyet sürdüğü bir saha olduğu kadar dini alanda da çeşitlilik gösteren bir coğrafya olmuş, her siyasi ve kültürel değişim Kıbrıs adasını ve halkını derinden etkilemiştir. Yahudilik, Hristiyanlık ve İslam’ın yanı sıra farklı dinlerin de uğrak yeri olmuştur. Hz. Osman döneminde (806) başlayan İslam etkisi Bizans’ın ele geçirmesi (964) ile birlikte Hristiyanlığın etkisi ile devam eder (Suiçmez, 1998). Bu adanın 1571 Osmanlı’ya bağlanmasına kadar devam eder (Sezgin, 2019). Osmanlı adaya diğer bölgelerindeki kurumları taşıyarak din ve sosyal hizmet sağlamıştır. Bu kurumlar örgün din eğitimi veren sıbyan mektepleri medreseler, rüştiyeler aynı zamanda dini içerikli yaygın eğitim veren camiler, tekkeler, kütüphaneler olarak sıralanabilir (Nurçin, 2012). Daha sonra 1878 de adanın İngilizlere kiralınması ile İngiliz dönemi başlar (Suiçmez, 1998). 1878’de Osmanlı Devleti’nden aday devralan İngiliz yönetimi uzun bir süre din öğretimi konusunda Türkiye’yi örnek almıştır. İngiliz dönemi din eğitimi cami hizmeti, kürsü şeyhliği, seyyar vaizlik, hapishaneler, İslam okulu olarak devam etmiştir (Nurçin, 2019). Kıbrıs Cumhuriyet dönemi 82 yıl İngiliz idaresinden sonra 1960 yılındaki Anayasa ile eğitim ve öğretim idaresini eline almıştır (Atalay, 2003). 1972-1973’e kadar din dersleri zaman zaman sekteye uğrayarak devam etse de bu tarihten itibaren tekrar müfredata konmuştur.

2.3.1 *Günümüz Din Eğitimi Faaliyetleri*

1974 yılında kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetindeki din eğitiminde de Türk eğitim sistemi referans alınmıştır. Fakat din görevliliği yapacak ve kişiler ile din derslerini okutabilecek öğretmenlerin yetiştirilebileceği ortaokul, lise ve fakülte düzeyindeki eğitim kurumlarının açılması mümkün olmamıştır (Koç, 2020). “Avrupa’daki Müslümanların 2015 Yıllığı” isimli raporun Kıbrıs boyutunu araştıran Kıbrıslı Türk araştırmacı Ali Dayıoğlu, 2009 yılının dini süreçte bir kırılma noktası

olduğunu ifade etmektedir. Ona göre, bu dönemden sonra hem yaygın eğitimde hem örgün eğitimde İslam dini faaliyetlerin arttığı dönemin başlangıcı olarak görülmektedir. Nitekim 2011 yılında Haspolat Meslek Lisesi'nde İlahiyat Bölümü'nün açılması da gündeme gelmiştir (Havadis Gazetesi, 2016).

2.3.1.1. Örgün Eğitim Faaliyetleri. 2004-2005'te kaldırılan zorunlu din dersleri yine 2009 yılında okul müfredatlarına girmesi ile dini anlamda gelişme yaşanmıştır (Havadis gazetesi, 2016).

İlerleyen süreçte KKTC halkının yoğun taleplerinin karşılanması amacıyla 2011-2012 eğitim öğretim yılında, yüksek din eğitimi veren ilk fakülte Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi olmuştur. Yakın Doğu İlahiyat Fakültesi örgün eğitimde lisans olarak eğitim veren ilk kurum olma özelliğine sahiptir. Lisans eğitimi alanında daha sonra ikinci olarak Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Web sayfasından aldığımız bilgilere göre, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kuzey Kıbrıs Akademik Birimi Türkiye Cumhuriyeti ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti arasında imzalanan protokol çerçevesinde, 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılından itibaren faaliyet göstermeye başlamıştır.

KKTC'de lise düzeyinde din eğitimi ise 2011-2012 eğitim öğretim yılında Haspolat Meslek Lisesi bünyesinde açılan İlahiyat Bölümünde verilmeye başlanmıştır. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında ise ortaokul ve lise düzeyinde din eğitimi verecek olan HİK, KKTC MEB'e bağlı resmi ve ücretsiz bir devlet okulu olarak Lefkoşa'da açılmıştır. İlahiyat bölümü olarak açıldığı ilk yılında 25 öğrenciyle eğitime başlayan HİK, 2019- 2020 eğitim-öğretim yılında 1117 öğrenci sayısına ulaşmıştır. KKTC'de lise ve lisans eğitim kurumlarının açılması ile bu alandaki açığın kapanmasını sağlanmaya çalışılmaktadır (Koç, 2020).

2.3.1.2 Yaygın Eğitim Faaliyetleri. Yaygın eğitimde de örgün eğitimde olduğu gibi halkın talebini karşılayacak faaliyetler başlamıştır. Bu faaliyetlerin en önemlileri Kuran kurslarının 2009'dan serbestlik kazanmış olması bunun bir sonucudur (Havadis gazetesi, 2016). KKTC'de ki din eğitimi KKTC'den Türkiye'ye giden ve bu eğitimi gören öğrenciler sayesinde karşılanırken zaman zaman da Türkiye'den gelen öğretmen ve din görevlileri sayesinde karşılanmıştır (Koç, 2020). 2008-2009'da KKTC'de yaşayan aileler çocuklarını yaz aylarında Kuran Kursu'nda

eğitim görmeleri için Türkiye'ye gönderiyorlardı (Kıbrıs Postası, 2009). 2012 yılında devlet izni ile okul ve camilerde verilen kuran kurslarının açılması ile birlikte aileler çocuklarını KKTC'deki Kur'an kurslarına göndermeye başladılar (Haber Kıbrıs, 2012). Söz konusu tarihten itibaren KKTC'de yaz boyunca Din İşleri Dairesi'nin organizasyonu ile camilerde ilk ve ortaokul çocuklarına yönelik kuran kursları faaliyet göstermeye devam etti (Havadis gazetesi, 2016). Kursların başladığı 2009 yılında bu kurslara 2 bin çocuk katılmışken, bu sayı 2014'te 4 bin 500'e, 2015'te ise 5 bine ulaşmıştır (Havadis gazetesi, 2016).

T.C. Lefkoşa Din Hizmetleri Müşavirliği, 24.06.1978 tarihinde KKTC'de Din Görevlileri Yöneticiliği olarak faaliyetlerine başlamış olup, 14.12.1998 tarihinden itibaren de Müşavirlik olarak devam eden yaygın din eğitimi yapan kurumdur. Kurumun amacı KKTC'de sağlıklı dinî bilgiyi üretmek, dini bilgilerin yetişmesinde ve dini eğitim-öğretim kurumlarının teşekkülüne ve gelişmesine katkı sağlamak; bu alanda iş birliği ve tecrübe paylaşımını geliştirme amacı ile ülkede resmî-İslami kurumların gelişmesine hizmet etmektir. KKTC Din Hizmetleri Müşavirliğinin Resmî Web sayfasından aldığımız bilgilere göre, halkın hac ve umre hizmeti gibi dini vecibelerini yerine getirmelerinin yanında kurum sosyal alanda da HAY-GENC-DER. (Hala Sultan Camii Yardımlaşma ve Gençlik Derneği) ve HAGEM (Hala Sultan Aile ve Gençlik Merkezi ile de halka hizmet vermektedir. Hala Sultan Cami altında yer alan kütüphane salonu, sınıf ve seminer salonunda halkın faydalanacağı etkinlikler düzenlenmektedir. Aynı zamanda kurum sosyal ağlardan da faydalanarak etkinliklerini halka duyurmaktadır.

2.6. İlgili Araştırmalar

Gençliğin peygamber algısı genel olarak temel dini bilgilerle ilişkilidir. Konu özele indirgenmeye çalışılırken gençlik, peygamber ve KKTC'deki dini hayat ile ilgili kaynaklara başvurulmuştur. Gençlik ve Peygamberle ilgili oldukça geniş ve derin literatürlerden çalışmaya mihenk taşı olabilecek en yakın kaynaklar seçilmiştir. KKTC'de yapılmış din ile ilgili oldukça sınırlı çalışmalar mevcut olmasına rağmen sayısı artan ilahiyat fakülteleri ve ilahiyat fakültelerinde eğitim alabilecek alt yapının oluşmaya başlanması ilerideki zamanlarda bu açığı kapatacak olan araştırmacıların yetişmesine olanak sağlayacaktır.

2.6.1. Gençlik ile İlgili Araştırmalar

- Gençlikle ilgili kaynaklardan Yrd. Doç. Dr. Celal Çayır'a ait "*Ergenlerin Dini İnanç, Şüphe ve Dini Tutumları Üzerine Bir Araştırma*" isimli çalışmasında ergenin fizyolojik ve ruhsal değişimlerini inanç üzerindeki şekillenmesi incelenmiş olup araştırmamıza kaynak niteliği taşımaktadır. Araştırmada, ergenlerin din ile bilim arasında uyumsuzluk olduğunu düşündükleri belirtilirken Allah'ın niçin kötülöklere müsaade ettiğı üzerinde düşündükleri görölmüştür. Ayrıca gençlerin ahiret inancıyla ilgili konulara yoğunlaştıkları ve dinin de onların özgürlüklerini kısıtladığını belirttikleri tespit edilmiştir (Çayır, 2014).
- Nazlı Tutku Kalya'ya ait "*Gençlik Dönemi İnanç Gelişimi ve Eğitiminde Etkili Olan Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma*" Yüksek Lisans tezi gençlikte oluşacak olan dini yönelimlerin öğretici ve eğitici konumunda bulunanların dini inanç ve gelişimine etkisi göz önüne serilmeye çalışılmıştır. Araştırmada, gençlik döneminin, inanç gelişimi açısından dinî tutumların belirginlik kazanmasının son aşama olmasında oldukları belirtilmiştir. Bu sebeple gençler bağımsız kişilik geliştirme ve kendilik bilinci kazanma, kendi karar mekanizmalarını yönetir konuma gelmelerine bağılı olarak inanç geliştirmişlerdir. Kendilerini de bu konuda karar alma mercii olarak görme eğiliminde oldukları tespit edilmiştir (Kalfa, 2019).
- Doç. Dr. İhsan Çapcıoğlu "*Gençlik dönemi 'kimlik arayışının demokratik değerlerin ve iletişim becerilerinin gelişimine etkisi*" isimli çalışmasında iletişim dilinin kimlik arayışındaki önemine değinirken aynı zamanda yakın ve uzak sosyal çevrenin katkısının önemi vurgulanmıştır. Ergenlik döneminde bulunan gençlere kimlik arayışlarına katkıda bulunacak sağlıklı bir iletişim dilinin geliştirilmesi gerekir (Çapcıoğlu, 2012).
- Mustafa Koç'a ait çalışmada "*Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik Dönemi ve Genel Özellikleri*" çalışmasında gelişimi çeşitli boyutları ile ele almış döneme özgü kişilik ve ruhsal gelişim üzerinde durulmuştur. Makalede ergenlik döneminin tarihsel açıdan kısaca değerlendirilmesi yapılmış, gelişim psikolojisi açısından çeşitli gelişimsel boyutlarıyla ele alınıp döneme ilişkin genel bir profil çıkarılmaya çalışılmıştır (Koç, 2004).

- Rumeysa ULUSAL, “*Ergenlik Döneminde Narsizim, Dinarlık ve Sosyal Medya Tutumları İlişkisi*” isimli yüksek lisans tez çalışmasında narsizim, dindarlık ve sosyal medya tutumları arasında ki ilişkiyi ergenlik dönemi bağlamında ele almıştır (Ulusal, 2019).
- Zenal Sözcün’e ait makalede ise “*Genelde Eğitim Özelde Din Eğitimi Veriliken Gelişim Dönemi Özellikleri*” incelenmiş ve döneme eğitim modeli önerilerinde bulunmuştur. Verilen eğitimlerde her gelişim dönemi, bir sonraki dönemin alt yapısını oluşturur, bir gelişim döneminin sağlıklı tamamlanıp tamamlanmaması, bireylerin sağlıklı bir gelişim süreci yaşamasına bağlıdır (Sözcün, 2018).

Dolayısıyla ergenlerle ilgili pek çok çalışma yapılmış olmasına rağmen KKTC’de gençliğin inanç sürecini gelişim dönemlerine paralel olarak araştırılmış herhangi bir çalışma mevcut değildir.

2.6.2. Peygamberlik Müessesesi ve Hz. Muhammed (sav) ile İlgili Araştırmalar

- Bülent Ecevit Üniversitesi Yayınları arasında olan “*Çeşitli yönleriyle Hz. Muhammed*” isimli çalışmada editörler Recep Çetintaş Anar Gafarov İbrahim Türkoğlu yer almıştır. Kapsamlı olarak peygamberimizi derinlemesine farklı boyutlarda ele alınmıştır. (Yılmaz, 2017)
- Salih Yanıkkaya’nın yüksek lisans tezinde “*Kur’an çerçevesinde peygamberlik ve Hz. Peygamber*” Kur’an çerçevesinde peygamber profili çizilmiş ve Hz. Muhammed somutlaştırılmaya çalışılmış olduğundan, çalışmayı değerli kılmaktadır. Kur’an-ı Kerim çerçevesinde inkârcıların; peygamberlerin melek ya da ayrıcalıklı bir varlık olması gerektiği şeklindeki düşüncelerinin, onların inkârları için bir bahane olduğunu dile getirmektedir. İnsanlara rehberlik edecek olan en uygun elçi, insan olarak gönderilmiş bir başka ifade ile insanlar arasından seçilmiştir. Bu açıdan bütün peygamberlerin tek ayrıcalıkları ise vahiy ile desteklenmeleridir (Yanıkkaya, 2010).
- Hikmetullah Ertaş “*İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinde Peygamber Tasavvuru (Niğde Örneği)*” isimli makalesinde orta eğitimde okuyan öğrencilerin peygamber tasavvurunu tespit ve tahlil edilmiştir. Çalışmada öğrencilerin peygamberi topluma dönük davranışsal yönleriyle ile örnek aldıkları tespit edilmiştir (Ertaş, 2019).

2.6.3. K.K.T.C de dini Hayat ve Din Eğitimi ile İlgili araştırmalar

- Dr. Ahmet Koç'un KKTC'de din eğitimi ve dini hayata ait değerlendirmelerini Kıbrıs'taki gençler üzerinde yapmış, somut ve güncel çalışmalardır. Bu bağlamda yazarın üç çalışması, bu araştırmanın kapsamı içinde değerlendirilebilir. Bunlar;

“Öğrencilerin Kitap Okuma Tutumları ile Kitap Okumanın DKAB Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli çalışmada Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde (KKTC) 4-12. sınıfları arasında okutulan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi (DKAB) öğretim programında öğretilmesi hedeflenen değerlerin, öğrencilerin kitap okuma tutumlarından ne düzeyde etkilendiği araştırılmıştır. Öğrencilerin kitap okuma tutumları ile kitap okumanın değerlere etkisine yönelik görüşleri arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Koç, 2020).

“KKTC Hala Sultan İlahiyat Koleji Mezunlarının Kurumsal Memnuniyet Ve Aidiyet Düzeyleri” çalışmasında ise KKTC'de dini eğitim veren tek ortaokul ve lise düzeyindeki okulun mezunlarının okula ait memnuniyetleri gözlemlenmek istenmiştir. Hala Sultan İlahiyat Koleji mezunlarının AÖP düzeylerini incelemek için yapılan bu araştırmanın nicel bölümünün sonuçları, mezunların saygınlık algılarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuştur (Koç, 2020).

“Kıbrıs ve Türkiye din kültürü ve ahlak bilgisi (4-8. Sınıf) ders kitaplarındaki görsellerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi” çalışmasında okullardaki DKAB kitapları din eğitimi açısından başka bir boyutta incelenmiştir. Kitapların görselleri nicelik, içerik, biçim gerçeklik açısından incelenerek eğitim programında verilmesi gereken hedefe kaynaklık edecek düzeydedir. İlgili ders kitaplarının hem görsel sayısı bakımından hem de sayfa başına düşen görsel sayısı bakımından yeterli olduğu, fakat görsel çeşitliliği bakımından eksik kaldığı söylenebilir (Koç, 2021).

- Dr. Volkan Nurçin'in *“Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde örgün ve yaygın din eğitimi tartışmaları”* yüksek lisans tezi Osmanlı'dan günümüze kadar KKTC'de bulunan okulların din eğitimi aşamalarını detaylı bir şekilde ele almıştır (Nurçin, 2012).

- İsmail Sezgin’e ait “*Kıbrıslı Türklerin dini yaşayışları Üzerine karşılaştırmalı bir araştırma (Güzelyurt örneği)*” yüksek lisans tezi Kıbrıslı Türklerin dini algı ve değişkenliği kendi söylemlerinden ölçülmeye çalışılmıştır (Sezgin, 2019).
- Dr. Hacı Ermiş “*Kuzey Kıbrıs Türk Toplumunda Sosyal Ve Dini Hayat (Mesaraya Örneği)*” Doktora Tezi’nin araştırma konusu tarihi süreç içinde Kıbrıs’a farklı kökenden gelen insanlar ile Kıbrıs Türk toplumunun birlikte oluşturdukları dini, sosyal yaşam ve dini kimliklerini ortaya çıkarılmıştır. Elde edilen veriler, Kıbrıs Türk toplumunun bir yandan Türkiye toplumu ile kuvvetli bağlar içinde olduğunu, değişik akımlar, ideolojik yaklaşımlar, birlikte yaşanılan toplumlarla kurulan iletişim ve etkileşimler vb. sebeplerle kendine özgü birtakım toplumsal ve dini yaşam biçimleri geliştirilmiş olduğunu tespit edilmiştir (Ermiş, 2016).
- Dr. Talip Atalay’a ait “*Geçmişten Günümüze Kıbrıs idari Yapılanması ve Din Eğitimi*” çalışması zaman içinde din eğitim kurumlarını işleyiş, değişim ve siyasi serüvenini derinlemesine incelemiştir. Din Eğitimi araştırmalarına kaynaklık edebilecek sınırlı sayıda kaynaklardan (Atalay, 2003).

Gençlikle ilgili yapılan çalışmalarda gelişim süreçleri özellikle bilişsel ve bedensel süreçler şeklinde incelenmiştir. Dinle ilgili çalışmalar da peygamberlik müessesesi ve Hz. Muhammed (sav)’i Kur’an ve hadis ışığında ele alınmıştır. KKTC’yi konu alan tezimize kaynaklık eden çalışmalarda genellikle toplumsal dini hayat ve müesseselerle ilgili tespitlerde bulunulmuştur. Üç başlık altında örnekleri verilen çalışmalar kendi içinde ayrı ayrı önem arz etmektedir. Gençliğin inanç sisteminde Hz. Peygamber olgusunu tespit etmeye adanmış bir çalışma olması hasebiyle çalışmamızda hem gençliğin inanç sistemi ortaya konmaya, hem de eğitim sürecinde inancını etkileyecek faktörler belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bakımdan çalışmamız bu konuları içeren diğer çalışmalardan farklılık arz etmektedir. Nitekim çalışmamız eğitim sürecinde gençlere peygamberi odak noktası olarak alan inanç değerlerinin aktarılmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır. Türkiye’de yapılmış araştırmalar içinde gençlerde Peygamber algısını konu alan araştırmaların yok denecek kadar az olması, KKTC’de ise bu bağlamda araştırmanın yapılmamış olması bu çalışmayı yapmamızın amacı olmuştur. Kıbrıs’ta genellikle dini kurum ve dini hayat çalışmaları bölgesel ve farklı kültürlere sahip topluluklar arasında yapılmıştır. Adada dini içerikli okulların yeni oluşmaya başlamış olması bunun en önemli sebeplerinden biri olarak

gösterilebilir. Adada dini içerikli olan Hala Sultan koleji açılmış olması gençlerin üzerinde DKAB çalışmalarının yapılmasına zemin hazırlamıştır.

DKAB derslerinde Hz. Peygamber konusunu işlerken gençlerin gelişim dönemlerini dikkate alıp anlam arayışlarında Peygamberimizin ahlakını içselleştirilmelerini sağlamanın önemini eğitimcilerin dikkatine sunmak çalışmamızın en temel amacı olmuştur.

III BÖLÜM

3.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracının geliştirilmesi, verilerin toplanması ve çözümlenmesine dair bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada model KKTC’de lisede eğitim gören öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) algısını tespit edilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışmasıdır. Bu yöntemle pek çok ayrıntı keşfedilmeye ve kavranmaya çalışılmış ve bütüncül bir gözle değerlendirmeler kayda geçirilmiştir. Araştırma 2020-2021 Eğitim-Öğretim yılında Kıbrıs’ta beş ilçede Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığına bağlı 42 okulun rastgele 20’sinden seçkisiz (random) örnekleme yöntemiyle seçilmiş 40 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Peygamberimizi tanıyıp tanımadıkları ve onunla ilgili ne tür kanılara sahip oldukları konusunda 11 açık uçlu soru sorulmuştur. Bu sorular görüşme şeklinde yapıp ses kaydı alınacağı bilgisi verilerek cevap vermeleri istenmiştir.

Durum çalışmasında bir birey, kurum, grup ya da ortam çalışılacak durumlara örnek olabilir. Nicel ya da nitel olarak planlanabilen durum çalışmalarında amaç, belirli bir duruma ilişkin sonuçları ortaya koymaktır. Durum çalışmasında araştırmacının amacı, bir evrene istatistiksel genellemeler yapmak yerine, analitik genellemeler yapmak bir diğer ifadeyle kuram oluşturmak veya kuramsal önermelerde bulunmaktır. Bu araştırma türünde veri toplama yöntemi olarak katılımcı gözlem, katılımcı olmayan gözlem, görüşme, doküman incelemesi, arşiv kayıtları gibi bir takım veri toplama yöntemleri, araştırmanın türüne veya problemin durumuna göre araştırmacı tarafından tek başına ya da birlikte kullanılabilir. Bu araştırmada veriler katılımcı gözlem ve doküman incelemesi birlikte kullanılarak toplanmıştır (Baltacı, 2017).

Ayrıca araştırma bütüncül, çoklu durum deseni türündedir. Çoklu durum desenleri bütüncül olarak da gerçekleştirilebilir. Her bir durum kendi içinde bütüncül olarak ele alınır ve daha sonra birbirleriyle karşılaştırılır. Bu tür desenlerde araştırmacının, tek bir problem durumundan yola çıkarak alana ya da okullara standart bir araçla gitmesi (örneğin standart görüşme ve gözlem formları) ve her üç durumda da karşılaştırılabilir

veriyi toplaması önemlidir (Aytaçlı, 2012). Aksi takdirde durumlar arasında karşılaştırma yapmak mümkün olmayacaktır. Elde edilen verilerin konuyla ilgili yapılacak çalışmalar için fikir verici olacağı düşünülmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu Kıbrıs'ta okuyan lise öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışma Kıbrıs'ın beş ilçesi Güzelyurt, Lefke, Girne, Mağusa, İskele ve Lefkoşa'da bulunan hem devlet okullarından ve hem de özel okullardan rastgele seçilen öğrencilerle yapılmıştır. Çalışma grubundaki öğrencilerle yapılan mülakat sonucu elde edilen bilgiler çalışmamızın temel kaynağıdır. Buna göre, KKTC'de lise düzeyinde eğitim veren okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi işlenmemiştir. Çalışma grubundaki öğrencilerden Hala Sultan İlahiyat Koleji ve İskele Ticaret Lisesinde öğrenim gören toplam 4 öğrenci lise düzeyinde din eğitimi aldıklarını ifade etmeleri üzerine bu iki okulun dışındaki liseler bu genellemenin dışında tutulmuştur.

DKAB dersleri boş geçmesine rağmen öğrencilerin daha önceki yıllarda gördükleri DKAB derslerinden edindikleri Hz. Peygamber bilgilerinin mevcut olduğu tespit edilmiş, onlara yöneltilen sorulara geçmiş yıllarda edindikleri bilgilerle cevap verdikleri görülmüştür.

Çalışma grubu KKTC'deki liselerde okuyan her sınıf kademesinden seçilmiş toplam 40 öğrenciden oluşmaktadır. Öğrencilere 11 soru yöneltilmiş ve herhangi bir yönlendirme yapılmadan tamamen öğrencilerin algılarının ölçülmesi amaçlanmıştır. Öğrenciler 9., 10., 11., 12., sınıflarda okuyan 15-18 yaş aralığındaki gençlerden oluşmaktadır. Öğrenciler 1, 2, 340 gibi rakamlarla tanımlanmış, isim soy isim kullanılmadan sadece okudukları okulların isimleri zikredilerek değerlendirme yapılmıştır.

Çalışma grubunun demografik özelliklerine ait bulgular aşağıdaki tablo 1'de KKTC'de lise eğitimi veren okullar, tablo 2'de Soru Yöneltilen öğrencilerin okuduğu okullar, tablo 3'de Öğrencilerin cinsiyet Durumları, tablo 4'te eğitim (Sınıf) düzeyleri yer almaktadır.

3.2.1. KKTC’de Öğrencilerin Öğrenim Gördüğü Lise Düzeyindeki Okullar

KKTC’de 19 lise, 13 meslek lisesi, 10 tane özel lise bulunmaktadır. KKTC farklı ilçelerinde bulunan liselerde 9., 10., 11., 12. sınıflarda okuyan öğrencilere ulaşılarak homojen bir yapıya ulaşılmak istenmiştir.

Tablo 1

KKTC Genelinde Bulunan Liseler. (KKTCMEB)

Liseler	Meslek Liseleri	Özel Liseler
Anafartalar Lisesi	Sedat Simavi Endüstri Meslek Lisesi	Amerikan Future Koleji
Bekirpaşa Lisesi	Cengiz Topel Endüstri Meslek Lisesi	Girne Amerikan Koleji
Bülent Ecevit Anadolu Lisesi	Dr. Fazıl Küçük Endüstri Meslek Lisesi	Doğu Akdeniz Doğa Koleji
Erenköy Lisesi	Karpaz Meslek Lisesi	Doğu Akdeniz Doğa Koleji (Kyrenia)
Gazimağusa Türk Maarif Koleji	Haydarpaşa Ticaret Lisesi Lefkoşa	Levent Koleji
Güzelyurt Türk Maarif Koleji	Gazimağusa Ticaret Lisesi	Ted koleji
Kurtuluş Lisesi	İskele Ticaret Lisesi	Necat British Academy
Lefke Gazi Lisesi	Atatürk Meslek Lisesi Lefkoşa	The English School of Kyrenia
Lefkoşa Türk Lisesi	Gazimağusa Meslek Lisesi	Yakın Doğu Koleji
Namık Kemal Lisesi	Osman Örek meslek Lisesi	Güvence koleji
19 Mayıs Türk Maarif Lisesi	Güzelyurt Meslek Lisesi	
Polatpaşa Lisesi	Girne Turizm Meslek Lisesi	
Türk Maarif Koleji	Girne Öğretmenevi Hizmetçi Eğitim Merkezi ve Akşam Sanat Okulu	

Cumhuriyet Lisesi
Değirmenlik Lisesi
20 Temmuz Fen Lisesi
Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi
Lapta Yavuzlar Lisesi
Hala Sultan İlahiyat Koleji

Yukardaki tablo 1’de belirtildiği üzere KKTC’de toplamda 42 lise düzeyine okul mevcuttur. 19 lise; 1 fen lisesi, 4’ü kolej, 1 Anadolu lisesi ve dini içerikli derslerinde okutulduğu 1 İlahiyat Kolejinden oluşmaktadır. Kolej statüsündeki liseler, örneğin TMK 4 ilçede mevcutken; KKTC genelinde 1 Fen lisesi, 1 Anadolu lisesi ve 1 İlahiyat Kolejinin sadece başkent Lefkoşa’da olduğu görülmektedir. Bu bize kolej veya liselerin KKTC genelinde homojen olarak dağıtılmadığını göstermektedir.

İkinci grupta 13 meslek lisesi yer almaktadır. Kolej veya liselerden farklı olarak meslek liselerinin her ilçede bulunduğunu görmekteyiz.

Üçüncü grupta özel liselere yer verdik. Özel lise dağılımının da Kıbrıs genelinde homojen olmaması dikkat çeken başka bir husustur. 10 tane özel liseden 4 Lefkoşa’da olmak üzere diğerlerinin Mağusa ve Girne ilçelerinde olduğu tespit edilmiştir.

3.2.2. Çalışma Yapılan Öğrenci Grubun Okullara, Sınıfa, Cinsiyete Göre Dağılımları

Tablo 2

Soru Yöneltilen Öğrencilerin Okuduğu Okullar

Öğrencinin Kod Numarası	Sınıfı	Cinsiyeti	Okuduğu Lise	Varsa Başka Bilgiler	Varsa Başka Bilgiler
1	11	Erkek	LTL		
2	11	Erkek	BEAL	Deist	

3	11	Erkek	H. SULTAN İ.K.	Din Dersi Var
4	10	Kız	20 T. F. L	
5	10	Erkek	20 T. F. L	
6	10	Erkek	ATATÜRK M. L.	
7	12	Erkek	HAYDARPAŞ A L.	
8	11	Kız	TED KOLEJİ	
9	11	Kız	20 T. F. L	
10	11	Kız	19 TEMMUZ M. L.	
11	11	Erkek	T.M.K	
12	10	Kız	20 T. F. L	
13	12	Kız	KURTULUŞ L.	
14	11	Kız	GÜZELYURT M. L	
15	12	Kız	KURTULUŞ L.	
16	12	Kız	19 MAYIS M. L.	
17	12	Kız	19 MAYIS M. L.	Deist
18	11	Kız	LAPTA Y. L	
19	11	Erkek	GÜZELYURT M. L	
20	12	Kız	19 TEMMUZ M. L.	
21	9	Erkek	LAPTA Y. L	
22	9	Erkek	19 TEMMUZ M. L.	

23	12	Kız	H. SULTAN İ.K.	Din Dersi Var
24	12	Kız	ERENKÖY L.	
25	11	Kız	GAZİMAĞUS A T. L	
26	12	Kız	GAZİMAĞUS A T. M. K	
27	10	Erkek	GAZİMAĞUS A M. L	
28	11	Kız	BEKİRPAŞA L.	
29	12	Erkek	SEDAT S.E.M.L	
30	9	Erkek	BEKİRPAŞA L.	
31	10	Kız	İSKELE T. L.	Din Dersi Var
32	10	Erkek	BEAL	
33	12	Erkek	HAYDARPAŞ A L.	
34	12	Kız	YDÜ	
35	10	Kız	T.M. K	
36	12	Kız	H. SULTAN İ.K.	Din Dersi Var
37	10	Kız	YDÜ	
38	10	Kız	LAPTA Y. L	
39	12	Erkek	TED KOLEJİ	
40	10	Kız	LTL	

Yukardaki Tablo 2’de çalışma grubundaki öğrencilerin katıldığı okullara göre tasnifi yapılmıştır. Öğrenci isimleri yerine öğrencilere verilen numaralar kullanılmıştır. Tablo 1’de verilen hem devlet hem meslek hem de özel olmak üzere toplam 20 okuldan rastgele öğrenci seçilmiştir. Tablo 2’de seçilmiş okulların karşısına söz konusu okuldan çalışma grubuna giren öğrenci sayısı numarası ile verilmiştir.

3.2.3. Öğrencilerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

Tablo 2’te görüldüğü üzere görüşme yapılan öğrencilerin 24 kız, 16 erkek öğrencidir. Bu sayılar cinsiyet durumu bakımından ortalama bir sayının elde edildiğini göstermektedir. Araştırmaya konu olan öğrencilerin cinsiyet durumları katılmak isteyen öğrenciler arasından seçilirken erkek ve kız öğrencilerin oranlarının birbirine yakın olmasına özellikle dikkat edilmiştir.

3.2.4. Eğitim (Sınıf) Düzeyi

Yukardaki tablo 2’te görüldüğü üzere çalışmadaki sorular bütün sınıf düzeylerindeki öğrencilere uygulanmıştır. Sınıf düzeylerine göre araştırmaya katılan öğrencilerin sayılarına göz atıldığında öğrenci sayısı bakımından en fazla 12 sınıf, 11 sınıf, 10 sınıf, 9 sınıf olarak sıralandığı görülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu’nun 09.06.2021 tarih ve YDÜ/SB/2021/906 proje numaralı izninin ardından araştırmanın uygulanması için okulun KKTC Liselerinde öğrenim gören 9., 10., 11. Ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Hz. Muhammed (SAV)’e algıları ölçülmek üzere iletişime geçilmiştir. 2021 yılının pandemi süreci dikkate alınarak elde edilmiştir. Araştırma öncesinde katılımcıların yazılı onayları alınmıştır.

Veri toplamda doküman incelenmesi ile yarı yapılandırılmış görüşme sırasında açık uçlu sorular sorularak görüşme sağlandı. Peygamber terimi ve Hz. Muhammed (sav) bilgisini ve Hz. Muhammed(sav) hakkındaki kanıları tespit etme amaçlı sorular soruldu. Araştırma evreni olarak tespit edilen KKTC’nin beş farklı ilçesinde bulunan farklı okullara ulaşılmaya çalışılarak rastgele seçilen 40 öğrenciye 11 soru yöneltildi. Görüşmeler ortalama 20 dakika sürmüş olup görüşme esnasında ses kaydı ile elde edilen bulgular incelenerek değerlendirme yapılmıştır.

Mülakatlar 2020-2021 eğitim yılında dünyayı etkisine alan salgın sebebi ile kimseyi bulaş riski ile karşı karşıya bırakmamak online olarak yapılmıştır. Görüşmeler için öğrencilerin uygun ve rahat oldukları, kendilerini kolay ifade edebilecekleri zaman dilimi seçilmeye çalışılmıştır. Öğrencilerin her birine farklı bir numara verilmiş, ses kayıtları metin haline getirilmiştir. Sohbet sırasında öğrenciler mümkün mertebe rahatlatılmaya çalışılmış ve kendilerini rahat ifade etmeleri için sohbetin amacı hakkında ön bilgi verilmiş, yapılacak olan sohbetin objektif değerlendirmeye tabi tutulacağı belirtilmiştir. Bu sayede sorulara verilen cevapların niteliği arttırılmak istenmiştir. Görüşmede sıkılan öğrencilere ısrar edilmeden sohbet tamamlanmaya çalışılmıştır.

Evreni oluşturan birimlere erişmenin zor olduğu veya evren hakkındaki bilgilerin eksik olduğu durumlarda kullanılan kartopu veya zincir örnekleme tekniği (Baltacı, 2018). Pandemi koşullarında tercih edilmiş olup, öğrencilere ulaşmak için halktan yardım alınmıştır. Öğrenciler diğer okullardaki öğrencilere ulaşmak için yardımcı olmuş öğrenciye başka okulda tanıdığı olup olmadığı sorularak tüm okullara ulaşmak hedeflenmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak nitel görüşmeden yararlanılmıştır. Lisede öğrenim gören öğrencilerin “Hz. Muhammed Algılarını” tespit için açık uçlu sorulardan bir yarı yapılandırmış görüşme formu oluşturulmuştur. Sorular öğrencilerin Peygamber terimi hakkında bilgileri ile Hz. Muhammed (sav)’hakkında bilgi ve izlenimlerini tespit için üç aşamalı olarak hazırlanmıştır. Sorular şu şekildedir;

A- İlk aşamada Peygamber Terimi Üzerine iki aşamadan oluşan sorular sorulmuş;

Peygamber kelimesinin anlamına ilişkin bilgileri ölçülmeye çalışılmış, Peygamberlerin varlık amaçları hakkında bilgi sahibi olup olmadıklarını dair bilgilerinden sonra Peygamberler hakkında bilgi edinme yolları öğrenilmek istenmiştir.

B- İkinci aşamada ise Hz. Muhammed (sav)’e ait bilgilerinin kaynağını ve bilgi düzeylerini tespit etmek istenmiştir.

Bu grup içinde beş soru yer almaktadır. Bu soruların sorularak Hz. Muhammed (sav) hakkında bilgiyi nereden edindikleri ve öğrendikleri bilgilerden zihinlerinde ne kaldığı öğrenilmeye çalışılmıştır.

C- Üçüncü aşamada Öğrencilerinin Hz. Muhammed (Sav) Hakkındaki Düşünce ve İzlenimlerini ortaya koymak için;

Öğrencinin Hz. Muhammed (sav) bilgisi ikinci grupta tespit edilmeye çalışıldıktan sonra bu aşamada Hz. Muhammed (sav) ile ilgili hayatı, beşerî yönü ve İslamiyet'i anlatırken izlediği metotlar ve etkilendikleri, dikkatlerini çeken olay ve olgular üzerine 4 soru sorulmuştur.

Veri aracı aşağıdaki gibidir:

A. Peygamber Terimi Üzerine

1 SORU: Peygamber kelimesi sizin için ne anlam ifade ediyor. Peygamberin görevi ve amacı nedir?

2 SORU: Peygamberler hakkında kitap, dergi, makale vb. okudunuz mu? Veya peygamberler hakkında bir film ya da video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?

B. Hz. Muhammed (sav) Bilgisi Nasıl ve Hangi Yolla Elde Edildi?

3 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap/dergi/makale okudunuz mu? Veya film/video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?

4 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap ya da film/video dışında (öğretmen, hoca, konferans, seminer, sempozyum, sohbet vb.) bir bilgi kaynağına ulaştınız mı?

5 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in hayatı hakkındaki bildiklerinizi kısaca özetlemeniz istense neler söylersiniz?

6 SORU: Ortaokul ve lise eğitiminiz esnasında gördüğünüz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden Hz. Muhammed (sav) hakkında aklınızda kalanları anlatır mısınız?

7 SORU: Hz. Muhammed (sav) sizin için ne anlam ifade ediyor? Hz. Muhammed (sav) dendiğinde zihninizdeki çağrışım ne oluyor?

C. Lise Öğrencilerinin Hz. Muhammed (sav) Hakkındaki Düşünce ve İzlenimleri (Çıkardığı Sonuç ve Varsayım)

8 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in hayatına baktığınızda sizi etkileyen yönleri oluyor mu? Bunları nasıl sıralarsınız ve neden bunlar sizi etkiler?

9 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in genel kişilik özellikleri hakkında neler söylemek istersiniz? Nasıl bir şahsiyete ve karaktere sahip olduğunu düşünüyorsunuz?

10 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i anlatırken sizin dikkatinizi çeken olaylar neler olmuştur? Kısaca anlatır mısınız?

11 SORU: Hz. Muhammed (sav)’i 3 kelime anlatınız desem, hangi kelimelerle anlatırsınız?

3.5. Verilerin Analizi

Yarı yapılandırılmış açık uçlu görüşme yöntemi için araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formu rastgele seçilen 40 öğrenciye uygulanmış, öğrenciler kendilerine sorulan sorulara samimi bir şekilde cevap vermişlerdir. Araştırmacı görüşme formundan elde ettiği verilerin yanı sıra öğrencilerle sohbet edip rahatlatmaya çalışarak kendi doğal ortamlarında görüşme sonucu elde ettiği verileri de araştırmada kullanmıştır.

Veri analizi nitel araştırmalarda kullanılan *içerik analizi* ile yapılmıştır İçerik analizi, “sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunmadır” (Yalçın, 2016).

Veri analizinde araştırmanın amacına uygun olarak sözcükler, kod-kategori-tema sistemine uygun oluşturulmuştur. Kod önceden oluşturulmuş kavramsal çerçeve üzerinden belirlenerek kategoriler etrafında birleştirilip verilen cevaplar tema analizi yöntemiyle ele alınmış ve değerlendirilmiştir. Öğrencilerin verdikleri cevaplarla ilgili temalar belirlenmiş ve bu temaların yüzdelik oranları hesaplanarak araştırma sonuçları analiz edilmiştir.

Toplanan verilerin analizinde örneklem grubundaki 40 öğrencinin verdiği cevaplar ifade edilirken öğrenciler kendi isimleriyle değil, kodlarla belirtilmiştir. Örneğin, birinci öğrenci için 1; ikinci öğrenci için ise 2 kodu kullanılmıştır.

3.5.1. Güvenirlik ve Geçerlik Analizleri

İçerik analizi tekniklerinde güvenilirlik büyük ölçüde kodlama işlemine bağlıdır. Bu ise kodlayıcıların ve kodlama güvenilirliği ile ilgilidir. Kodlama güvenilirliği farklı kodlayıcıların aynı metni veya aynı kodlayıcı metni farklı zamanlarda aynı kodlanması gerekmektedir. Kategorilerinin güvenilirliği ise açık seçik olmalarıyla ilgilidir. İçerik analizinde geçerlilik ise amaç ve araçlar arasındaki uygunlukla ilgilidir. İçerik analizinde olayları ve mesajı bozmadan amaca ulaşmak gerekir (Bilgin, 2014).

İçerik analizinde incelenen konuya göre çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bizim çalışmamızda kullanılan teknik kategori analizidir. Bu teknikte genel olarak belirli bir

mesaj önce birimlere bölünür ve ardından bu birimler belli kriterlerde kategoriler şeklinde gruplandırılır (Bilgin, 2014).

Çalışmamızda elde ettiğimiz verilerden, kodlar ve kategoriler oluşturuldu ve tespit ettiğimiz bu veriler uzman görüşü ışığında yeniden düzenlendi. Mülakat sırasında yapılan sohbet metin haline getirilmiştir. Daha sonra metinde yer alan söylemler kodlanmıştır. Daha sonraki aşamada çalışmanın güvenilirliği için 11 sorunun yer aldığı mülakatta kavramsal kategoriler birleştirilmiştir. Kategoriler peygamber terimi, Hz. Muhammed (sav)’in bilgisi ve son olarak Hz. Muhammed (sav)’in gençte oluşan algısı şeklinde oluşturulmuştur. Kategoriler bütünsellik ve amaca uygun tekrarlardan oluşan anlamların işlenmesi sonucu kodlarla güvenilirlik sağlanmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve yorumlar

4.1 Peygamber Terimi

4.1.1. Peygamber Kelimesinin Anlamı ve Peygamberin Görevi İle Amacına Dair Bilgiler

Öğrencilere peygamberlerle ilgili iki kademeli soru sorulmuş biri kelime anlamına dair soru iken diğeri görevi, amacına ait bilgilerini tespit etmek için “*Peygamber kelimesi sizin için ne anlam ifade ediyor. Peygamberin görevi ve amacı nedir?*” sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 3

Peygamber kelimesinin anlamı

Kod	Kod içeriği (Kodları oluşturan cevaplar)	Öğrenci Kodları	Cevap sayısı
Fikri olmayan	Kaç sene önce gördüm hatırlamıyorum	1, 33, 37	3
Peygambere İnanmayan fakat tanımlayan	Müslümanlığı yayan Allah Yoluna iten	2, 17	2

Allah'ın elçisi bilen	Allah tarafından dini yaymak için gönderilen	3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 35, 36, 39, 40	29
Peygamberi Hz. Muhammed'le özdeşleştiren	Kur'an-ı Kerimi anlatmak için geldi	30, 32, 34, 38, 20	5

Bu soruya cevap veren öğrenciler peygamber terimini Hz. Muhammed (sav) ile özleştirerek cevap vermişlerdir. Peygamber kelimesini terim olarak tek başına müstakil olarak düşünmedikleri peygamber terimini İslamiyet ve Hz. Muhammed olarak kavradıkları anlaşılmaktadır.

Öğrenciler terim anlam üzerinde aşağı yukarı aynı fikri beyan etmiş olup çoğunun bu konuda bilgi sahibi olduğu görülmektedir. Öğrencilerden 3 kişi Peygamber kelimesinin kendilerine hiçbir anlam ifade etmediğini dile getirmiştir. Peygambere inanmayanlar 2 öğrenci tespit edilirken, terim anlam hakkında bilgisi olanlar büyük oranda 29 öğrencinin bulunduğu bir kısımdır. Hz. Muhammed (sav) dışında peygamberin olduğunu bilmeyen ve peygamber olarak sadece Hz. Muhammed (sav) düşünen 5 kişidir. Öğrencilerin sorulara verdikleri cevap söylemleri aşağıdaki belirtildiği gibidir.

- “Peygamber terimi hakkında hiçbir fikrim yok” (1, 33, 37) diyerek bu konuda bilgileri olmadıklarını söylemiştir. Öğrenci 37 ise “konuyu çok uzun süre önce gördüm ve hiç hatırlamıyorum” demiştir.

- “Peygambere inanmıyorum” (2, 17, 39) ifadesini dile getirdikten sonra anlamını “Müslümanlığı yayan kişi ve insanları Allah'ın yoluna ileten” olarak ifade etmişlerdir. (2, 17, 39) dini inanış olarak deist olduklarını söylemiştir.

- “Dini yaymak için gönderilen liderdir.” “Allah'ın buyruklarını insanlara iletme için gönderilen elçi, yaratıcı ile aramızdaki bağ” (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 35, 36, 40) diye ifade etmişlerdir.

Öğrenciler bu soruyu bilerek ve zorlanmadan cevaplamışlardır. Öğrencilerle yapılan sohbet sırasında onların yüksek oranda Allah peygamber bilgisine sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerden (3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 35, 36, 40) büyük bir saygı ile peygamberin gerekliliğini vurgulamışlardır. Peygamberlerin görevlerini en güzel şekilde icra ettiklerini vurgularken doğru, dürüst davranışlara sahip olup insanlara liderlik eden, insanlığı doğruya güzele ileten, iyi bir insan olunması için bize yol gösteren liderler olarak ifade etmişlerdir.

Öğrencilerin bazıları Peygamber terimini, peygamberin görevi ve amacını sadece İslamiyet ve Hz. Muhammed ile tanımlayabildikleri görülmüştür. Peygamber terimini Peygamberin görevi ve amacını diğer peygamberleri de düşünüp yorumlamaları istendiğinde bu ayrımı yapamadıkları görülmüştür.

●30, 32, 34, 38, 20 “Hz. Muhammed ve İslamiyet’i yayan kişidir.” diye cevap vermişler. Ayrıca bu söylemlerine ek olarak 32 “son peygamber ve dinim”, 34 “Kuran-ı insanlara anlatmak” gibi ilaveler yapmışlardır. İslam’la ve Hz. Muhammed ile kendilerini özdeşleştiren öğrencilerin okudukları okullar dikkate alındığında özel okul statüsündeki liselerle, devlet koleji ve devlet liselerinde (meslek lisesi – fen lisesi) okuyan öğrenciler oldukları görülmüş olup okul kriterinin özdeşim üzerinde etkisinin olmadığı anlaşılmıştır.

Yukarıdaki mülakatta ilk sorusu olan peygamber terimi, peygamberin görev ve amacı ile ilgili sorular sorulmuş bu bilgilerin kaynağının araştırılması amaçlanmıştır. Bu soruya verilen cevaplardan yola çıkarak varılan sonuç ise, öğrencilerin peygamber terimi ve peygamberin görevi hakkındaki kazanımlarının çok önceden olduğu ve hatırlamakta zorlandıkları anlaşılmıştır. Peygamberler hakkında edinilmiş bilgilerin ortaokul yıllarından olduğunu belirten öğrencilerin buna rağmen konu hakkında fikir sahibi olduğu gözlemlenmiştir. Peygamber terimini Hz. Muhammed (sav) ile özdeşleştiren ifadeler kullanmışlardır.

4.1.2. Peygamber hakkında bilgi edinme yolları

Öğrencinin Peygambere ait bilgileri nasıl öğrendiğine dair bilgileri öğrenmek amacı ile öğrenciye “*Peygamberler hakkında kitap, dergi, makale vb. okudunuz mu? Veya peygamberler hakkında bir film ya da video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?*” Sorusu yöneltilmiştir.

Tablo 4*Peygamber Hakkında Bilgi Edinme Yolları*

Kod	Kodların içeriği (Kodları oluşturan cevaplar)	Öğrenci Kodları	Cevap sayısı
Ailede bilgi edinen ve kitap okuyan	Anne-baba ve Hacca giden aile büyükleri ile film izlemiş	4, 23, 14, 27, 3, 36, 8, 1, 13, 11, 10	11
Sosyal medya ile Bilgi edinen	Netten rastgele video izleyen	7, 9, 28, 39	4
TV'den izleyen	Sadece Hz. Yusuf'u	12, 21, 31, 6, 24, 29, 18, 32	8
	Sadece Hz. Nuh'u	2, 5, 16, 19	4
Bilgisi olmayan		15, 22, 25, 40, 34, 20, 38, 35	8
Okul aracılığı ile öğrenen		30,33,37	3
Bilgi sahibi olmak istemeyen		20,26	2

Öğrenciler görsel iletişim araçları ve yazılı doküman olarak çağımızda çok fazla ulaşabilecekleri veri olmasına rağmen Hz. Peygamber hakkında bir bilgi edinme gereği hissetmemişlerdir. Soruları cevaplayan öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) de karşı herhangi bir meraklarının ve ilgilerinin olmadığı anlaşılmaktadır. Öğrenciler kitap, dergi, makale gibi yazılı bilgi kaynakları ile film video gibi görsel bilgi kaynaklarını dini bilgi edinmek için kullanmadıkları, peygamber bilgisini ebeveynleri veya aile büyükleri tarafından kendilerine aktarılanlarla gün içinde yaşanan konuşmalardan ibaret olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca görsel olarak izledikleri

peygamber videolarının rastgele izledikleri, bilgi edinme amacı olmadığı veya herhangi bir merak sonucu izlemedikleri anlaşılmaktadır. Anne ve babanın izledikleri veya aile büyüklerinin izlediklerini izleyerek Peygamberler hakkında bilgi sahibi olduklarını söylemişlerdir.

Sosyal medya aracılığı ile Peygamber bilgisini 4 kişi rastgele öğrenmiştir. Peygamberler hakkında hiçbir şey okumayan ve izlemeyen 8 kişi, hiç izlemediklerini ve okumadıklarını söylemiştir. Öğrencilerden 8 kişi sadece Hz. Yusuf'u izlerken, 4 kişi ise sadece Hz. Nuh'un filmini izlemişlerdir. Dini içerik izleyen 11 öğrenci. Peygamber bilgisine sahip 3 öğrenci okulda öğrendiklerini söylemiştir. Çarpıcı şekilde 2 öğrenci, dini içerikli bir şey izlemek ve öğrenmek istemediklerini vurgulamışlardır.

Öğrenciler (7, 9, 28, 39) sosyal iletişim araçları kullanarak peygamberle ilgili videoları rastgele izlediklerini söylemişlerdir. İzledikleri videoların hangi bilgileri içerdiği sorulunca videoları hatırlamadıkları, izlemelerinin göz atma şeklinde olduğu ve akıllarında kalıcı herhangi bir bilgiye dönüşmediği anlaşılmaktadır. (15, 22, 25, 40, 34, 20, 38, 35) Peygamberlerle ilgili hiçbir film, video, izlemediklerini ve herhangi bir yazılı kaynaktan okumadıklarını söylemiştir. Bu söylemlerin dışında öğrencilerden bazıları Peygamber tabirine mesafeli durmayı tercih ederek;

●(20) “Böyle konular hoşuma gitmiyor, dine karşı farkındalığım yeni arttı, şimdi sorgulamaya başladım.”, “Video izlemeye vaktim yok” diyerek, dört senedir üniversite sınavına hazırlandığı için bu tür konularla ilgilenmediğini dile getirdi. Öğrenci kendisinin daha sorgulama sürecinde olduğunu ve neye inanıp inanmayacağına daha karar vermediğini bildirmiştir.

Dini içerikli film, video, belgesel izleyen (4, 23, 14, 27, 3, 36, 8, 1, 13, 11, 10) öğrenciler anneanneleriyle hac videosu, “Çağrı” filmi, Hz. Ömer'in dizisi, Hz. Ali ile ilgili film, Veysel Karani filmi ve Hz. Musa'yı konu alan filmler izlemişlerdir. Bu filmleri izleyen öğrencilerden (11,10, 3, 8, 23), bunun yanı sıra peygamberin hayatı, peygamberler tarihi, Hz. Ayşe'nin hayatı, 365 günde peygamber ve siyer'le ilgili kitaplar okumuşlardır. Söz konusu öğrencilerden (23, 3)'ün demografik ve sosyal bulguları incelendiğinde Hala Sultan İlahiyat kolejinde okumaları hasebiyle kitapları görmüş oldukları saptanmıştır. Hala Sultan İlahiyat koleji KKTC'de müfredat olarak dini bilgi içeren lise düzeyindeki tek okuldur. (8, 10, 11)'in kitap okuma sebebinin ailede dindar ebeveyn ve aile büyüklerinin olduğu görülmektedir. Öğrencilerin

peygambere ait bilgilerinin çoğunun ailedeki bireylerin kendi aralarında oluşan diyalogdan kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

(12, 21, 31, 6, 24, 29, 18, 32) sadece Hz. Yusuf'u izlemiş, (2, 5, 16, 19) Hz. Nuh'u izlediğini belirtmiş, (30, 33, 37) ise peygamberle ilgili videoları sadece okulda öğretmen eşliğinde izlediklerini ifade etmişlerdir.

Bu öğrencilerden farklı söylemde bulunan bazı öğrencilerin dini anlamlandırmada eleştirel bakış açısına sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bu öğrencileri söylemleri aşağıdaki şekilde tasnif edebiliriz;

- “Bütün dinler hakkında bilgi edinmek istiyorum” diyen (26) vurgulamıştır. Öğrencinin peygamber hakkındaki bilgisi öğrenilmeye çalışılırken peygamberi sadece İslam içerisinde düşünüp cevaplamıştır.

- “Din felsefesine meraklıyım, dinle ilgili felsefi kitap okumayı seviyorum” diyen (17) araştırma yapmak istediğini, ona göre hangi dine mensup olacağına karar vereceğini söylemiştir. *İsa'nın Son Sırrı*, *Tanrı'nın Formülü* kitaplarını ve dini anlayabilmek için Dan Brown'ın din içerikli kitaplarını okumayı tercih ettiğini belirtmiştir.

Peygamberlerle ilgili doküman ve görsel materyallerin varlığı tespit edilmeye çalışılan bu soruda öğrenciler bilgiyi rastgele aileden ve sosyal medya aracılığıyla öğrendiğini ifade etmişlerdir. Okuldan öğrenen öğrenci sayısı dört ile sınırlı kalmıştır. Konuşma sırasında aslında öğrencilerin bilgiyi ortaokulda öğrendikleri ama hatırlamadıkları ve zihinlerinde kalıcı bilgiye dönüşmediği görülmüştür. Konu hakkında bilgi sahibi olmak istemeyen ve bilgi sahibi olmadığını belirten öğrenciler azımsanmayacak derecededir.

Ayrıca dini sorgulama süreci yaşayan öğrencilerin kulaktan dolma bilgiler yerine araştırma yapmak istediklerini ve bu konuda çeşitli kitaplar okuduklarını belirtmişlerdir. Söz konusu öğrencilerin din adı altında herhangi bir yönlendirme istemedikleri, dini eleştirel bakış açısından inceledikleri gözlemlenmiştir.

Bu verileri değerlendirecek olursak gençlerin peygamberlerle ilgili özel bir çaba sarf etmeden aile yahut öğretmen aracılığı ile bilgi sahibi olduğu söylenebilir. Sahip olunan bu bilgi kalıcı olmadığı gözlemlenmiştir. Nitekim, gençlerin büyük çoğunluğu izledikleri filmi veya okudukları kitapların içeriklerini bile hatırlamadıklarını söylemişlerdir. İslamiyet için gerekliliği kesin olan peygamber

bilgisinin öğrencide doldurulması gereken bir boşluk olduğu yerinde bir tabir olacaktır.

4.2. Hz. Muhammed (sav) Bilgisinin Nasıl ve Hangi Yolla Elde Edildiği ile İlgili Bulgular

Bundan önceki soruda sadece peygamber bilgisi öğrenilmeye çalışılırken bu kısımda hedef öğrencinin Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bilgisinin olup olmadığını ölçmekti. Hayatı hakkında bildikleri nelerdir? Şayet biliyorsa bu bilgileri nereden nasıl öğrenmiştir? Öğrendiklerinden aklında kalanlar nelerdir? Hz. Muhammed bilgisine sahip olan öğrencide bu bilgi zihninde nasıl ve ne şekilde yer almaktadır? gibi bilgileri öğrenmek üzere öğrenciye beş soru yöneltilmiştir.

4.2.1. Hz. Muhammed (sav) Hakkında Kitap/Dergi/Makale Okuyarak veya Film/Video İzleyerek Öğrenmedeki Kazanımları

Öğrencilere Hz. Muhammed bilgisini nasıl elde ettiklerini öğrenmek amacı ile onlara “*Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap/dergi/makale okudunuz mu? Veya film/video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?*” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 5

Hz. Muhammed (sav)’i iletişim ve doküman aracılığı ile edinilen bilgiler

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Hz. Muhammed (sav) ile ilgili Film/ video izleyenler	Çağrı filmi	1, 2, 4, 6, 10, 16, 17, 19, 27, 32, 34,	11
Hz. Muhammed (sav) ile ilgili hiç Film/ video izlemeyen		13, 14, 12, 18, 21, 29, 31, 33, 37	9
Hz. Muhammed (sav) ile ilgili hiç kitap okumayanlar		9, 15,20, 21, 22, 26, 35, 38, 39, 40	9

H.z. Muhammed (sav)	Siyer	11, 28, 25, 24, 36, 8,	
ile ilgili kitap		3, 5	
okuyanlar	Kuran-i Kerim	7, 30	11
	Buhari	23	

Bu soru öğrenciye sorulurken öğrenci Hz. Muhammed (sav) ve diğer peygamber ayrımı yapamamış, soru birkaç defa öğrenciye tekrarlanmıştır. Soruya verilen cevaplar ise Hz. Muhammed (sav) ile ilgili film izleyen ve sosyal medyadan bilgi alan öğrenci 11 kişidir. Hz. Muhammed (sav) hakkında hiç kitap okumayan film ve görsel iletişim araçları ile bilgi sahibi olmayan kişi sayısı 18 olup, öğrencilerin 11 ise kitap okumuşlardır.

Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) hakkında geniş ve açıklayıcı bilgiye sahip oldukları ve sohbet sırasında sorulara rahatlıkla cevap verdikleri gözlemlenmiştir. Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bilgiye sahip öğrencilere bakıldığında okul ve sosyal çevreye ait özel bir kategori yapılamamaktadır. Bu öğrencilerin bazıları özel okul okurken bazılarının meslek lisesinde bazılarının ise devlet kolejlerinde okudukları görülmüş ve Hz. Muhammed (sav)’e ait bilgilerin edinilmesinde ailenin etkili olduğu gözlemlenmiştir.

Hz. Muhammed ile ilgili hiç film izlemeyen ve kitap okumayan (9,12, 13, 14, 15, 18, 20, 21, 22, 26, 29, 31, 33, 35, 37, 38, 39, 40) öğrenciler Hz. Muhammed ile ilgili hiçbir şey izlemediklerini ve okumadıklarını söylerken, söz konusu öğrenciler arasında bulunan (13, 14, 12, 18, 21, 29, 31, 33, 37) öğrencilerin daha önce peygamberlerle ilgili bilgiye sahip olduklarını sohbet sırasında hatırlayıp Hz. Yusuf’u izlediklerini belirtmişler. Bu verilerden yola çıkarak öğrencide peygamber bilgisi mevcut olmasına rağmen Hz. Muhammed (sav) bilgisi eksik bırakılmıştır.

Film izleyenler ve sosyal medya aracılığı ile öğrenen öğrenciler (1, 2, 4, 6, 10, 16, 17, 19, 27, 32, 34) genellikle *Çağrı* filmini izlemişlerdir. (17) çocukluk döneminde izlediği çizgi filmlerden bahsetmiştir. (19) büyükbaba ile izlenen filmlerden söz etmiştir. (2) internette videolar izlediğini söylemiştir. (6) öğrenci internet aracılığıyla Hz. Muhammed (sav)’e yapılan hakaretlerle ilgili haberleri izlediğini ve ilgisini çektiğini dile getirmiştir. İnternet ve sosyal medya günümüzde kişilerin bilgi edinme yollarındandır. Teknolojinin egemen olduğu çağımızda gençler sosyal medya aracılığı

ile internette haber takibi, ders, film-video izleme, araştırma yapmaktadırlar. Gençlerin dörtte üçüne tekabül eden kesimi sosyal medyayı vakit geçirme aracı olarak kullanarak dini bilgi ve Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bilgileri vakit geçirmek için izledikleri zaman öğrenmişlerdir. Bu videoların hiçbir denetimin olmadığı sosyal ağlardan öğrendikleri ilgili araştırmalar da bahsedilmektedir (Yaşaroğlu & Aslan, 2019).

Hz. Muhammed ile ilgili kitap okuyan (11, 30, 28, 7, 5, 25, 24, 36, 8, 3, 23) öğrenciler Hz. Muhammed (sav) hakkında tafsilatlı bilgiye sahip oldukları, bunun yanı sıra (11, 28, 25, 24, 36, 8, 3, 5) öğrencilerin ise siyer okudukları anlaşılmaktadır. Hz. Muhammed bilgisini kitaptan edinen öğrencilerden (7, 30) O'nu Kuran-ı Kerimden okuduklarını söylemişlerdir

(23) *Çöle İnen Nur, 365 Gün Sevgili Peygamberim* olarak belirtilmiştir. Ayrıca Buhari'nin Külliyyatını, hadis kaynaklarını okuduğunu da ifade etmiştir. Okuduğu kitapların birincil kaynak olduğunu dikkate alarak öğrencinin onlara erişimini incelediğimizde Hala Sultan İlahiyat Kolejinin öğrencisi olduğunu tespit ettik.

Hz. Muhammed (sav) ile ilgili edindikleri bilgiler incelendiğinde öğrencilerin video ve film izleyerek veya kitap okuyarak edindikleri bilgilerden video ve filmin kalıcı bilgiye dönüşmediğini, çünkü film veya videodan aldıkları bilgileri önemsemedikleri görülmüştür. Öğrencilerden kitap okuyanların Hz. Muhammed (sav)'i daha içselleştirdikleri anlaşılmaktadır. Hz. Muhammed (SAV) hakkında kitap okuyan öğrencilerin altyapısı incelediğimizde Hala Sultan İlahiyat Kolejinde okuduklarını ve ailelerinin de dini hassasiyeti olduğunu görülmüştür. Hala Sultan KKTC'de yer alan, din eğitimi bağlamında Tefsir, Hadis vb. derslerin olduğu tek lise düzeyinde ilahiyat kolejidir. Ders dışı okudukları kitapların ise kayda değer olduğu gözlemlenirken öğretmenlerinin din eğitimi okul dışına taşıdıkları ve teşvik ettikleri bu sayede de öğrencilerde bilginin kalıcı olmasını sağladıkları görülmektedir. Bu bağlamda bakıldığında İlahiyat Kolejinde dini eğitimin öğrenciler üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Hz. Muhammed (sav) ile ilgili hiç video izlemeyen ve kitap okumayan öğrencilere bakıldığında ise peygamber olarak Hz. Muhammed (sav) dışında diğer peygamberlerle ilgili film izledikleri görülmüştür. Bu bilgiye sahip olduklarını gençler sohbet sırasında hatırlamış, ilk sorulduğunda izlemediklerini söylemişlerdi.

Hiç kitaptan okumayan ve hiç video/film izlemeyen öğrenci verileri incelendiğinde Hz. Muhammed (sav) bilgisini hem film/video gibi görsel verilerden

hem de yazılı kaynaklardan elde etmedikleri görülmektedir. Bu noktada bu bilgiyi okulda alamayan gencin kaynağa ulaşamama sebebinin iki farklı sorunsalı olduğunun farkına vardık. Bunlardan biri Hz. Peygambere ait öğretilerin yer aldığı film/video gibi verilerin eksikliği, diğeri ise lisede eksik bırakılan din dersleridir. Nitekim Hz. Yusuf'u izleyenlerin Hz. Muhammed (sav)'i hiç duymamış olmalarının sebebi buna bir örnektir. Kanımızca Hz. Yusuf'un dizi formatında olması ve dizinin Peygamber vasıflarını dini yaşanır insani boyutta anlatması zihinlerde yer etmesinden dolayıdır. Dolayısıyla, öğrencinin Hz. Muhammed (sav)'i kitaptan okumaması ve ilgili film/video da izlememesi zihninde Hz. Muhammed (sav)'le ilgili herhangi bilginin oluşmamasına yol açmıştır.

4.2.2. Hz. Muhammed (sav) Hakkında Kitap veya Film/Video Dışında Ulaşılan Bilgiler

Öğrencinin Hz. Muhammed hakkında kitap veya film/video haricinde bilgi edinip edinmediğini ölçmek amacıyla onlara “*Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap ya da film/video dışında (öğretmen, hoca, konferans, seminer, sempozyum, sohbet vb.) bir bilgi kaynağına ulaştınız mı?*” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 6

Hz. Muhammed (sav) ile ilgili sosyal hayatta edinilen kazanımlar

Kod	Kod içeriği	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Aile/okul	Aileden gelen (gelenek); Okulda öğrenilip unutulan	5, 4, 12, 6, 36, 7, 37, 13, 39, 35, 3	11
Aile/Kurs	Aileye sorarak Kursa gönderilenler	10, 4, 30, 11, 27, 1, 14, 33, 32 18, 31, 29, 21, 9, 26, 38, 40, 22, 15, 19	20
Aile/Kurs/Okul	Bilgiyi farklı yolla öğrenenler	23	1
Okul		2, 17	2

Arkadaş	Çevreden	24, 25	2
	öğrenenler		
Sosyal hayat	Kitap-film	28, 34	4
kazanımları yok			

Hız. Muhammed (sav) hakkında bilgiye Aile/okul aracılığı ile ulaşan 11 öğrenci sahipken, aile/kurs aracılığı ile bilgi edinen 20 öğrenci ile büyük çoğunluğa sahiptir. Aile/kurs/okul üçgeninde bilgiyi edinen 1 kişi olup, sadece okul ile öğrenen 2 öğrenci, arkadaşları aracılığı ile öğrenen 2, kitap okuyarak, film izleyerek bu bilgiyi edinen 4 kişi bilgiyi sadece söz konusu yollarla elde ettiklerini söylemişlerdir.

Araştırma verilerinden yola çıkarak Kıbrıs'ta Hız. Muhammed (sav) hakkında edinilen bilgi kaynakları içinde aile birinci kaynak olarak görülmektedir. Aile Hız. Muhammed (sav) konusunda yeterli bilgiye ve donanıma sahip değilse genç için bu bilgiyi alabileceği alternatif bir seçenek olmadığı görülmüştür. Nitekim liselerde din derslerinin olmamasından dolayı gencin arayış içinde olduğunu, dini sorgulama ve anlamlandırma dönemlerinde ona rol model olabilecek Hız. Muhammed (sav) örneğinden mahrum bırakıldığını söyleyebiliriz. (2, 17) iki kişinin günümüzde gençler arasında ilgi gören deistlik görüşte oldukları görülmüş ve sohbet sırasında da bu görüşün gençler arasında biri birilerinden etkilendikleri için yaygınlık kazandığı gözlemlenmiştir. Ortaokuldan liseye geçen öğrenci için ergenliğe geçiş dönemi olması hasebiyle Hız. Muhammed (sav) bilgisi daha fazla önem arz eder. Çünkü dini arayış içinde olduğu dönemde genç öğretim sırasında örnek alacak lider bir figür ve öğretileriyle kendine hayran bırakabilecek Hız. Muhammed'i bulamamaktadır. Böylece karşımıza deist görüşe sahip ve peygamberi gereksiz olarak gören bir genç çıkmaktadır. Tekrar etmeyelim gereksiz bilgi

(28, 34) Hız. Muhammed (sav) bilgisini sohbete başlarken kitap ve film haricinde hiçbir yerden duymadıklarını söylerken, sohbet ilerledikçe ortaokulda öğrendikleri bilgileri anımsayarak onları dile getirdikleri görülmüştür. Bu da bize lise öğrencisinin ortaokulda iken Hız. Muhammed (sav) ile ilgili aldığı bilgileri lisede din dersi görmediği için unuttuğu veya hatırlamakta zorlandığını gösteriyor.

Hız. Muhammed (sav) bilgisini internet aracılığıyla öğrendiğini öne süren (16, 20) öğrenciler okuldan öğrendiklerine ek olarak sosyal ortamda Hız. Muhammed (sav)'i araştırdıklarını dile getirmişlerdir. Bu öğrencilerin aileden Hız. Muhammed

(sav) hakkında herhangi bilgi almadıkları, kendi istemleri doğrultusunda merak edip araştırdıkları anlaşılmaktadır.

Arkadaş ortamında Hz. Muhammed (sav) ile bilgi edindiğini söyleyen (24, 25) söz konusu arkadaşlarını dindar olarak tanımlamaktadırlar.

Hz. Muhammed (sav) ile bilgileri aile sohbetlerinde ve okulda hocanın anlattıklarından öğrendiğini söyleyen (3, 4, 5, 6, 7, 12, 13, 32, 35, 37, 39) öğrenciler okulda öğrenilen bilgilerle ilgili “okulda bu konu ilgili bir şeyler görmüştüm ama hatırlamıyorum” demiştir.

Öğrencilerden alınan bilgilerden yola çıkarak erken yaşta görülen din derslerinin lise döneminde pekiştirilmemesi bizi Hz. Muhammed (sav) bilgisinin hafızalarında yer edemediği ve etmediği sonucuna vardırmıştır.

Ailede ve okulda Hz. Muhammed (sav) hakkında öğrendiklerini pekiştirmeleri için bazı ailelerin çocuklarını kursa yolladıkları görülmektedir. (1, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 26, 27, 29, 30, 31, 33, 36, 38, 40) öğrencilere aileleri tarafından dini bilginin verildiği, fakat gençlerin bu hususta daha fazla bilgi alabilmeleri ve meraklarının daha doğru şekilde giderilmeleri için ailelerin onları kurslara gönderdiği tespit edilmiştir.

Örneğin, (23) “küçüklüğümünden itibaren kurslara gidiyor. Vakıflarda, yurtlarda kalıyorum” şeklindeki ifadesinden ona Hz. Muhammed (sav) bilgisi küçük yaşlardan itibaren verilmeye başlandığı ve aile, kurs ve okul üçgeninin uyum içerisinde yürütüldüğü anlaşılmaktadır.

(17) ise, “Allah var fakat dünyaya müdahale etmiyor. Şayet etse bu kadar haksızlık adaletsizliğe izin vermez” diyerek kendi deist olduğunu ifade etmiştir. Babasıyla hararetli dini tartışmalar yaptıklarını dile getirmiştir. Sohbet esnasında gencin dini arayış içinde olduğu, bu ilgisini gidermek için çok kitap okuduğu ve okuduğu kitapların çoğunlukla felsefi kitaplardan oluştuğu gözlemlenmiştir.

Bu soruda öğrencinin bilgiyi sosyal hayat içinde hangi iletişim yollarından faydalanarak elde ettiğini tespit etmeyi amaçladık. Bunun sonucunda öğrenci video/film izlememiş ve kullandığı sosyal ağlardan da öğrenmemiş ise ona Hz. Muhammed (sav) bilgisine ulaşacak başka alternatif öğrenme yollarının olması gerektiği kanısına vardık. Eğitimde birincil faktörlerden olan okul öğretimi aileden ve çevresinden Hz. Muhammed bilgisini alamayan öğrenci için Hz. Muhammed (sav) bilgisinin eksikliğini kapatması açısından oldukça önemlidir. Hz. Muhammed (sav) ile

ilgili bilgiyi veren kursların kısıtlı olması ve herkes tarafından tespit edilememesi bilginin kurslar aracılığı ile alınmasını zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla, okul haricinde alınan Hz. Muhammed (sav) bilgisinin aile-çevre-kursla alınmış olduğu zaman genci herhangi zihinsel düzeye taşıyamadığını görmekteyiz.

4.2.3. Hz. Muhammed (sav)'in Hayatı Hakkında Öğrencinin Zihindeki Çağrışımların Tespiti

Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) algısı ve yorumunu öğrenebilmek amaçlı onlara “Hz. Muhammed (sav)'in hayatı hakkındaki bildiklerinizi kısaca özetlemeniz istense neler söylersiniz?” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 7

Hz. Muhammed (sav) Hakkındaki Algı Ve Yorum

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Hz. Muhammed'i uzun anlatanlar		1, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 36, 38, 40	23
Hz. Muhammed'i kısa anlatanlar		6, 7, 12, 14, 18, 19, 26, 31, 33, 34, 37, 32, 39, 35	14
Hz. Muhammed'i hiç hatırlamayanlar		2, 15, 22	3

Hz. Muhammed (sav)'in hayatını kısaca özetlemelerini istediğimiz öğrencilerden üç kişi hiçbir şey bilmediklerini söylemişlerdir. 14 kişi ise kısa bilgi vermiş bu bilgileri verirken dahi zorlanmış, zaman ve mekân açısından yanlış ve karışık bilgiler vermişlerdir. 23 öğrenci sorulara uzun cümlelerle cevap vermişlerdir. Fakat zaman ve olaylar arasındaki bağlantıları hatırlayamadıkları için sık sık söylemlerini düzeltmek ve hatırlatma yapma gereği hissedilmiştir. Bunun sebebi olarak öğrenciler sohbet sırasında sürekli bilgilerinin çok önceden olduğunu vurgulayarak hatırlamakta zorlandıklarını dile getirmişlerdir. Aynı zamanda diğer

peygamberlerin hayatları ile Hz. Muhammed (sav)’in hayatını karıştıran öğrencilere de rastlanmıştır.

Öğrencilerden (2, 15, 22) Hz. Muhammed ile ilgili hiçbir bilgi hatırlamadıklarını söylemişlerdir. Sohbet esnasında düşünceleri için zaman tanınmasına rağmen, hiçbir şey bilmediklerini yinelemişlerdir.

Hz. Muhammed’(sav) ile ilgili bilgilerinin çok az olduğunu ve sadece birkaç kelime ile ifade eden (6, 7, 12, 14, 18, 19, 26, 31, 33, 34, 37, 32, 39, 35) öğrenciler “Mekke’de dünyaya geldi”, “İslamiyet’i yaydı”, “dedesi baktı”, “annesi babası yoktu”, “mağaraya girdi” gibi cümleler söylemekle yetinmiştir.

“Bir yerden bir yere yürüyordu sanırım” diyerek sohbet esnasında hicreti kastettiği anlaşılan (39)’un olaylar ve zaman bakımından zihninde herhangi bir bilginin olmadığı görülmüştür.

Öğrencilerden (1, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 25, 27, 28, 29, 30, 36, 38, 40) 23 kişi Hz. Muhammed (sav)’in hayatı hakkında sohbet devam ettikçe zihinlerindeki bilgiler açığa çıkmış, olay ve olguların zaman sırası içinde olmasa da Peygamber hakkında “571 yılında Mekke’de dünyaya geldi”, “Annesiz babasız büyüdü”, “O’na önce dedesi sonra amcası baktı”, “Hz. Hatice ile evlendi”, “Allah’tan aldığı vahiy ile Hira Dağında 40 yaşında peygamber oldu”, “İslamiyet’i Mekke’de yaymaya çalıştı”, “Cahiliye Arapların put inancına karşı çıktığı için eziyet edilmiş bu yüzden Medine’ye hicret etmek zorunda kalmış”, “Mekkelilerle savaşmış ve mucizeler göstermiştir” şeklinde bilgiler vermişlerdir.

Söz konusu 23 öğrenciden bir kısmı yukardaki ifadelere ek olarak Hz. Muhammed (sav)’in hayatı hakkında dikkatlerini çeken olayları ve peygamberimize ait kanaatlerini şöyle ifade etmişlerdir;

- “Bebek iken konuştu” diyen (30)’a düşünmesi için zaman tanıyınca başka bilgilerle karıştırmış olabileceğini belirterek bu bilgilerin 7-8. sınıfa ait olabileceğini söylemiştir.

- “Muhammed’ü’l-Emin deniliyor” (8)
- “Kızına sen namaz kılmaz isen cennete giremezsin” (9)
- “Eşlerine çok iyi davranıyor” hüzün senesinde üzölmüşü” (28)
- “Kedileri seviyor” (16)
- “Kızını seviyor, torununu omuzlarında taşıyor, hayvanları seviyor, özellikle kedileri” (20)

- “Alak suresinin ilk beş ayeti vahiy olarak Hira dağında inmiştir” (3)
- “Saçı uzundu. İçkiyi insanlara zararlı olduğu için yasakladı” (4, 13)
- “Ümmetini seven bir peygamberdi” (23)

Bu mülakatlar sonucu Hz. Muhammed (sav)’in hayatı hakkında öğrencilerin zihinlerinde olumlu bir kanaat olduğu söylenebilir. Kendi kedisi olan bir öğrenci Peygamberin kedi sevdiğini dile getirerek Peygamberin hayvan sevgisine dikkatini çekmiştir. Sohbet sırasında kediye ayakkabısıyla su veren şahsın cennete gireceğini, başka bir olayda ise kediyi aç bırakan bir kadının cehenneme gideceğini de ifade etmiştir.

Hz. Peygamber (sav)’in güvenilir olduğu, eşlerine ve kızlarına davranışı, hayvan sever oluşu, ümmetini seven bir peygamber oluşu, namaza önem verdiği ve saçlarının uzun oluşu gibi fiziksel ayrıntıları ve peygamber olduğu zaman yaşanan olaylar gençlerin dikkat çektiği gözlemlenmiştir. Bu bilgilerin çok önceden edinilmiş olmasından dolayı öğrencilerin zihinde yanlış çağrışımlara sebep olduğu görülmüştür. Örneğin bir öğrenci Resulallah (sav)’in çocukken konuştuğunu dile getirmiştir.

Öğrencilerin söylemleri *uzun anlatanlar*, *kısa anlatanlar* ve *hatırlamayanlar* olarak üç kategori altında toplanmıştır. Uzun uzun anlatan öğrencilerin hem aile ve çevreden Hz. Muhammed (sav) bilgisini aldıkları hem de kendileri ile özdeşim kurdukları görülmektedir. Yaşamlarındaki bağlantılardan dolayı daha fazla anlatabildikleri söylenebilir. Bu öğrencilerin söylemleri incelendiğinde özdeşim kurarak olumlu kanaate sahip olsalar da yetersiz ve karışık bilgilere sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Görüşmeler sırasında kısa konuşmayı tercih eden bazı öğrenciler Hz. Muhammed (sav)’i tek kelime ile ifade etmeyi tercih etmişlerdir. Bu öğrencilerin söylemlerinden anlaşıldığı kadarıyla aile ortamında Hz. Muhammed (sav) bilgisi eksik bırakılmış olması, aynı zamanda okul eğitiminde bilginin erken yaşta yani ortaokul sürecinde verilmiş olması fakat lise döneminde pekiştirilmemiş olması bilginin uygun bir şekilde kodlanmadığını ve hafızasına yerleştirilemediğini, bu nedenle öğrencinin bilgiyi bulmakta zorlandığını söyleyebiliriz.

Hz. Muhammed (sav)’in hakkında hiçbir şey hatırlamayan öğrencileri değerlendirecek olursak, (15, 22) aile-kurs ortamında öğrenime sahip olduğu, fakat her ikisinin ortaokulda din eğitimi almalarına rağmen Hz. Peygamber’e ait bilgileri olmadığını ifade edebiliriz. (2)’nin ailesinin dini tercihinin İslam olmadığı aileden

öğrenmediğini, ayrıca okulda öğrendiklerini de hiç hatırlamadığını dile getirmiştir. Bilgiyi ailede ve kurs ortamında öğrenen öğrencilerde bilgi kalıcı bilgiye dönüşmediği bilgini okulla desteklenmesini gerekliliğinin öngörüsünün oluşmasına sebep olmuştur.

Bu soruyu genel bir değerlendirmeye tabi tutacak olursak, sohbet sırasında Hz. Muhammed (sav)’in önemli bir şahsiyet olduğunu öğrenciler soru sorulduğunda fark etmiş ve farkındalıkları artan bu öğrenciler eve gidince Hz. Muhammed (sav) hakkında araştırma yapacaklarını dile getirmişlerdir. Öğrencilere sorulan bir sorunun bile Hz. Resulullah (sav)’i ilgi odağı haline getirebileceği ve onlarda merak uyandırabileceği gözlemlenmiştir. Sadece bir soru öğrencinin zihin dünyasında farkındalığa sebep oluyorsa, Hz. Muhammed (sav) bilgisi, doğru olarak ve yeterince verilirse Peygamber (sav) hakkında oluşacak değişimlerin kayda değer nitelikte olacağı kanaatindeyiz.

4.2.4. Ortaokul ve Lise Eğitimindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Derslerden Hz. Muhammed (sav) Hakkında Edinilmiş Bilgiler

Öğrencilere Hz. Muhammed (sav) hakkında okul eğitimi sırasında neler öğrendiklerini öğrenmek amacı ile onlara “Ortaokul ve lise eğitiminiz esnasında gördüğünüz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden Hz. Muhammed (sav) hakkında aklınızda kalanları anlatır mısınız?” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 8

Hz. Muhammed (sav) ’e Ait Okulda Edinilmiş Bilgiler

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Hz. Muhammed (sav)’i Hatırlamıyor	Derste dini içerikli Video izlemiş	2, 22, 31, 37	4
	Sure ezberlemiş	7, 9, 13, 14, 15, 18	6
	Derslerden akıllarında kalan hiçbir şey yok	4, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 24, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 39, 40, 10,27	22
	Fil olayı	1	

	Babası Kureyş kabilesinin lideri Abdullah, annesi Amine, süt annesi Halime'dir	19	
H.			
Muhammed (sav)'i	İyi, sevilen biri, İslamiyet'i yaydı	26	8
Hatırlıyor	Sorumluluklarını yerine getiren	38	
	Hadis örneği veren tafsilatlı bilgiye sahip söylemler	23, 3, 36, 35	

Ders esnasında Hz. Muhammed (sav) ile ilgili zihinlerde kalan bilgileri öğrenmeye yönelik bu soruda 22 öğrenci derslerden akıllarında kalan herhangi bir bilgi bulunmadığını dile getirmiş, soru da Hz. Muhammed (sav) ile ilgili gençlerin zihinlerinde herhangi bir çağrışıma sebep olmamıştır. 4 öğrenci ders esnasında video izlemiş olduklarını fakat videonun içeriğini hatırlayamadıklarını ifade etmişlerdir. 8 öğrenci okulda akıllarında kalan bilgilerden bahsetmişlerdir. 6 öğrenci ise derslerde süre ezberlediklerini dile getirmişlerdir.

Ortaokul ve lise öğrenimleri sırasında öğrencilere Hz. Muhammed (sav) hakkında ne öğrendikleri ve akıllarında neler kaldığı sorulduğunda (4, 5, 6, 8, 11, 12, 16, 17, 20, 21, 24, 25, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 39, 40) ortaokulda gördükleri derslerden akıllarında kalan Hz. Muhammed (sav) ile ilgili herhangi bir bilgi olmadığını, lisede din dersi görmediklerini söylemişlerdir.

Ortaokul derslerinde (2, 22, 31, 37) ilgili video izlediklerini fakat videoların Hz. Muhammed (sav) ile ilgili olup olmadığını hatırlamadıklarını söylemişlerdir.

Ortaokul derslerinde bir grup öğrenci (7, 9, 13, 14, 15, 18) süre ezberlediklerini Hz. Muhammed ile ilgili bilgileri olmadıklarını söylemişlerdir.

(27) Ortaokulda din derslerinde kurban kesme geleneğinin dinimizde nasıl başladığını öğrendiğini, bunun dışında aklında bir şey kalmadığını söylemiştir.

(10) Ortaokulda din derslerinde Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bir şey hatırlamadığını, din derslerinden aklında kalan bilginin hocanın öğrencilerin sorularına cevap vermesinden ibaret olduğunu dile getirmiştir.

(1, 3, 19, 23, 26, 35, 36, 38) Liselerinde din derslerinin olmadığını söylemiş, fakat ortaokul derslerinden akıllarında Hz. Muhammed ile ilgili bazı bilgilerin kaldığını ifade etmişlerdir. Bunlar aşağıdaki şekildedir:

- “Filler kuşlar tarafından taşlanmışır” (1)
- “Babası Küreyş kabilesinin lideri Abdullah, annesi Amine, süt annesi Halime’dir (19)
- “İyi bir adam, önder, sevilen biri, İslamiyet’i yaydı.” (26)

“Ortaokul dersinde din öğretmeni sayesinde deist olmaktan kurtuldum.” diyen (35) dini inanışta ahlaklı olmanın öncelikli olduğunu din hocasından öğrenmiş. Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bilgiyi hocanın sadece bu hususta soru sorulunca cevapladığını belirtmiştir. Ona göre Hz. Muhammed (sav) sadece İslam dininin yayan Müslümanların lideridir.

- “Temiz kalpli, ilim sahibi, sorumluluğunu yerine getiren İslam dininin önderi” (38)

Hala Sultan İlahiyat Koleji öğrencilerinden 23, 3 ve 36 Hz. Muhammed (sav) ile ilgili diğer öğrencilerden farklı olarak daha detaylı bilgiye sahip oldukları, olayları ve olguları karıştırmadan söyledikleri görülmüştür. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

(3) Hz. Muhammed (sav)’in 571 yılında dünyaya geldiğini, 613’te Alak suresinin ilk beş ayetinin indiğini ve gelen vahyi ile Resullahın (sav)’in Peygamber olduğunu söylemiştir. Sohbet devam ederken Hz. Muhammed (sav)’in Peygamberliği sırasında karşılaştığı zorluklardan dolayı Mekke’den Medine’ye hicret ettiğini ekleyen öğrencinin Hz. Peygamber hakkında olumlu söylemleri olduğu Medine’de İslamiyet’i yaymaya devam ederek zorluklarla karşılaşmasına rağmen dini yaymaya devam ettiğini belirtmiştir.

(23) Hz. Muhammed (sav) hakkında oldukça geniş açıklama yapabileceğini kapasitede olduğu görülmüştür.

(36) Hz. Muhammed (sav)’i bildiğini, okulda siyer dersi gördüğünü ve siyer yarışmalarına katıldığını bildirmiştir.

Kısacası, Hala Sultan İlahiyat kolejinde okuyan bu öğrencilerin Hz. Muhammed (sav)’i benimsedikleri, kendileriyle özdeşim kurdukları ve örnek aldıkları sohbet sırasındaki söylemlerinden anlaşılmıştır.

Okullarda verilmekte olan Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinde Hz. Muhammed (sav) ile ilgili kazanımlarını tespit etmek için sorulan bu soruya verilen cevaplar incelendiğinde, öğrencilere Muhammed (sav) bilgisinin ortaokulda verildiği ve öğrencilerin bu bilgilerle soruları cevaplamaya çalıştıkları görülmüştür. Fakat Muhammed (sav) ile ilgili yer-zaman, olay-olgu karmaşası yaşayarak soru cevaplamaya çalışmışlardır. Bu soruda farkındalık oluşturarak soru cevaplayan öğrenci grubu Hala Sultan İlahiyat kolejinde okuyan öğrenciler olmuşlardır. Bu verilerden yola çıkarak ortaokul yıllarında öğrenciye anlatılan Muhammed (sav) bilgisinin pekişmesi ve gencin yaşamına katkı sunacak figüre dönüşmesi için lise döneminin önemi gözler önüne serilmiştir. Okul eğitiminde lise dönemi genç için Hz. Muhammed bilgisinin olgunlaşmasına zemin hazırlayacak en önemli son dönemdir.

4.2.5. Hz. Muhammed (sav)’in Genç İçin Taşıdığı Anlam ve Onun Hakkındaki Fikirlerini Tespit

Öğrencilere Hz. Muhammed (sav) hakkındaki görüşleri ve onlar için ne ifade ettiğini tespit etmek amaçlı onlara “*Hz. Muhammed (sav) sizin için ne anlam ifade ediyor? Hz. Muhammed (sav) dediğinde zihninizdeki çağrışım ne oluyor?*” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 9

Hz. Muhammed (sav)’i İçselleştirme

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Kendileri için	-İnanmıyorum	2, 5, 6, 17, 20, 34,	7
Anlam ifade	-Tereddütlerim var	37,	
etmeyenler	-Sadece peygamber		
İslamiyet için	-Dini lider	1, 3, 4, 7, 9, 10, 11,	25
önemli	-Kutsal	12, 13, 14, 15, 16,	
	-Allah’ın gönderdiği	18,19, 21, 22, 24,	
	Melek	26, 27,29, 31, 32,	
		33, 39, 40	

Kendileri için	-Rabbime	8, 23, 25, 28, 30,	8
önemli	yaklaştırıyor	35, 36, 38	
	-Ahir zamanda		
	arkadaşım		
	-Örnek aldığım		
	şahsiyet		

Hiz. Muhammed (sav)'in kendileri için hiçbir şey ifade etmediğini 7 öğrenci dile getirmişlerdir. Diğer büyük bir kısım olan 25 öğrenci ise Hiz. Muhammed'i İslam Dinini anlatan şahıs olarak görmüş ve birer cümle ile de olsa fikirlerini dile getirmişlerdir. 8 öğrencide Hiz. Muhammed (sav)'e kendilerince önemli anlamlar yüklemişlerdir.

Hiz. Muhammed (sav)'in kendileri için ne anlam ifade ettiğini sorusu sorulduğunda Hiz. Muhammed (sav)'in kendileri için bir anlam taşımadığını dile getiren öğrenciler aşağıdaki söylemlerde bulunmuşlardır:

- “Müslümanlar için anlamı var ben hiçbir şey hissetmiyorum ve inanmıyorum” (2)
- “Sadece Allah'ın Peygamberi” (5)
- “Önemli kişi sanırım ama benim tereddütüm var” (20)
- “Peygambere inanmıyorum benim için anlamı yok” (17)
- (6, 34, 37) Kendileri için Hiz. Muhammed (sav)'in herhangi bir anlam ifade etmediğini, zihinlerinde herhangi bir çağrışıma sebep olmadığını söylemişlerdir.

Bu bağlamda görüşü olan öğrencilerin ister özel lise hem meslek liseleri ve hem de lise düzeyindeki devlet kolejinde okuyanlar olsun cevapları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Öğrencilerden önemli bir kısmı (1, 3, 4, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18,19, 21, 22, 24, 26, 27,29, 31, 32, 33, 39, 40) ise Hiz. Muhammed (sav) ile ilgili müspet yorumlar yaparak dini lider-önder, İslamiyet'i yayan, insanların en iyisi, önemli şahsiyet, kutsal, inançlı, büyük yaratıcının yardımcısı, dürüst, cesur, inandığım dinin öncüsü, Allah'ın gönderdiği melek, yol gösterici gibi anlamlarla ifade etmişlerdir.

8 öğrenci kendi içlerinde Peygamberi içselleştirdikleri, O’nu örnek aldıkları, kendileri için önemli olduğunu vurgulayarak Allah ile aralarında bağ olarak görmüşler. Bu bağları şu sözleri ile ifadelerinde etmişler;

- “Benim için yol gösterici, iyiliğe iyilikle karşılık veren davranışlarının örnek alınması gereken şahsiyet” (8)

- “Kuran-Kerim O’nun bize çok düşkün olduğunu söylüyor. O halde bizim de O’na düşkün olmamız gerekmektedir” (23)

- “Hz. Muhammed (sav)’i düşündüğümde beni Rabbime yakın hissettiriyor” (25)

- “Ahir zamandaki arkadaşım, rol model almamız gerekir” (28)

- “Örnek aldığım şahsiyet ve Müslümanların çoğunu etkilemiştir” (30)

- “Örnek alınması gereken, Müslümanlığı doğru yaşayan, bana da güzel şeyler katmıştır. (35)

- “Benim hayatımda örnek aldığım Allah’ın elçisi” (36)

- “Allah ile benim aramda aracı olan insan” (38)

Hiz. Muhammed (sav)’i içselleştiren öğrencilerin Hiz. Muhammed (sav) ile bilgileri arttıkça onu benimsedikleri ve O’na olumlu anlam yükledikleri görülmüştür. Öğrencilerin Peygamber (sav)’in şahsiyetini ve önemini anladıkça benimsedikleri görülmüş. Öğrenmenin benimseme ile doğru orantılı olduğu ortaya çıkmıştır.

Hiz. Muhammed (sav) herhangi bir anlam yüklemeyen grubun okudukları okullar ve bulundukları aile yapısı açısından anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir. İkinci grup ise kendi için değil İslamiyet için önemli olduğunu belirtmiştir. İslamiyet için önemli olduğunu belirten bu gençler Hiz. Muhammed (sav) hakkında bilgi sahibi olup, görevinin ve amacının farkında olup yaşamımızda yeri olması gereken öğretiler olduğunu kavramamış öğrencilerdir.

Üçüncü grubun ise Hiz. Muhammed (sav) konusunda daha bilgili ve farkında oldukları tespit edilmiştir. Öğrenciler bu bilgilerden yola çıkarak Hiz. Peygamber’i kendileri için yol gösterici, örnek ve Allah ile yakınlık kurmalarını sağlayan aracı olarak ifade etmişlerdir. Sohbet sırasında Hiz. Muhammed (sav)’i benimseyen bu öğrencilerin bir kısmının aynı zamanda mütedeyyin, dinini yaşayan ailelerin çocukları oldukları, aile ortamında bu bilginin işlendiği gözlemlenmiş, diğer kısım öğrencilerin ise KKTC’de Hala Sultan İlahiyat Kolejinde okuyan öğrencilerden oluştuğu görülmüştür. Hiz. Muhammed (sav)’i benimseme ve onun görevine işlevlik

kazandırmada öğrenimlerin etkisinin oldukça önemli olduğu savı bu soruya verilen cevaplarla desteklenmiştir.

4.3 Lise Öğrencilerinin Hz. Muhammed (Sav) Hakkındaki Düşünce ve İzlenimleri (Çıkardığı Sonuç ve Varsayım)

Öğrencilere Hz. Muhammed'den etkilendikleri yönlerinin olup olmadığı, şahsiyeti hakkında ne düşündükleri ve O'nun hayatında dikkatlerini çeken olay ve olgular hususunda sorular yöneltilmiş ve gençlerin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu grup içinde verilen son soruda diğer sorulardan bağımsız olarak Hz. Muhammed (sav)'ı üç kelime ile anlatılması istenmiştir. Amaç, öğrencilerin sohbet esnasında konu üzerinde düşünmelerini sağlamaktır. Gençlerin söz konusu son soruyu cevaplarken rahatladıkları ve sohbet sırasındaki hatırlamaları sonucu Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bir kanı geliştirdikleri gözlemlenmiştir. Bu sorularla Hz. Muhammed (sav)'in şahsiyeti ve dini kimliği üzerinde düşünmeleri sağlanırken öğrenciler Hz. Muhammed (sav)'in önemini de farkına varmışlardır.

4.3.1. Hz. Muhammed (sav) ve Öğrencileri Etkileyen Yönleri

Öğrencilere Hz. Muhammed (sav)'in hayatında onları etkileyen yönleri tespit etmek amaçlı onlara “Hz. Muhammed (sav)'in hayatına baktığınızda sizi etkileyen yönleri oluyor mu? Bunları nasıl sıralarsınız ve neden bunlar sizi etkiler?” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 10

Etkilendikleri Olay ve Olgular

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Etkilenmemişler	-İyi bir insan	22, 26, 32, 33, 34, 37, 39, 17	8
Zorluklar karşısında pes etmemesinden etkilenmişler	-Namaz kılarken taşlanmış -Sıfır kültürü artıya geçirmiş -Acı çekmiş olması	3, 8, 9, 10, 12, 24, 28, 35, 36	9

Kişilik özelliklerinden etkilenmişler	-Kız çocuklarını sevmesi -Güvenilir oluşu	16, 20, 25, 38,	4
İslamiyet’i anlatış şeklinden etkilenmişler	-Cehaletle savaşması -Merhametli davranması	2, 4, 5, 7, 11, 13, 14, 15, ,18, 19, 23, 27, 29, 31, 40	15
Olaylardan etkilenmişler	-Miraç hadisesi -Mucizeleri -İlk vahiy gelmesi	1, 6, 21, 30	4

Sorduğumuz bu soruda amaç Hz. Muhammed (sav)’in hayatının öğrenciler üzerindeki etkisini tespit etmektir. Sorulara verilen cevaplara baktığımız zaman Hz. Muhammed (sav)’in hayatında etkilendikleri yönlerin olup olmadığı sorusuna 8 kişi O’nun şahsından etkilenmediklerini söylemiştir. 9 kişi zorluklar karşısında dahi İslam’a davet etmeye devam ettiğini, 4 kişi kişilik özelliklerinden etkilendiği, on beş kişi İslamiyet’i anlatım tarzının dikkatlerini çektiğini, azınlık olan 4 kişi ise İslamiyet’in tebliğ ediliş sırasında vuku bulan bazı olayların akıllarında kaldığını belirtmişlerdir.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde bazıları (22, 26, 32, 33, 34, 37, 39, 17) hiçbir özelliğinden etkilenmediğini, etkilenmediklerini söylerken de onlar için herhangi bir duyguya sebep olmadığını ifade etmiş, bunun yanı sıra aynı zamanda “iyi bir insan”, “son peygamber” olduğunu da dile getirmişlerdir. Etkilenmediğini söyleyen devlet okulundan bazı öğrencilerin “çok şey bilmiyorum etkilendiğim şey yok” (32) “temiz bir insan gibi” (26), özel bir okuldaki ise “iyi biri diye biliyorum” (34) şeklinde cevaplar verdiklerini söyleyebiliriz. Dolayısıyla bu grup öğrenciler demiş şahsen kendilerini etkilemiş olmasa dahi Hz. Muhammed (sav)’in iyi biri olduğu konusunda hemfikir oldukları ifade edilebilir.

Bir grup öğrenci ise yapılan sohbet sırasında (3, 8, 9, 10,12, 24, 28, 35, 36) tüm zorluklara rağmen Hz. Muhammed’in inancı için mücadele etmekten vazgeçmemiş olduğunu, bu durumdan çok etkilendiklerini söylemişlerdir. Öğrenciler Hz.

Muhammed (sav)’in İslamiyet’i tebliğ sırasında karşılaştığı zorlukların hafızalarında nasıl yer ettiğini ve hangi durumlardan etkilendiklerini şöyle ifade etmişlerdir;

- “Zorluklara karşı hiçbir şekilde vazgeçmemiş ve ayrıca göç etmek zorunda bırakılmış” (3)

- “Namaz kılarken taşlanması, Allah’ın sevgili kulu nasıl bu kadar acı çeker” (8)

- “Her şeye rağmen inancı için ayakta durmuş” (9)

- “Kötü olaylara rağmen dininden vazgeçmemiş” (12)

- “Namaz kılarken eziyet görmüş, fakat yine de kızmamış” (24)

- “Beni en çok Taif’te taşlanması ve ona iman eden bir kişi olması “(28)

- “Zorluklar ve güçsüzlükler içinde sıfırdan bir kültürü eksiden artıya geçirmiş” (35)

Bazı öğrenciler (16, 20, 25, 38) Resulullah (sav)’in sosyal hayatta göstermiş olduğu tavır ve hareketlerinden etkilendiklerini söyle dile getirmişler;

- “Hayvanlara, yoksullara yardımcı oluyor, bir derneği vardı.” (16)

- “Kız çocuklarına olan sevgi dolu tavırları” (20)

- “Küçük çocuklara karşı olan duyarlı tavrı” (25)

- “el-Emin sıfatına sahip ticaret yapmış biridir.” (38)

Bir kısım öğrenciler ise (1, 6, 21, 30) Hz. Muhammed’in İslamiyet’i tebliğ sırasında yaşamış olduğu bazı olayların dikkatlerini çektiğini ve etkilendiklerini ifade etmişlerdir. (1)’in çok etkilendiğini bildirerek Hz. Peygamber’e isnat ettiği “fillerin taşlanması” olayı gibi fil hadisesi Hz. Muhammed (sav)’in doğumundan önce olsa da öğrenciler durumu İslamiyet’in tebliğ sırasındaki olay gibi değerlendirmiş ve algılamıştır. Diğer birkaç öğrenci ise

- “Miraç hadisesinden etkilendim” (6)

- “Hira mağarasında vahiy gelmesi beni etkiledi” (21)

- “Mucizeleri etkiledi” (30)

Gibi söylemlerde bulunmuşlardır.

(17) Öğrenci Hz. İsa’dan etkilendiğini, Hz. Muhammed (sav)’dan etkilendiğini dile getirmiştir. Sohbet sırasında söz konusu öğrenci deist inanca sahip olduğunu, diğer dinleri araştırdığını, bir din arayışı olduğunu söylemiş, İslam dinine karşı şüphelerinin olduğunu dile getirmiştir. Hz. İsa’nın Kuran-ı Kerim’de adı geçen bir Peygamber olduğunu bilmediği de sohbet sırasında anlaşılmıştır. Öğrencinin

İslam dinine karşı oluşturduğu bu yaklaşımın sebebinin okulda alamadığı eğitimin sonucu olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Görüşmeye katılan (2, 4, 5, 7, 11, 13, 14, 15, ,18, 19, 23, 27, 29, 30, 31, 40) öğrenciler Hz. Muhammed (sav)’in tek tanrı inancını yaymak için geldiğini, insanları davet ederken hiç usanmadığını, İslam’ı müminlere anlatmadaki kararlılığını vurgulayarak müminlere karşı hassasiyetine dikkat çekici söylemlerde bulunmuşlardır:

- “Putatapanlara engel olmak istemiştir.” (40)
- “Tek ilah var” (4)
- “Arkasında Allah var” (5)
- “Taif’te taşlanmasına rağmen beddua etmemesi, ümmetine karşı olan merhameti” (11)
- “Peygamberin “ümmetim, ümmetim” demesi” (13, 14, 15, 23)
- “İnsanları gözle görünmeyen bir şeye inandırmaya çalışması” (18)

Öğrencilerle konuşma sırasında İslam’ın tebliği dönemindeki sosyal yapıyı bildikleri gözlemlenmiştir. Hz. Muhammed (sav)’in yaşadığı coğrafyada puta tapan bir toplumun varlığı sebebi ile onun İslam’ın şartlarından biri olan tek tanrı inancını anlatmaktaki ısrarı olarak değerlendirmiş, amacının ise onları doğru yola iletmek olduğunu söylemişlerdir.

“Savaşarak dini yaydı.” diyen (31) diğer öğrencilerden farklı bir cevap vermiştir. Sohbet sırasında Hz. Muhammed (sav) için “peygamberim”, “dini yayan”, “İslam’ı kuran kişi” demiştir. Ortaokulda aklında hiçbir şey kalmadığını, okuduğu lisede ise (İskele Ticaret Lisesi) din derslerinin olduğunu söylemiştir.

Hz. Muhammed (sav)’in hayatının gençlerin zihinlerinde bıraktığı izler incelendiğinde, genel olarak öğrencilerin Hz. Muhammed (sav)’in hayatı hakkında bilgi sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Hz. Muhammed (sav)’in zorluklara göğüs germesi, inancını yaymak için acılara katlanması, toplumun büyük bir kısmı tarafından dışlanmış olması gibi bilgiler gençlerin hafızalarında mevcuttur. Öğrencilerde oluşan genel kanı ise onun iyi bir insan olması, güvenilir ve merhametli olmasıdır. Ne var ki öğrenciler bu bilgilere sahip olsalar dahi Hz. Muhammed (sav)’den etkilenmediklerini ve örnek almadıklarını söylemek yanlış olmayacaktır. Nitekim, Hz. Muhammed (sav)’i sadece dini motif olarak görmektedirler. Hz. Muhammed (sav)’in görevini tamamladığını düşünen bu öğrenciler dinin aynı boyutta günümüzde de yaşanılabilir

olduğunun farkında değildirler. Dolayısıyla genç Hz. Muhammed (sav)’i kendi yaşadığı ortam itibari ile takdir etmekte, fakat kendi için örnek teşkil edebilecek evrensel öğretilerinin olduğunu düşünmemektedir.

4.3.2. Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav)’in Şahsiyeti ve Karakteri Hakkındaki İzlenimleri

Öğrencilere Hz. Muhammed (sav)’in şahsiyeti ve karakteri ile ilgili düşüncelerini öğrenmek ve nasıl bir kanıya sahip olduklarını tespit etmek amaçlı onlara “*Hz. Muhammed (sav)’in genel kişilik özellikleri hakkında neler söylemek istersiniz? Nasıl bir şahsiyete ve karaktere sahip olduğunu düşünüyorsunuz?*” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 11

Hz. Muhammed (sav) Şahsiyeti ve Karakteri

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Fikri olmayanlar		4, 6, 26, 31, 33, 34	6
Az fikri olanlar		1, 2, 3, 7, 12, 14, 15, 18, 19, 21, 22, 25, 27, 29, 30, 32, 35, 36, 37, 38, 40,	21
Çok fikri olanlar		11, 9, 20, 39, 23, 8, 16, 5, 13, 10, 28, 17, 24	13

Öğrencilerin Hz. Peygamber (sav)’in kişilik özellikleri hakkında düşüncelerini ve bilgilerini öğrenmeye çalıştığımız bu soru şahsiyeti ve karakteri hakkında neler bildikleri ve nasıl bir kanıya sahip olduklarını ölçmeyi amaçlamaktadır. 6 öğrenci gibi azınlık bir grup Hz. Peygamber (sav)’in kişiliği hakkında hiçbir fikirlerinin olmadığını söylemişlerdir. 21 öğrenci gibi büyük bir grup olumlu fikirler dile getirmişlerdir. 13 öğrenci ise 21 öğrencinin dile getirdiği görüşlerine ek olarak farklı olumlu söylemler de eklemişlerdir.

Görüşme sırasında yapılan sohbette (4, 6, 26, 31, 33, 34) öğrenciler Hz. Muhammed (sav)’in nasıl bir kişi olduğunu bilmediklerini bu konuda hiçbir fikirlerinin olmadığını söylemişlerdir. Hz. Muhammed (sav)’in kişiliği ile ilgili hiçbir

şey bilmediklerini söyleyen öğrencilerin okudukları okullar incelendiğinde meslek lisesi, devlet koleji, özel okullarda okudukları tespit edilirken Hz. Muhammed (sav)’e ait kanı oluşturmada okul farklılıklarının bu öğrenime etkisi olmadığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde sohbet sırasında (1, 2, 3, 7, 12, 14, 15, 18, 19, 21, 22, 25, 27, 29, 30, 32, 35, 36, 37, 38, 40,) öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun Hz. Muhammed (sav)’in nasıl bir kişiliğe sahip olduğunu bildikleri görülmektedir. Bu soru ile ilgili sohbet edilen ve deist inanca sahip olduğunu söyleyen öğrencilerden 17, 2 bu büyük çoğunluğun arasına girmiş ve konuyla ilgili olumlu kanıya sahip olduklarını dile getirmekten çekinmemişlerdir. Hz. Muhammed (sav)’in “İyi bir insan”, “sakin”, “hoşgörülü”, “yardımsever”, “yufka yürekli”, “merhametli” olduğunu her bir öğrenci yinelemiştir.

Yukardaki söylemleri dile getiren ve bunlara ek olarak (11, 9, 20, 39, 23, 8, 16, 5, 13, 10, 28, 17, 24) Hz. Muhammed (sav)’in şahsiyetini aşağıdaki şekilde yorumlamışlardır:

- “Adaletli oluşu” (8)
- “Güvenilir “(16)
- “El-Emin, ahlaklı” (17)
- “Sabırlı” (24)
- “Aldığı bilgiyi paylaşmış” (13)
- “Gerektiğinde komik gerektiğinde ciddi olan, kibirli olmayan, akrabayı önemseyen ve değer veren” (28)
- “Kendine kötülük yapana iyilikle karşılık vermiş” (5)
- “Ahlakı Ku’ran ahlakıdır” (23)
- “Sözü ile insanları kendine çekiyor” (39)
- “İyi bir baba” (20)
- “Çarpık dünyayı düzelten insan” (9)
- “Cesur, zeki” 11, 10

Sohbet sırasında öğrencilere sorulan sorular karşısında daha önceki sorularda da gördüğümüz gibi eski bilgilerle cevap vermeye çalıştıkları, bunda zorlandıkları anlaşılmaktadır. Bu verilerden yola çıkarak öğrencilerde Hz. Muhammed (sav)’in kötü dünya düzenini değiştirebilecek özellikte liderlik vasıflarını taşıdığı görüşü hâkimdir.

Görüşme sırasında öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) hakkındaki bu kanılara sahip olmalarındaki faktörler okuldaki dersler, aile içinde yapılan sohbetler ve din

içerikli kurs eğitimleri olarak sıralanabilir. Okul, aile, kurs unsurlarının Hz. Muhammed (sav) hakkında öğrencileri bilgilendirdiği bir gerçektir. Fakat din eğitiminin erken yaşlarda sonlandırılması bu üç faktör birleştiği takdirde bile öğrencide eksik bilgi olarak kalmakta, Hz. Muhammed (sav) hakkında öğrencide olumlu kanı oluşsa bile, pratik hayatta, gençlerin uygulama gereği duymadıkları, herhangi işlevi olmayan bilgi niteliği taşımaktadır. Nitekim bu eksik eğitim sonucunda öğrencilerin Hz. Muhammed'i tanınması ve örnek alması düzeyinde sorun yaşadıkları söylenebilir.

4.3.3. Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i Anlatım Şeklinde Dikkat Çekici Olayların Tespiti

Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i anlatma yönteminde hangi tavır ve davranışların öğrencilerin dikkatlerini çektiğini tespit edebilmek için öğrencilere “Hz. Muhammed (sav) İslamiyet'i anlatırken sizin dikkatinizi çeken olaylar neler olmuştur? Kısaca anlatır mısınız?” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 12

İslamiyet'in yol ve yöntemi

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Hiçbir kaniya sahip değil	-İslamiyet'i nasıl anlattığını bilmiyor -Fikri yok, arkadaş ortamından öğrenilmiş	39, 20, 31, 26, 33, 37, 32, 2, 25	9
Olgu hatırlayanlar	-Dini anlatırken yaşaması -Kan dökmemesi	19, 3, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 30, 35, 8, 11,	12
Olay hatırlayanlar	-Mucize göstermesi -Putları kırması -Mekke'nin fethi, -Uhud savaşı -12 kişiye ders verilmesi - Şeytanla konuşması	5, 23, 9, 17, 6,1	6

Kişiliğinden örnek veren	-İyilik ve güzellikle anlatmış -Yumuşak ve hoşgörülü davranmış	7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 36, 4, 18,34, 38, 40	13
---------------------------------	---	---	----

Öğrencilerden 9 kişi Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i tebliğ görevinde dikkatlerini çeken herhangi bir durum hatırlamadıklarını söylemişleridir. Bu öğrencilerin bir kısmı olan 12 kişi ise oranında birtakım olayların nedenlerine odaklanmışlar ve olgular dikkatlerini çekmiştir. 6 kişi ise net bilgi vererek İslamiyet’te yaşanmış olaylardan bahsetmişlerdir. Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i anlatma yönteminin dikkatlerini çektiğini belirten 13 öğrenci bulunmaktadır.

Görüşme yapılan öğrencilerden bir kısmı olan (2, 20, 25, 26, 31, 32, 33, 37, 39) hiçbir kanıya sahip olmadıklarını söylemişlerdir. Bu öğrencilerin diğer sorulara verdikleri cevaplar incelendiğinde aslında konu hakkında fikir sahibi oldukları ama zihinlerinde toparlamakta ve bir kanı oluşturmakta zorlandıkları görülmüştür. Bu sebepten adı geçen öğrenciler sohbetin sırasında sıkıldıkları ve konuşmak istemedikleri de gözlemlenmiştir. Bu öğrencilerden bazıları soruya;

- “İslamiyet’i anlatışını bilmiyorum” (32),
- “Hiçbir fikrim yok” (2)

Şeklinde cevap vermişlerdir. Söz konusu öğrencilerin aile, okul ve kurs bağlamında hayatlarındaki etkenler incelendiğinde ne aile de ne de okulda Hz. Muhammed’le ilgili bilgilendirilmediği de bu hususta çok önemli tespitlerden biridir.

Öğrencilerden (19, 3, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 30, 35, 8, 11) İslamiyet’i anlatım yönteminde daha çok akıllarında yaşanan olgular dikkatlerini çekmiş ve sorulara aşağıdaki yanıtları vermişlerdir:

- “Anlattıklarını kendi de yaptı” (19)
- “Güneşi bir elime, ayı bir elime verseler devamdan vazgeçmem” (3)
- “Kan dökmemesi” (21)
- “Karısının ona ilk inanan olması” (22)
- “Amcasına bile yardım edememesi” (24)
- “Söylediği her şeyi kanıtlamış” (27)
- “Anlattıklarının doğru olduğunu kanıtlaması” (28)
- “Kuranı olduğu gibi anlatmış” (29)

●“Savaşmış, fakat amacı savaşmak değil, gerçekleri anlatmak olmuş kan dökmek istememiş” (35)

●“Kulaktan kulağa insanlara yayılması” (30)

●“Davasından vazgeçmemiş” (8)

●“Açıktan açığa tebliğ ederken hor görülmesi” (11)

Bu grup öğrenciler okul, aile ve kurs bağlamında hayatları değerlendirildiğinde kısmen okulda ve aileden bilgi aldıkları, kurslarda eğitim gördüklerini gözlemliyoruz.

Öğrencilerden azınlık olan bir grup (1, 5, 23, 9, 17, 6) ise Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i anlatırken yaşadığı olaylardan etkilenmiş, dikkatlerini çeken bu olaylar hakkında kesin bilgi vermişlerdir.

●“Ayı ikiye ayırması, Uhud savaşını kaybetmesi” (5)

●“Mekke’nin fethi” (23)

●“On iki kişiye ders verdirmesi” (9)

●“Filleri taşlaması” (1)

●“Şeytanla konuşması” (6)

●“Savaşları” (17)

Bu kısımda yer alan (1) Hz. Muhammed (sav)’in doğumuna yakın bir tarihte gerçekleşmiş olan fil olayından bahsetmiştir. Diğer öğrencilerin ise soruya ilişkin konuşurken zihinlerinde yer etmiş olaylar olduğunu ve anlatırken etkilenmiş oldukları fark edilmiştir. Olayları uzun uzun anlatmaktan sıkılmadıkları bunun bir göstergesi. Azınlık olan bu grup öğrencilerden bir kısmının lisede de din eğitimi aldığı bir kısmının dini özellikle araştırdığını, bir kısmının da ailen bildiği ve kursa gönderildiğini görüyoruz.

Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i anlatma şeklinde kişilik özelliklerinin dikkatlerini çektiğini belirten öğrencilerden (7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 36, 4, 18, 34, 38, 40) ise ortak söylem olarak her biri

●“Hoşgörülü anlattı” (10)

●“Yumuşak kalpli” (12)

●“Sevdirerek anlattı” (13)

●“İnsanlar için iyilik olduğunu sevdirerek anlatmış” (15)

●“Güler yüzlü anlattı” (14)

Şeklinde ifadeler kullanmışlardır. Dile getirilen bu örnek verilerden yola çıkarak Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i hoşgörülü, muhatabına sevdirerek anlatmaya

çalışması bu grup öğrenciler tarafından müspet karşılandığını değerlendiriyoruz. Kişilik özelliklerinden bahseden bu öğrencilerden bazıları yukarda verilen söylemlere ek olarak aşağıdaki söylemleri eklemişlerdir;

- “Güzel bir yol diyerek anlattı.” (7)
- “Kur’an’ı yazıldığı gibi anlattı.” (40)

Bazıları ise (4, 18,34, 38, 40), “Putları kırması, Allah tek demesi” ek olarak dile getirmişlerdir.

Bu soru amacına yönelik olarak aynı zamanda Hz. Muhammed (sav)’in İslam’ı tebliğ sırasında öğrencilerin zihinlerinde oluşmuş olan çağrışımları dile getirmelerini sağlamaktadır. Soruyla ilişkili tüm grupları değerlendirdiğimizde Hz. Muhammed (sav)’in İslamiyet’i yayma şekli ve yöntemi hususunda gençlerin büyük çoğunluğunun onayını aldığı söylenebilir. Hz. Muhammed (sav)’in tebliğ sırasında yaşadıkları hakkında bilgi sahibi olmaları olumlu durum olarak değerlendirilebilmekle birlikte öğrencilerin gözünde Hz. Muhammed (sav)’i tarihi bir figür olarak görmelerinden kurtaracak eğitimden yoksun oldukları görülmektedir.

4.3.4. Hz. Muhammed (sav) Bilgisi ile İlgili Zihinsel Çağrışımların Tespiti

Son soru sohbetin sonucunda öğrencilerin Hz. Muhammed (sav) hakkında nasıl bir izlenime sahip olduklarını öğrenmeyi amaçlamaktadır. Bunu beyin fırtınası şeklinde yapmalarını sağlamak, mülakatı bitirirken ilgili kavramla alakalı kısa ve öz cevaplamalar almak amacı ile “*Hz. Muhammed (sav)’i 3 kelime ile anlatınız desem, hangi kelimelerle anlatırsınız?*” sorusu yönlendirilmiştir.

Tablo 13

Zihinsel Çağrışımlar

Kod	Kod içerikleri	Öğrenci kodları	Cevap sayısı
Çoklu anlatım	Dürüst-Lider-Merhametli	4, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15,	30
	Ahlaklı- ilim sahibi – sabırlı	16, 17, 18, 19, 21, 23,	
3 kelime	Güler yüzlü-hoşgörülü-cesur	24,25, 27, 28, 32, 33, 34,	
		36, 38, 40, 30	
	Zeki	11, 2, 35, 3, 22	

Tek anlatım	Popüler	26, 4, 5, 20, 31, 37, 39, 1,	10
Tek kelime	İlk peygamber	6, 7, 29	
	Kitabın peygamberi		
	Merhametli		

Hiz. Muhammed (sav)'i üç kelime ile anlatmaları istenen öğrencilerden 30'u zorlanmadan üç kelime ile özetlemişlerdir. 10 öğrencinin ise bir kelime ile de olsa ifade etmekte zorlandıkları görülmüştür. Bu soruyu azınlık olarak cevaplandıran grubun aile ve kurs bilgilerinden bağımsız olarak eğitimleri incelendiğinde genellikle din eğitimlerinin ortaokul düzeyinde kaldığını söyleyebiliriz.

Öğrencilerin cevaplarını ayrıntılı olarak verecek olursak

- Yol gösteren- İslamiyet'in kurucusu- Son peygamber (4)
- Sabırlı- Yardımsever- Davasında pes etmedi. (8)
- Huzur- İnanç- İyilik (9)
- Hoşgörü- Dürüst- Cesur. (10)
- Kutsal- Sevgi dolu- Yanında olanları korudu (12)
- Dini sevdirmesi- Yol gösterici- Sevgi dolu (13)
- Kuran- Yardımsever- Bilgili (14)
- Dini yayan- Saygılı ve Sevgili- Hoşgörülü (15)
- Yardımsever- Güvenilir- Hayvan sever. (16)
- Dürüst- Ahlaklı- Hoşgörülü (17)
- Doğru- Temiz kalpli- İyiliğe yönlendiren (18)
- Doğru- Kimseyi Kırmayan- İyi biri (19)
- Doğru- Dürüst- İyi biri (21)
- Sevgi dolu- Merhametli- Örnek İnsan (23)
- Örnek İnsan- Sabırlı- Güvenilir (24)
- Doğru yola ileten- Merhametli- Müslüman (25)
- Merhametli- Öncü- Ahlaklı ve güler yüzlü (27)
- Ahlaklı- Devlet başkanı- Lider (28)
- Lider- Öncü- Merhametli (29)
- Cesur- Doğru yola ileten- Merhametli (30)
- Mekke'de doğdu- Son peygamber- İslamiyet'i yaydı (32)

- Önder- İyi kalpli- Müslüman (33)
- İyi biri- Allah İnsanı- İnançlı (34)
- Ahlaklı- Dinini yayan- Pes etmeyen (36)
- Sorumluluk sahibi- Temiz kalpli- İlim sahibi (38)
- Dürüst- Ahlaklı- Bilge (40)

Şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin Hz. Muhammed (sav)’i dürüst, iyi kalpli dinini yayan, cesur, ahlaklı, merhametli, sabırlı, hoşgörülü olarak gördükleri tespit edilirken bu söylenenlere ek olarak (11, 2, 35, 3, 22) Hz. Muhammed (sav)’in zeki olduğunu vurgulamışlardır, Hz. Muhammed (sav) için üç kelime bulmakta zorlanan ve tek kelime olarak ifade eden bazı öğrenciler ise

- “Popüler” (26)
- “Kitabın peygamberi” (4, 5)
- “Merhametli” (20)
- “İslam’ın kurucusu” (31)
- “Dürüst” (37)
- “İyi” (39)
- “İlk peygamber” (1)
- “Peygamber” (6)
- “Büyüklik sahibi” (7)

Şeklinde Hz. Muhammed (sav)’i tek kelimeyle ifade etmeyi tercih etmişler. Söz konusu azınlık grubu sohbete daha fazla zorlamamak için ısrar edilmemiş ve görüşme sonlandırılmıştır.

Öğrencilerle yapılan bu araştırmada bazı öğrenciler kendileri için Peygamber (sav)’in önemli olmadığını veya Peygamber (sav)’e inanmadığını ifade etseler dahi Hz. Muhammed’le ilgili kötü bir söylemde bulunmaktan çekinmiş ve tek kelimelik cevaplarında hakkında iyi ifadeler kullandıkları dikkat çekicidir.

Bu bölümde Hz. Muhammed (sav) ile ilgili cevaplar tek tek yazılmak suretiyle işlenmiştir. Gençlere ulaşmak Hz. Muhammed (sav) hakkında konuşturmak, onların gerçek düşüncelerini öğrenmek için yapılan bu mülakatın güvenilirliğini sağlamak için gençlere fikirlerinin eleştirilmeyeceği güvencesi verilmiş ve sohbeti bu rahatlık içinde yapmaları sağlanmıştır.

BÖLÜM V

Tartışma

Çalışmamız KKTC liselerinde eğitim gören gençlerin Peygamber kavramı bilgileri, Hz. Muhammed ile ilgili kazanımları ve Hz. Muhammed (sav) hakkında gençlerde oluşan izlenimleri ölçme amacıyla yapılmıştır.

Katılımcıların cevapları içerik analizi ile değerlendirilmeye, çıkan sonuçlar diğer araştırma bulguları ile karşılaştırılmaya çalışıldı.

5.1. Peygamber Kavramı Üzerine Öğrenimleri

Peygamberler, insan topluluklarının çoğunda tevhide, iyiye ve güzele çağırmak amacıyla, Allah'tan aldığı mesajı insanlara bildiren ve bu konuda insanlara örnek olan kişiler olarak benimsenmişlerdir. Bu sebeple çalışmamızdaki öğrenci grubuna öncelikle peygamberlik kavramı, görevi ve amacının ne olduğu ve bilgiye nasıl ulaştıkları sorulmuştur.

Bir kısım öğrencinin Peygamber kelimesi hakkında fikirlerinin olmaması, hiç hatırlamadıklarını dile getirmeleri ve inanmadıklarını söylemeleri gençlerin zihinlerinde peygamber kavramının beklenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Gençlerin peygamber kavramını Hz. Muhammed (sav) ile özleştirmiş oldukları da görülmüştür. Azınlık bir grup öğrenci ise peygamber kavramını hatırlamadıklarını dile getirmelerine rağmen genelleme yaparak Allah'ın elçisi, Müslümanlığı yayan, Kur'an-ı anlatmak için gelen birisi gibi cevaplar vermişlerdir. Öğrencilerin peygamber bilgisini sosyal çoğunlukla sosyal medya aracılığı ile öğrendikleri, çok az öğrencinin bu bilgiye okul aracılığıyla ve okuma yoluyla ulaştıkları görülmektedir. Genel olarak söz konusu gençlerin kavramın dini ilkeler ile arasındaki bağlantıyı algılamakta zorlandıkları, bu sebeple sadece dini bilgiyi getiren elçi olarak bildikleri söylenebilir.

Kavramın öğretilmesi ile ilgili çalışma yapan Umutlu (2016), peygamber kavramının diğer kavramlar gibi öğrenilmediğini, yeni öğrenmelere temel oluşturduğu için öğretilme sürecinde farklı bir yol izlenmesi gerektiğini ileri sürerek çalışmasını kavramın anlamlı ve kalıcı öğretim aşmaları üzerine kurgulamıştır. Umutlu'ya (2016) göre öğrencinin gelişim düzeyine uygun kavram haritaları çizdirerek öğrencinin kavramı ne kadar anladığı öğrenilmelidir. Daha sonra Peygamber kavramını temel alan onunla bağlantılı kavramların anlamlandırılması ve arasındaki ilişkilerin kurulmasını

sağlamak amacı ile kavram haritaları oluşturulması gerekir. Peygamber kavramının gelişen ve değişen şartlara uygun şekilde anlatılması gerekliliğine dikkat çeken Umutlu'nun bilginin sadece depolama şeklinde olmaması gerektiği ve gelişim özellikleri düşünülerek verilmesi gerektiği şeklindeki tespitleri araştırmamızda ortaya çıkan sonuçlarla örtüşmektedir.

DKAB programında kavram öğretiminin önemine vurgu yapan Umutlu, din kültürü dersinde verilen bazı soyut kavramların zor veya yanlış anlaşıldığını belirtmektedir. Ona göre Peygamber kavramı öğrenci merkezli eğitime uygun ve öğrencinin derse aktif katılması sağlanarak somutlaştırılmaya çalışılmalıdır. Peygamber kavramını anlama yaşamla ilişki kurmamızı, dini ilkeleri öğrenmemizi sağlayan zihin süreçleri geçirmemize yardımcı olur. Kavramın öğretilmesi dine ait meselelerde ayırt edici olup olaylar arasında ilişki kurmasını sağlayarak çözüm ve sentez yapmasına yardımcı olur.

KKTC'de DKAB ders müfredatı incelendiğinde konu ile ilgili kavramı gençlerin ilkokul yıllarında gördükleri tespit edilmiştir.

Tablo 14

Temel Eğitim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Program İçeriği (KKTCMEB)

Öğrenme Alanı	4. SINIF	5. SINIF	6. SINIF	7. SINIF	8. SINIF
İnanç	İslam dininin temel inanç esaslarını öğreniyorum	Allah'ı Tanıyorum	Allah'ın meleklerini öğreniyorum	Ahirete imanı öğreniyorum	Kader ve kazaya imanı öğreniyorum
İbadet	İslam'daki başlıca ibadetleri tanıyorum	İslam temiz olmayı öğütler	Namaz ibadetini öğreniyorum	Oruç, sadaka ve zekât ibadetini öğreniyorum	Hac ve kurban ibadetini öğreniyorum
Ahlâk	İslam sevgi ve barış dinidir	İslam güzel davranışlar yapmayı öğütler	İslam kötü davranışlardan kaçınmayı öğütler	İslam kötü alışkanlıklardan kaçınmayı öğütler	Dinin hak ve özgürlüklerle ilişkisini öğreniyorum

H.z. Muhammed	Peygamberlik ve Hz. Muhammed'in ailesinin örnek davranışlarını öğreniyorum	H.z. Muhammed'in hayatını öğreniyorum	H.z. Muhammed'in hayatından örnekleri öğreniyorum	H.z. Muhammed'in hayatından örnekleri öğreniyorum	H.z. Muhammed'in hayatından örnekleri öğreniyorum
Kur'an-Kerim	Müslümanların kutsal kitabı Kur'an'dır	İslam dininde Kur'an-ı Kerim'i öğrenmek ve okumak ibadettir	Kur'an'ın oluşumu ve yapısını tanıyorum	Kur'an insanlara öğüt verir	İslam düşüncesinde eki yorum biçimlerini öğreniyorum
Diğer dinler	Yaşayan dünya dinleri coğrafyasını tanıyorum	Hristiyanlığı tanıyorum	Yahudiliği tanıyorum	Uzak doğu dinlerini tanıyorum	Dinlerarası ilişkileri öğreniyorum

Tablo 15*İnanç Öğrenme Alanı Sınıf: 4*

Ünite 1	Öğrenme çıktıları	Ünite açılımı	Kavramlar	Beceriler	Değerler	Ara disiplinlerle ilişkilendirme
İslam Dininin Temel İnanç Esaslarını	1.Dinkavramını tanımlar. 2.Dinin boyutlarını listeler.	1.Dinin Tanımını Öğreniyorum. 2.Son Din İslam'dır. 3.Kelime-i Tevhid'i	- Din -İslam -Kelime-i Tevhid İman/İnanç -Amentü	Kişisel, Sosyal, Dinive Evrensel Değerler	- İnanç Güven Bağlılık	Duyarlı ve Etkin Vatandaşlık(5. Öğrenme çıktısı)

Öğreniyor um	3. İslam'ın son din olduğunu ifade eder. 4.Kelime-i Tevhid ve anlamını söyler. 5.Kelime-i Tevhid'in İslam dini ve Müslüman hayatındaki yeri ve önemini örneklerle açıklar. 6.İslam inanç esaslarını listeler. 7.İslam inanç esaslarının İslam dinindeki yeri ve önemini açıklar. 8.Âmentü duasını açıklar.	Öğreniyorum. 4.İslamİnancının Esasları Altıdır. 4.1.Allah'a İman 4.2.Meleklerle İman 4.3.Kitaplara İman 4.4.Peygamberlere İman 4.5. Kader ve Kazaya İman 4.6.Ahiret Gününe İman 5. Amentü Duası ve Anlamı OKUMA PARÇASI: Cibril Hadisi	Önem Verme Kendin i İfade Etme -Kalıp Yargıları Fark Etme
-------------------------	---	---	---

Tablo 16*İbadet Öğrenme Alanı 4. Sınıf*

Ünite	Öğrenme çıktıları	Ünite açılımı	Kavram lar	Beceriler	Değerler	Ara disiplinlerle ilişkilendirme
İslam'daki Başlıca İbadetleri Tanıyor	1.İbadet ve ibadetlerle ilgili temel kavramları açıklar. 2. Niçin ibadet edildiğini temellendirir. 3.Besmele ve Kelime-i Şehâdet ile anlamlarını söyler. 4. Besmele ve Kelime-i Şehâdet'in İslam dini ve Müslüman hayatındaki yeri ve önemini örneklerle açıklar. 5.İslam'ın şartlarını listeler.	1. İbadet Nedir ve Niçin Yapılır? 2.İbadetlerle İlgili Kavramlar: Farz, Vacip ve Sünnet 3. Her İşin Başı Besmele'dir . 4. İslam'ın Şartı Beştir. 4.1.İbadetin Başı:Kelime-i Şehâdet'i Öğreniyor m. 4.2.Namaz Kılmak 4.3.Oruç Tutmak 4.4.Zekât Vermek 4.5.Hacca Gitmek	- İbadet - Farz - Vacip Sünnet Besmele Kelime i Şehâdet -Dua -Cami etme - Sosyal katılım	Kendini ifade etme İletişim ve empati - Kalıp yargılar ı fark etme - Sosyal katılım	-Saygı Yardımlaş ma Samimiye t - Güven	Duyarlı ve Etkin Vatandaşlık (4-8. Öğrenme çıktıları)

6.Duanın kişinin iç dünyasını Allah'a açmanın bir yolu olduğunu fark eder. 7.Kur'an'd an ve Hz. Peygamber' den dua örnekleri verir. 8.Caminin İslam dinindeki yeri ve önemini belirtir. 9.Subhânek e duasını açıklar	5. Dua İbadetin Özüdür. 6.İslam'ın İbadet Yeri Camidir. 7.Subhânek e Duası ve Anlamı OKUMA PARÇASI: Kur'an'dan ve Hz. Muhammed 'den Dua Örnekleri
--	--

Tablo 17*Ahlâk Öğrenme Alanı 4. Sınıf*

Ünite	Öğrenme çıktıları	Ünite açılımı	Kavram lar	Beceril er	Değerler	Ara disiplinler le ilişkilendi rme
İslam Sevgi	1.İslam kavramını açıklar.	1.İslam Barış ve Esenlik Demektir.	- İslam - Selam - Barış	Bir arada yaşama	Sevgi -Saygı -Dostluk	Duyarlı ve Etkin Vatandaşlı

Ve	2.Allah'ın	2.Sevgi	- Vatan	İletişim	Duyarlılı	k (3, 4, 8.
Barış	evrendeki	Allah'ın Bize	-Millet	ve	k	Öğrenme
Dini	her şeyi	Verdiği Bir	-Şehitlik	empati	Paylaşma	çıktıları)
dir	sevgi üzere	Nimettir.	- Gazilik	- Sosyal	k	-Trafik ve
	yarattığını	3.Allah		katılım	Kardeşlik	Güvenlik
	fark eder.	Yarattıkların		Ahlâklı	Barışseve	(6.
	3. Dostluk,	ı Sever.		ve	rlik	Öğrenme
	barış ve	4.Dostluk,		tolerans	Sorumlul	çıktısı)
	kardeşliğin	Barış ve		lı	uk	
	oluşmasınd	Kardeşliğin		davran		
	a sevgi ve	Temeli Sevgi		ma		
	saygının	ve Saygıdır.		Çıkarı		
	önemini	4.1.Yaratılmı		mda		
	gereğçelend	şları Severim		bulunm		
	irir.	Yaradandan		a		
	4.İnsanların	Ötörü!				
	istek ve	4.2.Birbirimi				
	beklentileri	zi				
	ne karşı	Sevmedikçe				
	duyarlılık	Gerçekten				
	geliştirir.	İnanmış				
	5.İslam	Olmayız.				
	dininin	4.3.Kendime				
	dostluk ve	Yapılmasını				
	kardeşlik	İstemediğim				
	içerisinde	Şeyi				
	yaşamayla	Başkalarına				
	ilgili	Yapmıyorum				
	öğütlerini	5.Sevinç ve				
	yorumlar.	Üzüntülerimi				
	6. Dostluk	zi Paylaşırız.				
	ve	6.Fâtiha				
	kardeşliği	Suresi ve				

tehdit eden	Anlamı
tutum ve	OKUMA
davranışlar	PARÇASI:
dan kaçınır.	İslam'da
7.Paylaşma	Vatan
nın insan	Sevgisi,
için bir	Şehitlik ve
ihtiyaç ve	Gazilik
erdem	
olduğunun	
farkında	
olur.	
8.Sevinç ve	
üzüntülerin	
paylaşılmas	
ında dini ve	
milli	
bayramların	
önemini	
belirtir.	
9.Vatan ve	
millet	
sevgisinin	
önemini	
açıklar.	
10.Fâtiha	
suresini	
açıklar.	

Tablo 18

Hız. Muhammed Öğrenme Alanı 4. Sınıf

Ünite	Öğrenme çıktıları	Ünite açılımı	Kavramlar	Beceri ler	Değerler	Ara disiplinlerle ilişkilendirme
Peygamberlik ve Hz. Muhammed'i öğreniyorum	1.Peygamberlikle ilgili kavramları tanımlar. 2.Peygamberlerin insanlardan seçilmesini n sebeplerini irdeler. 3.Peygamberlerin özellik ve görevlerini listeler. 4. Kur'an'da adı geçen peygamberleri sayar. 5.Hz. Muhammed'in son Peygamber olduğunu	1.Peygamberlikle ilgili Kavramları Öğreniyorum (Peygamber, Nebi, Rasul) 2. Peygamberleri Allah Seçer. 3.Peygamberlerin Özellik ve Görevleri Vardır. 3.1.Peygamberlerin Özellikleri 3.2.Peygamberlerin Görevleri 4.Hz. Âdem'den Hz. Muhammed'e Peygamberler Zinciri 5.Son Peygamber Hz.	Peygamber - Nebi -Rasul - Salavat	İletişim Sorumlu bir şekilde davranma Çıkarımda bulunma	Sorumluluk Güven Doğruluk	

belirtir.	Muhammed'di
6.Salavat	r.
dualarını	6.Salavat
açıklar.	Duaları ve
	Anlamları
	OKUMA
	PARÇASI:
	Hz.
	Muhammed'in
	Çocukluk ve
	Gençliğindeki
	Erdemli
	Davranışları

Tablodan da görüldüğü üzere 1. Ünite de inanç esasları içinde Peygamber'e iman geçse de kazanımlar içinde kavram kazanımı olarak belirtilmemiştir. Peygamber bilgisinin 1. Üniteden sonra 2. Ve 3. Ünitelerde yer verilmeyip 4. Ünite de yer aldığını görmekteyiz.

Müfredatta İslam dini esasları birinci konu, ibadet ikinci konu, İslam dinini davranışa dönüştürme üçüncü konu ve peygamberlik ve Hz. Muhammed ise dördüncü konu olarak görülmektedir. Fakat biz, peygamber kavramının ve Hz. Muhammed'in peygamberliğinin anlatılmasının ibadet ve davranış ünitesinin önüne alınmasının ibadet ve dini davranış ünitesinin anlaşılmasını kolaylaştıracağı kanaatindeyiz. Nitekim, Kur'an-i Kerim'de kavram olarak geçen ibadetlerin Hz. Muhammed tarafından açıklanmış ve öğretilmiş olduğunu, ahlaki kuralları öğrenmenin yolunun O'nu tanımaktan geçtiğini dikkate alarak ahlak ve ibadet konularının dini esaslar ve Peygamber kavramlarının üstüne bina edilmesinin inanç sürecini olumlu etkilemesi açısından daha isabetli olacağı kanaatindeyiz. Yaptığımız çalışmada KKTC'deki gençlerin bu bilgiyi erken yaşta aldıkları ve peygamber kavramının öğretilmesinin Umutlu (2016)'nın da belirttiği gibi kritik bir düzeyde ve diğer kavramlarla ilişki içinde olması dini öğrenimler için temel oluşturduğundan kavramın anlaşılması ve fonksiyonunun önemi üzerinde hassasiyetle durulması gerektiğini göstermektedir.

5.2. Gençlerin Hz. Muhammed (sav) Öğrenimleri

Mülakatın ikinci aşamasında Hz. Muhammed (sav) hakkında bilgi edinme yolları ve Hz. Muhammed'in hayatından hatırladıkları sorularak derslerde konu ile ilgili kazanımları ölçülmeye çalışıldı.

İlgili sonuçlar incelendiğinde çoğunluğun Hz. Muhammed (sav) hakkında sosyal medyada araştırma yapmadığı, hiç film/ video izlemediği ve O'nu ve hayatını merak etmediği sonucu ortaya çıkmıştır. Azınlık bir grup öğrencinin aile büyükleriyle film/video izledikleri veya rastgele internet ortamında öğrendikleri görülmüştür. Hz. Muhammed(sav) ile ilgili kitap okuyanların çalışma grubundaki 2 öğrenci dışında hiç olmadığı tespit edilmiştir.

Söz konusu 2 öğrencinin Hala Sultan İlahiyat Koleji öğrencisi olduğunun belirtilmesi gerekmektedir. Nitekim, Hala Sultan Kolejinde ders dışı okudukları kitapların kayda değer olduğu gözlemlenirken öğretmenlerinin din eğitimi okul dışına taşıdıkları ve teşvik edici olup, kalıcı olmasını sağladıkları görülmektedir. Bu bağlamda bakıldığında İlahiyat Kolejinde okuldaki din derslerinin okul dışındaki eğitimle desteklendiği ve bunun da öğrenciler üzerinde etkili olduğu tespit edilmiştir.

Türkiye'de yapılan Betül Erbay'ın *İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Peygamberimizin Hayatı Dersi Öğretim Programında Yer Alan Peygamberin Örnekliği Öğrenme Alanına Yönelik Görüşleri: Bayburt Örneği* isimli çalışmasında öğrencilerin ders dışında Hz. Muhammed (sav)'le ilgili bilgiyi kitap okuyarak ve film izleyerek edindikleri görülmektedir. Çalışmada öğrencilerin kitap okuma oranının %85, film izleme oranının %88 olduğu ortaya çıkmış, öğrencilerin Hz. Muhammed'in hayatına dair bilgilerinin ders dışında, aile ve sosyal çevrelerinden ziyade yaz kuran kurslarından edindikleri tespit edilmiştir. Erbay, imam hatip ortaokullarında öğrenim gören öğrencilerin farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu, farkındalığın oluşmasında Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yürütülen yaygın din eğitimi faaliyetlerinin önemli bir yeri olduğu tespitinde bulunmuştur. Erbay'ın elde ettiği sonuçlara göre, Hz. Muhammed ile ilgili kazanımlarının yüksek olmasının nedenlerinden birinin de Hz. Muhammed'in hayatı hakkında bilgileri öğrencilerin ders dışındaki kaynaklardan elde etmiş olmalarıdır.

Yine Türkiye'de yapılan *Ortaokullardaki Seçmeli "Peygamberimizin Hayatı" Dersinin Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi* isimli araştırmasında Mustafa Tavukçuoğlu (2019) ise çalışma grubundaki öğrencilerinin neredeyse yarısının Hz.

Muhammed (sav) bilgisini yaz Kur'an kursundan edinirken konuyla ilgili bilgilerin çoğunluğunun okulda öğrenildiğini ifade etmektedir. Çalışmada Hz. Peygamberin özellikleri, insani ilişkileri ve davranışları hususundaki kazanımlarının gerçekleşme düzeyinin ders kitabı ve içeriği, kullanılan yöntemler, kitap dışındaki kaynaklar, etkinlikler, çevresel faktörler, öğretmenin öğrenciye yaklaşımı gibi birden fazla etmene bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Mahmut Ata (2019) *Liselerde Seçmeli Peygamberimizin Hayatı Dersinin Öğrencilere Etkileri Bağlamında Sosyolojik Bir Araştırma (Adana-Yüreğir Örneği)* isimli çalışmasında müfredattaki Hz. Peygamber'in hayatı seçmeli dersi üzerine yaptığı çalışmasında yer alan "Peygamberimizin Hayatı Dersi Olmasaydı İnternet veya Diğer Bilgi Kaynaklarından Hz. Muhammed'in Hayatı Hakkında Bilgi Edinir miydiniz?" sorusuna verilen cevaplardan elde edilen bulgulara göre öğrencilerin Hz. Peygamberin hayatını araştırmak ve öğrenmek hususunda istekli oldukları görülmektedir. Bundan dolayı Ata(2019), *Peygamberimizin Hayatı* seçmeli dersinin müfredatta yer almasının isabetli bir karar olduğunu da ifade etmektedir.

5.3. Gençlerin Hz. Muhammed (sav) Hakkındaki Kanaatleri

Çalışmamızın üçüncü aşamasında gençlere Hz. Muhammed'in (sav) hayatıyla tanıştıklarında etkilendikleri yönleri, şahsiyet olarak dikkatlerini çeken özellikleri ve tebliğ yöntemleri hakkında düşünceleri sorulmuştur.

Çalışmamızda öğrencilerin genel olarak Hz. Muhammed (sav)'in hayatı hakkında bilgi sahibi oldukları gözlemlenmiştir. Hz. Muhammed (sav)'in zorluklara göğüs germesi, inancını yaymak için acılara katlanması, toplumun büyük bir kısmı tarafından dışlanmış olması gibi bilgiler gençlerin hafızalarında mevcuttur. Öğrencilerde oluşan genel kanı ise onun iyi bir insan olması, güvenilir ve merhametli olmasıdır. Genç Hz. Muhammed (sav)'i kendi yaşadığı ortam itibarı ile takdir etmekte, fakat kendi için örnek teşkil edebilecek evrensel öğretilerinin olduğunu düşünmemektedir.

Ata (2019) çalışmasında seçmeli ders olan Peygamberimizin Hayatı dersinin etki ve davranış oluşturup oluşturmadığını öğrenmek amacıyla sorduğu "Bu derste öğrendikleriniz üzerine Hz. Muhammed'i nasıl tanımlarsınız?" ve "Bu dersin sizde davranış değişikliği meydana getirdiğini düşünüyor musunuz? Örnek verebilir misiniz?" sorulardan elde ettiği bulgulara göre öğrencilerin en güzel ve müstesna

sıfatları Hz. Peygamber için kullandıklarını ifade etmiştir. Seçmeli bir dersin 4 yıllık süre içinde bir veya iki yıl gibi bir sürede almış olsalar da anlam dünyalarında kalıcı izler bıraktığı söylenebilir. Ata'nın gözlemlerine göre dersi tercih eden öğrenciler üzerinde dersin ahlaki olarak farkındalık kazandırmıştır.

Ata(2019) çalışmasında ahlakın en iyi temsilcisi ve ahlakı Kuran olan Hz. Peygamberin hayatını tam manasıyla anlamak, anlamlandırmak ve yaşamak üzere kurulu bir derse ihtiyaç duyulduğu tespitine varmıştır. Dünyada, erdemler ve değerler eğitimi eğitimciler tarafından tartışılırken ve eğitim müfredatlarına bunları dâhil ederlerken, toplumun inşasında din, ahlak ve değerler alanına giren derslerin yoğun bir şekilde öğretimine dikkat çeken Ata, Peygamberimizin Hayatı dersinin bu ihtiyacı karşılamada fayda sağladığı kanısındadır.

Betül Erbay (2021, *İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Peygamberimizin Hayatı Dersi Öğretim Programında Yer Alan Peygamberin Örnekliği Öğrenme Alanına Yönelik Görüşleri: Bayburt Örneği* isimli çalışmasında öğrencinin Peygamberimizin Hayatı dersinin kazanımlarının davranışsal boyuta hitap etmediği, çoğunun bilişsel boyutta bir kısmının ise duyuşsal boyutta olduğu tespit edilmiştir. Ona göre örnekliğinin benimsenmesi için Hz. Muhammed'in bir rol model olarak öğrencilere sunulması gerekir. Erbay (2021), taklit etme güdüsünün çocukluk dönemi ve sonrasında model alma yoluyla öğrenme diye adlandırılan bir çerçevede insan hayatında öğrenme paydasının önemli bir kısmını oluşturduğunu vurgulamaktadır. Ona göre yeryüzünde herhangi bir zamanda ve mekânda yaşayan hangi çocuğa bakılırsa bakılsın, sosyal öğrenmelerinin taklide dayalı olduğu gözlemlenmektedir. Nitekim, çocukların bu bağlamda dikkat çekici en belirgin özelliği çok iyi gözlem yapmalarıdır. Bu yüzden eğitimcilere düşen görev, çocukların gözlem yeteneklerinden olumlu yönde istifade edebilmek ve onlar için en güzel örnek olan Hz. Muhammed'i en doğru şekilde anlatabilmektir. Erbay (2021), çocuklarda Hz. Muhammed'in örnek alınmasını engelleyen ve onun Peygamberlik misyonunu göz ardı ederek Kur'an-ı Kerim'in ayetleri ile çelişen iki farklı peygamber algısı olduğunu ileri sürmektedir. Bunlardan biri, peygamberin beşerî yönünü göz ardı eden "Aşırı Yüceltmeci Peygamber Algısı" diğeri ise "İndirgemeci Peygamber Algısı"dır.

Hikmetullah Ertaş (2019) , *İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinde Peygamber Tasavvuru (Niğde Örneği)* çalışmasında "Hz. Peygamber'in (s.a.v) En Önemli Özelliği Nedir?" sorusuna, öğrencilerin % 76.9' u Allah'ın (c.c.) son elçisi ve Kur'an-

ı Kerim'i getirmiş son peygamber olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin % 11.2'si ise Hz. Muhammed'i "Dürüst, erdemli bir hayat yaşayan bir kişi" olarak tanımladıklarını ileri sürerek "Son Peygamber Bilinci"nin tam olarak yerleşmediğini tespit edilmiştir. (Erbaş (2019), 38)

Ertaş (2019), çalışması sonucunda öğrencilerde Hz. Muhammed'in (s.a.v) sosyal ve ahlâkî vasıfları ağır basan peygamber imajının belirgin olduğu tespitine varmıştır. Ona göre, öğrencilerin Hz. Peygamber (s.a.v)'in dürüstlük, çocukları sevmesi, güvenilirlik, yardımseverlik gibi topluma dönük yönleri daha çok örnek almak istediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte çalışmada öğrencilerin; topluma dönük davranışsal yönleri belirgin ne "Aşırı Yüceltmeci" ne de "İndirgemeci" bir "Peygamber Tasavvuru"na sahip oldukları görülmüştür. Ortaokullardaki bu algı İmam Hatip okullarının "lise" kısmında okuyan öğrencilere göre farklıdır. İmam Hatip ortaokullarına devam eden öğrencilerin İmam Hatip liselerinde okuyan öğrencilere göre daha sağlıklı bir peygamber tasavvuruna sahip olduklarını söyleme imkânını vermektedir.

Fatma Göçmen (2020)'in *10. Sınıf Seçmeli "Peygamberimizin Hayatı" Dersi Bağlamında Gençlerin Peygamberimizin Ahlâkî Vasıflarını Anlamlandırması* isimli ortaöğretim öğrencilerini kapsayan bir çalışmada, öğrencilerin Hz. Muhammed'in Hayatı dersinin kendi davranışları üzerinde olumlu etkiler bıraktığı kanaatinde oldukları anlaşılmıştır. Araştırmada öğrencilerin çoğunluğunun dersi kendi ilgi ve isteği doğrultusunda; Hz. Muhammed'i daha iyi tanıma ve onun ahlâkî özelliklerini kendilerine örnek alma beklentisiyle seçtikleri sonucuna ulaşılmıştır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada KKTC de lise eğitimi gören gençlerin Hz. Peygamber algısı incelenmiştir. İlk aşamada çalışmanın odak noktası olan genç ve gelişim dönemleri ele alınmıştır. İkinci olarak peygamberin gerekliliğine vurgu yapılarak Hz. Muhammed (sav)'le gencin tanıştırılmasının önemi anlatılmıştır. Hz. Muhammed (sav)'in hem şahsiyeti hem de O'nun İslam dünyasındaki önemini ortaya koyan birçok literatür taranmış fakat gençlerin gelişim dönemlerini temel alarak eğitim sürecinde gençlere Hz. Peygamber'i anlatacak yol ve yöntemleri belirlemek amaçlı yapılan çalışmalara rastlanmamıştır. Araştırma yapılırken literatürde yer alan veriler ışığında gençlerle yapılan mülakatlar bulgular kısmında yorumlanmaya çalışılmıştır.

Genel olarak faydalandığımız araştırmalarda gençlerin gelişim özellikleri kimisinde inanç odaklı, kimisinde zihinsel, kimisinde de bedensel odaklı incelenmiştir. Bizim bu araştırmamızda ergenlik döneminin süreçleri genel olarak ayrıntıya girilmeden ele alınmıştır. Bu gelişim süreçlerini inanç dünyalarıyla birleştirip Hz. Muhammed (sav)'i nasıl tanıdıklarını öğrenmek ve bunun sonucu olarak onlara sağlıklı şekilde Hz. Peygamber bilgisinin nasıl verilebileceğini ortaya koyan bir çalışma amaçlanmıştır.

Araştırmada gençlerde oluşan Hz. Muhammed (sav) algı ile ilgili elde edilen veriler içerik analiziyle değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Lise öğrencilerinin sosyal çevrelerindeki öğrenmeleri ile okul öğrenimleri dikkate alınarak değerlendirilme yapılmış ve bu sayede şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Gençlerde “Peygamber” terimi, görevi ve amacı ile ilgili bilgi mevcuttur. Gençlerin sosyal öğrenme ve okul eğitiminde Peygamberin görevi ve amacı ile ilgili bilgiyi aldıkları görülmektedir. Peygamberleri dini lider, kutsal olarak bilmelerinin yanı sıra gençlerin bu söylemlerini ifade ederken zorlandıkları, zihinlerinde çağrışım yapma süresinin uzadığı gözlemlenmiştir. Lise öğrencilerinin eğitim sürecinde din dersi görmedikleri için Peygamber bilgisini de almadıklarını, lise öncesi din derslerinden aldıkları bilginin de yeterli olmadığı söylenebilir.

Hz. Muhammed (sav) hakkında bilgileri sorgulanan gençler Hz. Muhammed (sav)'in iyi bir insan olduğu kanaatine sahiptirler. Öğrenciler televizyon, internet, görsel ve işitsel kitle iletişim araçları ve okul aracılığı ile Hz. Muhammed (sav) bilgisine ulaşmışlardır. Gençlerin ifadelerinden hareketle lise döneminde bu bilgileri

öğrenmedikleri, geçmiş senelerde gördükleri derslerden hatırlamaya çalıştıkları ve bu hatırlatmalarda hayli zorlandıkları görülmüştür. Hz. Muhammed (sav)'in hayatı hakkında bilgi sahibi olan çok az öğrenci bulunurken hatırlamayan ve çok az hatırlayan gençler çoğunluktadır.

Hz. Muhammed (sav) ile ilgili düşüncelerini dile getiren öğrenciler bir kanı oluşturmakta zorlanmışlardır. Hatırlamakta zorlandıkları görülen öğrenciler olumlu kanaatlerini belirtirken sanırım demeyi uygun bulmuşlardır. Öğrenci ankette sorulan sorular sayesinde Hz. Muhammed (sav) ile ilgili bilgileri hatırlamış ve en son öğrenciye sorulan bu soru ile daha önce hiç düşünmedikleri bir mevzu hakkında sadece sohbet sırasında oluşan kanaatlerini dile getirmişlerdir.

Bireyin bir inanca sahip olması ve inancı doğrultusunda tutum ve davranış değişikliği meydana getirmesi gayet olağan bir durumdur. Özellikle gençler bu tutum ve davranışlara günümüzde çok yönlü bilgilerle oluşabilmektedir. Genç için inanç süreci çocukluk ve yetişkinlik dönemlerinde farklı seyreder, bu süreç sorgulayan yetişkinlik dönemine zemin hazırladığı için doğru yönlendirilmesi önem arz eder. Yaptığımız araştırmada öğrencinin Hz. Muhammed (sav) bilgisini aile, yakın çevre ve okulda aldığı eğitimle oluşturduğu görülmektedir. Örneğin, Hala Sultan Koleji öğrencileriyle yapılmış mülakatlarda öğrencinin Hz. Peygamberi özümsemediği, onu örnek olarak almak istediği ve dinin temel yapısı olarak gördüğü tespit edilmiştir

Dolayısıyla Hz. Muhammed (sav) bilgisi özellikle bu dönemde gencin önüne serilmeli, geçmiş bilgileri bu süreçte pekiştirilmelidir. Bu sayede onların ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte ve zihni gelişimlerine uygun rol model bulma olanağı sağlanmış olur. Örnek şahsiyet olarak Hz. Peygamberin verilmesi ve özümsemesi eleştirel düşünce geliştiği bu çağda oldukça önemlidir. Gerek yaptığımız bu araştırmada öne sürdüğümüz tespitler ve gerekse daha önce yapılan ilgili araştırmaların vardığı sonuçlar büyük oranda bizim savımızla örtüşmektedir.

Lisede din dersi verilmemesine bağlı olarak Hz. Muhammed (sav) bilgisinin bu dönemde eksik bırakılması ve pekiştirilmemesi gencin sorgulamasında İslam dini için referans olan şahsiyetin örnek olarak gösterilmesini engellediği görülmektedir. KKTC'de ilkokul ve ortaokulda din dersleri verilmekte iken dini şüphe ve eleştirel dönem yaşanan lisede din derslerinin olmaması, İslam dini ve onu yaşanır kılan Hz. Muhammed (sav) öğretilerini gence örnek olarak verilmemesi etrafında olumsuz örnek teşkil eden deistlik ve benzeri ideolojilere, suç ve terör örgütlerinin ağına düşmelerine,

ayrıca yaşanan boşluk sebebi ile seküler yaşam tarzı olan şahıslara özenmeye yol açacaktır.

Nitekim seküler dünya anlayışının gençteki manevi boşluğu fırsat bilip inanç havzasına yerleşmesi oldukça muhtemeldir. Dolayısıyla İslam dininin ikinci kaynağı olan peygamberi gence tanıtmak ve onun hayatına yerleştirmek gelecek neslin inancını kurtarmak adına önemli bir girişimdir. Gençlerle iletişime geçebilme, onların zihinsel inkılap yaşadıkları bu dönemde onlara ulaşabilmenin zorunluluğu toplumsal mesele olduğu için özellikle lise çağındaki gencin aradığı inancı ve Peygamber'ini lise eğitiminde bulmasını sağlanması oldukça elzemdir. Gencin Peygamber algısının oluşumunda etkin olan çevresel faktörlerin önüne geçecek bir eğitim almalarını temin etmenin ve Hz. Muhammed'i yakından tanıtip onlara aradıkları rol modeli sunmanın ehemmiyeti KKTC genelinde çeşitli liselerde eğitim gören gençlerle yaptığımız bu çalışma ile gence yöneltilen sorular ışığında söz konusu eğitimden yoksun olan gençte yarattığı olumsuzlukların tespiti sayesinde ortaya konmuştur.

KKTC'de lise öğrencileri birçok sebepten dolayı dersin yapılmamasının mağduriyetini oldukça fazla yaşamaktadırlar. Öğrenciler dini yaşanır kılan bir örnekliği doğru öğrenmemeleri ve yahut bilgilerinin hiç olmamasından dolayı farklı inanışlara yönelmişleridir. Kendini deist diye tanımlayan öğrencilerin aslında doğru bilgiye ulaşmak istemelerindeki çaba dikkatimizi çekmiştir. Okul eğitimine ek olarak gençlerin zihinsel süreçleri dikkate alınmalı ve onlara uygun sosyal platformlar hazırlanarak Hz. Muhammed (sav) bilgisi drama gibi gençlerin de içinde olacağı çeşitli faaliyetlerle eksiklik giderilmelidir.

Ayrıca KKTC'de ilk ve ortaokul yıllarında verilen DKAB derslerinin lise döneminde de devam etmesi oluşacak peygamber algısının daha sağlıklı yerleşmesi için oldukça önemlidir. Ayrıca DKAB derslerinin konu ve müfredat bakımından sıralanmasının dini bilmenin yolunun Hz. Muhammed (sav)'i bilmekten geçtiği göz önünde bulundurularak yeniden değerlendirilmesinde ve konularının öncelik sırasının tekrar gözden geçirilmesinde fayda vardır. Dolayısıyla bunun için akaid konuları içinde yer alan peygambere iman anlatımında peygamber kavramının gencin bilişsel ve duyuşsal gelişimi dikkate alınarak anlatılması müfredatın amacının gerçekleşmesine şüphesiz katkı sağlar. Peygamber ve Hz. Muhammed hakkındaki kazanımlar gerçekleştirdikten sonra ibadet ve ahlak konularına geçilmesi gençlerde oluşacak dini bilginin pekişmesinin teminatı olabilir.

Şiddet, terör, sosyal medyanın olumsuzlukları ile yüz yüze bırakılan gencin sağlıklı ve nitelikli model bulma sorununu onun için kıymetli bir dönemde mana eksenli din anlayışı vererek ve bu anlayışın mihenk taşını oluşturan ve gençlere rol model olmada mükemmel örneklığe sahip olan Hz. Muhammed algısının oluşmasını sağlayarak çözmek mümkündür.

Kaynakça

- Akpınar, A. (2019). Gençliğin Sorunlarını Çözmede İbadetin Rolü. Bayyığıt, M., Çanakçı, A.A., Özkan, M. ve Abdelghany, A. (Ed.). *Hız. Peygamber ve Gençlik Sorunları* içinde (s.84-90), Palet Yayınları.
- Altaş, N. (2017). Ortaöğretimde Din Eğitimi. Köylü, M. Altaş, N. (Ed.) *Din Eğitimi* içinde (s. 190-221), Ensar Neşriyat.
- Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kuzey Kıbrıs Akademik Birimi Web sayfası. 21 Nisan 2022 tarihinde <https://kktc.asbu.edu.tr/tr/hakkimizda> adresinden erişildi.
- Ata, M. (2019). *Liselerde Seçmeli Peygamberimizin Hayatı Dersinin Öğrencilere Etkileri Bağlamında Sosyolojik Bir Araştırma (Adana-Yüreğir Örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi]. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi.
- Atalay, T. (2003). *Geçmişten Günümüze Kıbrıs İdari Yapılanma ve Din Eğitimi*. Gençleri Evlendirme ve Mehîr Vakfı.
- Atık, A. (2015). Dini Gelişim Kuramlarına Din Eğitimi Bağlamında Genel Bir Bakış. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 4(3), 728-743 <http://www.itobiad.com/tr/download/article-file/92863>
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*. 3(1), 1-9.
- Baltacı, A. (2017). Nitel Veri Analizinde Miles-Huberman Modeli. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1), 1-15.
- Bilgin, N. (2014). *Sosyal Bilimlerde İçerik Analizi Teknik ve Örnek Çalışmalar*. Siyasal Kitapevi.
- Çanakçı, A. A. (2018). Çocukluk Dönemi Gelişim Özellikleri ve Din Eğitimi: Sorunlar ve Çözüm Önerileri Üzerine Bir Araştırma. *Türkiye Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6(6). 51-93.
- Çapcıoğlu, İ. (2014). Gençlik dönemi ‘kimlik arayışının demokratik değerlerin ve iletişim becerilerinin gelişimine etkisi. *Siirt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 1(2), 57-76.
- Çayır, C. (2014) “Ergenlerin Dini İnanç, Şüphe ve Dini Tutumları Üzerine Bir Araştırma”, *Bilimname*, XXVII (2), 59-88.

- Derman, O. (2008, Eylül). Ergenlerde Psikososyal Gelişim. *Adolesan Sağlığı II Sempozyumu Dizisi no:63* içinde (s. 19-21).
- Erbaş, A. (2018). Peygamberimiz ve Gençlik. *Peygamberimiz ve Gençlik* içinde (s. 7-13), DİB yayınları.
- Erbay, B. (2021). *İmam Hatip Ortaokulu Öğrencilerinin Peygamberimizin Hayatı Dersi Öğretim Programında Yer Alan Peygamberin Örnekliği Öğrenme Alanına Yönelik Görüşleri: Bayburt Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi] Bayburt Üniversitesi.
- Ermiş, H. (2016). *Kuzey Kıbrıs Türk Toplumunda Sosyal Ve Dini Hayat (Mesaraya Örneği*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Ertaş, H. (2019, Haziran). Kur'an çerçevesinde peygamberlik ve Hz. Peygamber. *Van İlahiyat Dergisi*. 7 (10), 21- 40, DOI: 10.5281/zenodo.3246595.
- Erul, B. (2018). Peygamberimiz ve Gençlik, *Peygamberimiz ve Gençlik* içinde. DİB yayınları.
- Evkuran, M. (2014). Hz. Muhammed'in Peygamberliği Ekseninde Bir inceleme. Söylemez M. M. (Ed.) *Hz. Muhammed (sav) ve Mesajı* içinde (s. 95-106). İslami İlimler Dergisi Yayınları.
- Göçmen, F. (2020). 10. Sınıf Seçmeli "Peygamberimizin Hayatı" Dersi Bağlamında Gençlerin Peygamberimizin Ahlâkî Vasıflarını Anlamlandırması. *Akademik-Uş Artvin Çoruh Üniversitesi İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 69-102.
- Güner, F. F. (2018). Gençliğin Hakkını Vermek. *Peygamberimiz ve Gençlik* içinde (s. 139-147). DİB yayınları.
- Haber Kıbrıs gazetesi, (7 Temmuz, 2012). 17 Nisan 2022 tarihinde <https://haberkibris.com/2-bin-ogrenciye-kuran-kursu-2012-07-07.html> adresinden erişildi.
- Havadis Gazetesi, (2016, 27 Aralık). 21 Nisan 2022 tarihinde <https://www.havadiskibris.com/kktcnin-islami-gorunumunde-yogunlasma-var/> adresinden erişildi.
- Havadis gazetesi, (4 Eylül, 2016). 21 Nisan 2022 Tarihinde <https://www.havadiskibris.com/kuran-kurslari-uzerinden-yasanan-gerginlik/> adresinden erişildi.

- İme, Y. (2018). *Ergenlerin Çocukluk Örselenme Yaşantıları ile Öz-Anlayışları Arasındaki İncelemesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi
- Kader, H. (2018). Üniversite Gençliğinin Kimlik İnşası Sürecinde Yaşadığı İnanç Sorunları. Taşkın, S. Ve Yılmaz, S. (Ed.). *Modern Çağda Gençliğin Anlam Arayışı*. Bingöl Üniversitesi Uluslararası Sempozyumu içinde (s. 214-220), Bingöl Belediyesi Kültür Yayınları
- Kalfa, N.T. (2019). *Gençlik Dönemi İnanç Gelişimi ve eğitiminde Etkili Olan Faktörler Üzerine Nitel Bir Araştırma* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi
- Karaman, H. (2014). Hz. Muhammed'i Anlamak 1 Kur'an'a Göre Hz. Muhammed. Söylemez M. M. (Ed.) *Hz. Muhammed (sav) ve Mesajı* (s. 47-66). İslami İlimler Dergisi Yayınları.
- Kıbrıs Postası gazetesi, (2009, 12 Temmuz). 21 Nisan 2022 tarihinde https://www.kibrispostasi.com/c35-KIBRIS_HABERLERI/n27030-kibrisli-turklere-daha-cok-din-egitimi adresinden erişildi.
- KKTCMEB. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı Resmi Web sayfası. 20 Şubat 2021 Tarihinde <http://www.mebnet.net/index.php/good-okullari> adresinden erişildi.
- Koç, A. (2020). KKTC Hala Sultan İlahiyat Koleji Mezunlarının Kurumsal Memnuniyet ve Aidiyet Düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7(2), 1457-1490 DOI: 10.17859/pauifd.806815
- Koç, A. (2020). Öğrencilerin Kitap Okuma Tutumları ile Kitap Okumanın DKAB Öğretim Programındaki Değerlere Etkisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Amasya İlahiyat Dergisi*. 15, 275-319, doi.org/10.18498/amaifd.781299
- Koç, A. (2021). Kıbrıs ve Türkiye din kültürü ve ahlak bilgisi (4-8. Sınıf) ders kitaplarındaki görsellerin karşılaştırmalı değerlendirilmesi. *19 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 50, 363-393, doi.org/10.17120/omuifd.884888
- Koç. M. (2004). Gelişim Psikolojisi Açısından Ergenlik dönemi Genel Özellikleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 1(17), 231-238.

- Kula, M. N. (1995). Gençlerimize Peygamberimizi Nasıl Anlatalım?, *Hız Muhammed ve Gençlik* Kutlu Doğum Haftası içinde (s. 67-71), Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları /171
- Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Din Hizmetleri Müşavirliği Resmi Web Sayfası. 21 Nisan 2022 Tarihinde <https://www.kktcdinhizmetleri.com/tr/musavir> adresinden erişildi.
- Nas, M. (2018). *Çocukluk Dönemi Gelişimi ve Din Eğitimi*. [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
- Nurçin, V. (2012). *Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Örgün ve Yaygın Din Eğitimi Tartışmaları*. [Basılmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi
- Nurçin, V. (2019). İngiliz İdaresi'nde Kıbrıs'ta Din Görevlisi Yetiştiren Bir Kurum: İslam İlahiyat Okulu, *Yakın Doğu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 5(2), (203-238).
- Oruçoğlu, İ. (2008). *Başlangıcından Günümüze İslâm Dünyasında Peygamber İmajı*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Özdemir, O., Özdemir, P. G., Kadak, M. T. Ve Nasıroğlu, S. (2012). Kişilik Gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar Dergisi*. 4(4), (566 – 589).
- Sayın, E. (2019). Gençlerin “Zaman” Sorunu ve Çözüm Önerileri. Bayyigit, M., Çanakçı, A.A., Özkan, M. ve Abdelghany, A. (Ed.). *Hız Peygamber ve Gençlik Sorunları* içinde (s. 176-185). Palet Yayınları.
- Sezgin, İ. (2019). *Kıbrıslı Türklerin Dini Yaşayışları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Araştırma (Güzelyurt Örneği)*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Sözgün, Z. (2018). Genelde Eğitim Özelde Din Eğitimi Veriliken Gelişim Dönemi Özellikleri. *Yakın Doğu Üniversitesi İslam Tetkikleri Merkezi Dergisi*. 4(1), 65-80.
- Suiçmez, Y. (1998). [Kıbrıs'ta Din]. Turhan Ö. (Ed.). *Türk Dünyasının Dinî Meseleleri* Kutlu Doğum Haftası: 1997 içinde (s. 243-254). Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
- Şengün M. (2007). Ahlak Gelişimin Psiko-Sosyal Dinamikleri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 23 (23), 201-221

- Şimşek, H. İ. (2012). Tasavvufi Düşünce Hz. Muhammed Algısı. *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 11(21), 29-52. <https://doi.org/10.14395/jdiv5>
- Tahirova, A. (2005). *Kâdî Abdülcebbar Ve Ebü'l-Muîn En-Nesefî'ye Göre Nübüvvetin Gereklîlîgî*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi
- Tavukçuoğlu, M. (2019). *Ortaokullardaki Seçmeli "Peygamberimizin Hayatı" Dersinin Öğrenciler Açısından Değerlendirilmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Necmettin Erbakan Üniversitesi
- ULUSAL, R. (2019). *Ergenlik Döneminde Narsizim, Dinarlık ve Sosyal Medya Tutumları İlişkisi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Üniversitesi
- Umutlu, Z. (2016). *Peygamber Kavramının Öğretimi (İlköğretim 5. Sınıf Örneği)*. [Yüksek Lisans Tezi] Ankara Üniversitesi.
- Yalçın, S. (2016). Ölçme ve Değerlendirme Alanındaki Dergilerde Yayımlanan Makalelerin İçerik Analizi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 49(1), 65-84
- Yanıkaya, S. (2010). *Kur'an çerçevesinde peygamberlik ve Hz. Peygamber*. [Yüksek Lisans Tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Yapıcı, A. (2018). Küreselleşen Dünyada Gençlik ve Gençlerde Dînî Hayat. *Peygamberimiz ve Gençlik içinde* (83-100). DİB yayınları,
- Yaşaroğlu, C. & Aslan, M. (2019). 2018 Bingöl Gençlik Araştırması, Taşkın, S. & Yılmaz, S. (Ed), *Modern Çağda Gençliğin Anlam Arayışı* Bingöl Üniversitesi Uluslararası Sempozyum (2018, 15-16 Ekim), 21-30.
- Yavuz, Ş. Y. (2007). Nübüvvet. *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, 33, 279-285.
- Yıldırım, E. (2017). Hz. Peygamber ve Güven Toplumu, *H. Peygamber ve Güven Toplumu içinde* (s. 107-126). DİB yayınları.
- Yıldırım, E. (2018). Peygamberimiz ve Gençlik. *Diyanet Dergisi*. 335 (Kasım), Even Medya.
- Yılmaz, H. (2017). Hz. Peygamber Ve Eğitim. Çetintaş, R. Gafarov, A. Ve Türkoğlu, İ (Ed). *Çeşitli Yönleriyle Hz. Muhammed içinde* (s. 13-35). Bülent Ecevit Üniversitesi yayınları 18

Ekler

EK 1

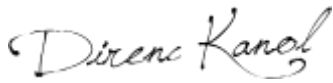
09.06.2021

Sayın Zeynep Yaşar

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/906 proje numaralı ve **“Lisede Öğrenim Gören 9., 10., 11. Ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Hz. Muhammed (SAV)’e Bakış Açıları”** başlıklı proje önerisi kurulumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.

Doçent Doktor Direnç Kanol

Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü



Not: Eğer bir kuruma resmi bir kabul yazısı sunmak istiyorsanız, Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na bu yazı ile başvurup, kurulun başkanının imzasını taşıyan resmi bir yazı temin edebilirsiniz.

EK 2

A. PEYGAMBER TERİMİ ÜZERİNE

1 SORU: Peygamber kelimesi sizin için ne anlam ifade ediyor. Peygamberin görevi ve amacı nedir?

2 SORU: Peygamberler hakkında kitap, dergi, makale vb. okudunuz mu? Veya peygamberler hakkında bir film ya da video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?

B. HZ MUHAMMED (SAV) BİLGİSİ NASIL VE HANGİ YOLLA ELDE EDİLDİ

3 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap/dergi/makale okudunuz mu? Veya film/video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?

4 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap ya da film/video dışında (öğretmen, hoca, konferans, seminer, sempozyum, sohbet vb.) bir bilgi kaynağına ulaştınız mı?

5 SORU: Hz. Muhammed (sav)'nin hayatı hakkındaki bildiklerinizi kısaca özetlemeniz istense neler söylersiniz?

6 SORU: Ortaokul ve lise eğitiminiz esnasında gördüğünüz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden Hz. Muhammed (sav) hakkında aklınızda kalanları anlatır mısınız?

7 SORU: Hz. Muhammed (sav) sizin için ne anlam ifade ediyor? Hz. Muhammed (sav) dendiğinde zihninizdeki çağrışım ne oluyor?

C) LİSE ÖĞRENCİLERİNİN HZ MUHAMMED (SAV) HAKKINDAKİ DÜŞÜNCE VE İZLENİMLERİ (ÇIKARDIĞI SONUÇ VE VARSAYIM)

8 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in hayatına baktığınızda sizi etkileyen yönleri oluyor mu? Bunları nasıl sıralarsınız ve neden bunlar sizi etkiler?

9 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in genel kişilik özellikleri hakkında neler söylemek istersiniz? Nasıl bir şahsiyete ve karaktere sahip olduğunu düşünüyorsunuz?

10 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i anlatırken sizin dikkatinizi çeken olaylar neler olmuştur? Kısaca anlatır mısınız?

11 SORU: Hz. Muhammed (sav)'i 3 kelime anlatınız desem, hangi kelimelerle anlatırsınız?

EK 3

Görüşme Formundan Örnekler

Tmk
10 sınıf
Lelile
16 yaşında

(W535)

A. PEYGAMBER TERİMİ ÜZERİNE

1 SORU: Peygamber kelimesi sizin için ne anlam ifade ediyor. Peygamberin görevi ve amacı nedir?
Peygamber östlüğü, erdemliliği nasıl ki insanlara doğruyu gösteren bir kişi. Allah bu aramızda bağ kurmamızı sağlayan biriyi

2 SORU: Peygamberler hakkında kitap, dergi, makale vb. okudunuz mu? Veya peygamberler hakkında bir film ya da video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?
Orta bir bölüm izledim ama bideki hatırlıyorum melih'den aldım

B. HZ MUHAMMED (SAV) BİLGİSİ NASIL VE HANGİ YOLLA ELDE EDİLDİ

3 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap/dergi/makale okudunuz mu? Veya film/video izlediniz mi? Okuduysanız veya izlediyseniz bunlar nelerdir?
başlayıcı

4 SORU: Hz. Muhammed (sav) hakkında kitap ya da film/video dışında (öğretmen, hoca, konferans, seminer, sempozyum, sohbet vb.) bir bilgi kaynağına ulaştınız mı? Kuchu usta kursu, amire ve üvey babadan duymuş (Koruciler, hase) dıymış

5 SORU: Hz. Muhammed (sav)'nin hayatı hakkındaki bildiklerinizi kısaca özetlemeniz istense neler söylersiniz? Müslümanlara önder oldu melih - Medineye göç

6 SORU: Ortaokul ve lise eğitiminiz esnasında gördüğünüz Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden Hz. Muhammed (sav) hakkında aklınızda kalanları anlatır mısınız? Bini dıymı onlara

7 SORU: Hz. Muhammed (sav) sizin için ne anlam ifade ediyor? Hz. Muhammed (sav) dendiğinde zihninizdeki çağrışım ne oluyor? Orada alınması gerekir, müslümanlığı

C) LİSE ÖĞRENCİLERİNİN HZ MUHAMMED (SAV) HAKKINDAKİ DÜŞÜNCE VE İZLENİMLERİ (ÇIKARDIĞI SONUÇ VE VARSAYIM)

8 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in hayatına baktığınızda sizi etkileyen yönleri oluyor mu? Bunları nasıl sıralarsınız ve neden bunlar sizi etkiler? Zorluk ve avarımlı varlık

9 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in genel kişilik özellikleri hakkında neler söylemek istersiniz? Nasıl bir şahsiyete ve karaktere sahip olduğunu düşünüyorsunuz?
Sırfından bir kültür eliden arıya geydi bura önderlik etti

10 SORU: Hz. Muhammed (sav)'in İslamiyet'i anlatırken sizin dikkatinizi çeken olaylar neler olmuştur? Kısaca anlatır mısınız? Cesur, organize, örgütlü heri gençler

11 SORU: Hz. Muhammed (sav)'i 3 kelime anlatınız desem, hangi kelimelerle anlatırsınız?
Savasiden anıca sakımd dıgi toplumda
Orayı deyişimeli birer geraher anıca geydişimeli

Cesur, zehirli örgütlü, Sevgi dolu

EK 4

YL Tezi			
ORJİNALLIK RAPORU			
%17	%17	%2	%5
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ
BİRİNCİL KAYNAKLAR			
1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı		%3
2	talimterbiye.mebnet.net İnternet Kaynağı		%2
3	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı		%1
4	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı		%1
5	docplayer.biz.tr İnternet Kaynağı		%1
6	isamveri.org İnternet Kaynağı		%1
7	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı		%1
8	slideplayer.biz.tr İnternet Kaynağı		<%1
9	www.havadiskibris.com İnternet Kaynağı		<%1

Özgeçmiş

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Zeynep Yaşar

Doğum Yeri ve Yılı: Hatay – 1978

Uyruğu: TC / KKTC

Medeni Durumu: Evli

Telefon: 05338467438

Adres: Haydar Aliyev Cad. Oğuz Karayel Sok. Öztekin 79/1 KüçükKaymaklı Lefkoşa

E-Posta: zeynephakik.zh@gmail.com

EĞİTİM DURUMU

2004: ANADOLU ÜNİVERSİTESİ- *İktisat Fakültesi- Kamu Yönetimi*

2015: YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ – *İlahiyat Fakültesi*

2015: YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ- *Atatürk Eğitim Fakültesi - Pedagojik Formasyon*

2020: K.K.T.C Diyanet İşleri Başkanlığı *Dini Yeterlilik*

2021: YAKIN DOĞU İLAHİYAT FAKÜLTESİ- *İslam Tarihi Yüksek Lisans*

İŞ TECRÜBELERİ

2016: Yakın Doğu İlahiyat Fakültesi Sekreteri

2020: *Yakın Doğu* Fen Edebiyat Öğrenci İşleri Personeli